

**ORÍGENS DEL
COL.LEGI OFICIAL DE METGES
DE BARCELONA**

JOSEP M. CALBET I CAMARASA
MANUEL M. ESCUDÉ I AIXELÀ

ORÍGENS DEL
COL.LEGI OFICIAL DE METGES
DE BARCELONA

PPU

Barcelona, 1994

El Seminari Pere Mata, de les Unitats de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia i d'Història de la Medicina de la Universitat de Barcelona, fou creat en ocasió del centenari de la mort de Pere Mata i Fontanet (Reus, 1811-Madrid, 1877) que fou professor de Medicina Legal, com a eina per a facilitar la publicació de llibres i la difusió de l'activitat científica.

Publicacions del Seminari Pere Mata de la Universitat de Barcelona
Publicació núm. 61

0101

© *Seminari Pere Mata*

Unitat d'Ensenyament i Recerca de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia
UER d'Història de la Medicina.

Departament de Salut Pública i Legislació Sanitària.

Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona.

Casanova 143. 08036 Barcelona.

© *PPU*

Promociones y Publicaciones Universitarias, S.A.

Marqués de Campo Sagrado, 16

08015 Barcelona

ISBN: 84-477-0285-5

D.L.: L-670-1994

Imprimeix: Poblagrafic, S.A. Av. Estació, s/n. La Pobla de Segur (Lleida).

SUMARI

PRESENTACIÓ	5
INTRODUCCIÓ	9
I. ANTECEDENTS DE LA COL.LEGIACIÓ MÈDICA	13
1.- Els primers passos	13
2.- Les primeres iniciatives serioses	15
II. L'ORGANITZACIÓ DE LA COL.LEGIACIÓ MÈDICA VOLUNTÀRIA A BARCELONA	17
1.- Els locals socials	21
2.- La qüestió tributària	24
3.- Adquisició i classe de patents	27
4.- Les previstes accions punitives	31
5.- Les primeres iniciatives del Col·legi	31
6.- Les primeres crítiques	33
7.- L'assemblea del 30 de desembre de 1895	34
8.- El ressò a la premsa de l'època	35
9.- Reactivació de les crítiques	36
10.- L'homenatge al president Joaquim Bonet	38
11.- Breu comentari de la llista d'adherits	42
12.- Una nova assemblea del Col·legi de metges	43
13.- La secció científica	43
14.- Cap a l'afiliació obligatòria	45
III. LA COL.LEGIACIÓ MÈDICA OBLIGATÒRIA	47
1.- El decret del 12 d'abril de 1898	47
2.- Requisits per ser president i membre de la junta .	48
3.- Bases econòmiques del Col·legi obligatori	49
4.- Planificació de l'organització col·legial	50
5.- Reaccions al decret del 12 d'abril	50
6.- Una espasa de Damocles. Les correccions	53
7.- L'oposició dels metges lleidatans	53
8.- L'acceptació dels metges gironins	54
9.- El cas de Tarragona	54
10.- La protesta dels metges de Barcelona	55

11.- Rèplica de la Junta de Govern del Col·legi	56
IV. LA CAMPANYA A LA PREMSA	59
1.- L'oposició de Guillem López	59
2.- Guillem López i "La Publicidad"	60
3.- Una nova ofensiva de Guillem López	62
4.- L'agreuiment de la campanya	64
5.- L'opinió de "El Noticiero Universal"	65
V. L'ENQUESTA DE "LAS NOTICIAS"	67
1.- Salvador Cardenal i Fernández	68
2.- Rafael Rodríguez i Méndez	69
3.- Bartomeu Robert i Yarzábal	70
4.- Ignasi Valentí i Vivó	71
5.- Joan Giné i Partagàs	72
6.- Eduard Bertran i Rubió	72
7.- Miquel Arcàngel Fargas i Roca	73
8.- Lluís Comenge i Ferrer	73
9.- Josep A. Barraquer i Roviralta	74
10.- Valentí Carulla i Margenat	75
11.- Joaquim Bonet i Amigó	75
12.- Alvar Esquerdo i Esquerdo	76
13.- Jaume Queraltó i Ros	76
14.- Josep Ventalló i Vintró	76
15.- Manuel Sala i Mestre	77
16.- Bonaventura Viladecans i Pinell	77
17.- Julián Calleja Sánchez	77
18.- Doctor Vieta, de Navarra	78
19.- Visió global de l'enquesta	78
VI. ALTRES ASPECTES CONFLICTIUS	81
1.- Els estudiants de medicina davant la col·legiació. 81	81
2.- Les eleccions de novembre de 1898	81
3.- Dos col·legis de metges	83
4.- L'intrusisme	84
5.- Segueixen els atacs a la col·legiació obligatòria. 86	86
VII. MÍTING ENTORN DE LA COL·LEGIACIÓ OBLIGATÒRIA	89
1.- Organització del míting	89
2.- Discurs de Salvador Cardenal i Fernández	90
3.- Discurs de Domènec González i Balaguer	91
4.- Discurs d'Alvar Esquerdo	91
5.- Discurs d'Estanislau Andreu i Serra	92
6.- Discurs de Guillem López	92
7.- Discurs de Ramon Planas i Portaz	93
8.- Una intervenció no prevista: la de Francesc Piñol.. 93	93
9.- Ressò del míting a la premsa	94

VIII.	INTERVENCIÓ DE LA REIAL ACADEMIA DE MEDICINA DE BARCELONA	97
	1.- Després de la tempestat	100
	2.- Disposicions contradictòries i la llei de 1917 ...	101
IX.	EL "BOLETIN OFICIAL DEL COLEGIO DE MEDICOS DE BARCELONA".....	105
	El programa de la revista	107
X.	ELS HOMES DE LA COL.LEGIACIÓ	111
XI.	ANNEX DOCUMENTAL	127
XII.	BIBLIOGRAFIA	149

PRESENTACIÓ

A la sessió que la Societat Catalana d'Història de la Medicina va celebrar el 3 de febrer de 1993 vam presentar el tema: "La Col·legiació Mèdica a Barcelona. Visió Històrica". Aquella conferència va despertar un debat molt interessant, i els nostres amics ens van demanar que procuréssim ampliar-lo i completar-lo. I així vam posar fil a l'agulla. Heus aquí doncs, l'origen d'aquest paper.

Cal dir d'entrada que el Col·legi de Metges de Barcelona ha estat una institució important. Malgrat que ha hagut de desenvolupar-se amb la cotilla d'uns estatuts uniformadors, sembla clar i evident que ben aviat va adquirir una personalitat pròpia. De bon principi vingué animat d'una energia i una vitalitat -com a producte de les tensions interiors- que van situar-lo en la punta de llança de moltes iniciatives.

És per això que aviat vam ser conscients de que el material que hi havia sobre el tema era extraordinàriament abundant. I malgrat que la nostra atenció s'ha limitat als primers cinc anys de la vida del Col·legi, som els primers en assenyalar que no hem esgotat ni de bon tros les fonts d'informació.

El lector que tingui la paciència de seguir aquestes pàgines comprovarà que la nostra intenció no ha estat altra que escriure una crònica. La crònica d'un part prolongat i difícil com va ser el naixement del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona.

Ara fa cent anys no va ser fàcil adequar la mentalitat dels metges i la societat en acceptar i limitar el camp d'acció del Col·legi. El pas dels gremis agonitzants al nou Col·legi no sempre va ser ben avaluat, perquè tingué unes connotacions qualitatives indiscutibles. Quan s'enceta l'última dècada del segle XIX, els antics gremis sanitaris només s'ocupaven de les qüestions tributàries de llurs associats. Però els que d'alguna manera regien aquests gremis no volien perdre el seu mínim poder

d'arbitratge.

Per altra part, el Col·legi nasqué amb unes inspiracions i un recolzament oficial que va despertar suspicàcies i recels. Però cal dir que possiblement, en l'ofensiva anticol·legial que hi hagué en un principi, hi van influir tant les qüestions personals com les discussions entorn de les atribucions de la nova entitat.

Quan neix el Col·legi la medicina positivista catalana ja havia triomfat arran del Congrés de Ciències Mèdiques de 1888. Però els fantasmes del passat tenien una ombra tant allargada que els homes més lúcids de la nostra medicina miraven de reüll a la institució col·legial. Temien que el Col·legi tornés a donar ales al vitalisme que tant aferrat havia estat en la nostra medicina.

Ningú no veia prou clar quina havia d'ésser la missió del Col·legi. Alguns consideraven que havia de convertir-se en una nova acadèmia. Una acadèmia que impulsés la investigació. I així varen dotar al Col·legi de laboratoris, biblioteca i hemeroteca posats al dia. Els altres preferien que a més a més de defensar els interessos de classe, exercís un control ideològic sobre els nostres metges. Els de dalt -principalment els catedràtics de la facultat- temien que el Col·legi pogués regular la seva activitat. Els de baix -els metges rurals- es veien preterits i subordinats. Tot això va crear un brou de cultiu on van coincidir elements de signe contrari però que estaven units en la seva oposició a la col·legiació mèdica.

I si amb el que fins ara hem perfilat encara no n'hi hagués prou, cal recordar que el projecte de crear el Col·legi s'ha de veure en el context polític i social.

Aquest context ve definit per la Restauració basada en la Constitució de 1876 i el caciquisme. Al marge dels dos grans partits polítics: el Conservador de Cánovas del Castillo i el Liberal de Sagasta hi havia corrents republicans, federalistes i carlins. Són un conjunt de forces que dinamitzen la vida de l'estat. Des del terreny estrictament teòric no va deixar de ser una paradoxa que els col·legis de metges fossin creats a instàncies del partit liberal. El partit que assumia millor la idea de la llibertat tolerada pel sistema, va ser el que en definitiva establia uns controls sobre l'activitat de la professió mèdica. I això en aquell moment no es va entendre massa bé. Vist però amb la perspectiva que dóna el temps, no és gens estrany que el partit liberal que va adoptar reformes i mesures rellevants volgués també regular l'exercici de diverses professions, i entre elles la dels metges.

Ja sabem també que altres factors van incidir en aquella època i que van gravitar sobre la col·legiació mèdica. Un d'ells és el visceral anticlericalisme que va motivar una increïble contesa que va obligar a un posicionament ideològic dels nostres metges.

A les darreries del segle XIX assistim a la vertebració del catalanisme polític. I aquest moviment, en el fons, tampoc no va quedar al marge del projecte col·legial. Quan es lluitava contra el centralisme semblava que la idea de la col·legiació reforçava la supeditació dels nostres metges a un designis forasters. Però sense negar aquests lligams la personalitat i la força del Col·legi de Metges de Barcelona es va saber imposar i se'n va sortir bastant bé d'aquella situació.

Altres factors com la pèrdua de Cuba, Puerto Rico i Filipines per part de la Corona i el moviment obrer que tanta implantació va tenir a la Barcelona de tombant de segle van influir en menys grau sobre el projecte col·legial.

Possiblement la creació dels col·legis de metges va ser producte d'una necessitat. Calia regular l'activitat professional mèdica no solament de cara a la recaptació impositiva d'hisenda sinó que també d'acord amb l'esperit modern del legislador. Aquest volia adaptar l'assistència mèdica, amb les noves tecnologies terapèutiques introduïdes en una societat cada cop més evolucionada. No van trobar en aquell moment cap més solució que la creació dels col·legis mèdics.

No volem acabar aquesta nota sense manifestar el nostre agraïment als amics que ens han ajudat a perfilar aquestes pàgines. En primer lloc a Carles Hervàs i Puyal que ens ha deixat la col·lecció completa de "El Boletín Oficial del Colegio de Médicos de Barcelona"; a José Manuel López Gómez; Pere Vallribera i Puig, i a Manuel de Fuentes Sagaz per les seves atinades observacions.

Barcelona, juny de 1994

Vuitè Congrés d'Història de la Medicina Catalana

INTRODUCCIÓ

El motiu d'aquest treball és fer una aproximació analítica d'uns fets històrics que a les darreries del segle XIX i començament del present van commoure a les professions sanitàries. Concretament volem parlar de la problemàtica que va suposar la creació i posada en marxa de la col·legiació mèdica.

Sobre aquest tema ja s'han publicat diversos treballs, però pensem que no és encara prou ben conegut.

Per començar podem recordar que les agrupacions sanitàries professionals sempre han existit. En les arrels de la medicina mesopotàmica, ja hi havia agrupacions sanitàries professionals. En la medicina grega clàssica també trobem els asclepiades, que formaven un grup que es recolzaven mútuament. Tots sabem que durant l'edat mitjana van prendre força els gremis i confraries que tenien la missió principal de defensar i regular el treball dels diferents oficis. La seva finalitat era autoritzar l'exercici professional així com establir unes normes d'ajuda i assistència mútua. En els pobles aquestes associacions professionals s'agremiaven per afinitat d'oficis i a les ciutats solien ser d'un sol ofici⁽¹⁾. Aquestes associacions prenen el nom de gremis, confraria o col·legi. També vetllaven per procurar una correcta conducta professional. I no cal dir que també controlaven l'ensenyament. Si no es pertanyia a cap gremi o col·legi no es podia exercir i la lluita contra l'intrusisme d'aquestes associacions va ser molt important. Els agremiats es posaven sota l'advocació d'algun sant que en el cas dels gremis sanitaris solien posar-se sota el patronatge dels Sants Cosme i

---

¹ Montañà, Daniel; Pujol, Joan: "El Col·legi de cirurgians, confeters i cerers de la vila de Berga (1744)". L'Erol. Revista Cultural del Berguedà, 1993, núm. 40

Damià⁽²⁾. Això va motivar que en certa manera les associacions que duïen el nom de Sant Cosme i Sant Damià s'erigissin en hereteres naturals per la pròpia inèrcia, en el control i regulació de les associacions sanitàries i dels futurs col·legis de metges en concret.

Recordem que els gremis de la Barcelona medieval es van constituir segons la reforma municipal del 1455, i que els primers que es van crear foren els col·legis d'apotecaris, d'adroguers, de cirurgians i de cerers.

Després dels Reis Catòlics la institució del Protomedicat va protagonitzar la responsabilitat de dirigir i controlar els sanitaris, pel que fa referència principalment al títol professional.

Per altra part en el camp de la sanitat, les reformes administratives establertes en la docència van acabar amb el poder dels gremis, ja que el títol i l'autorització per exercir va passar a les institucions oficials i universitàries.⁽³⁾

Ja en el segle XIX i seguint amb aquesta visió panoràmica de la col·legiació ens trobem que les agrupacions gremials van entrar en una franca decadència. Però hi va haver un fet important que canvià el panorama i fou la llei de sanitat de 1855 que en certa manera segueix planant entre nosaltres. L'article 80 obligava no solament a presentar el títol davant del representant legal, sinó que a més a més s'havia de vigilar la correcta actuació professional dels metges.

Pocs anys després, hi hagué la revolució del 68, que va sotraguejar les professions sanitàries. Es va defensar l'ensenyament lliure, en considerar les antigues facultats com obsoletes, i a més a més es van manifestar amb força les idees de la màxima llibertat en l'exercici professional. És a dir que segons aquestes idees podia exercir la professió mèdica qualsevol persona, i a més sense estar sotmesa a cap control, a excepció de les lleis penals vigents.

Tanmateix la llei de sanitat de 1855 mai no va ser imposada

---

² Babiano Ortiz de Zárate, Carles : "Esglésies de Catalunya amb l'advocació de Sant Cosme i Sant Damià", Gimbernat, 1988, vol. IX, pàg. 28

³ Massons, Josep Maria: "Francesc Puig (1720-1797) i els cirurgians del seu temps". Barcelona, Seminari Pere Mata, 1993.

d'una manera total.⁽⁴⁾ Això feia que hi haguessin diferències entre els metges urbans i rurals, i fins i tot entre els de les principals ciutats i els de la resta. Diferències que en certes zones territorials, la tradició augmentava.

És en aquest context quan sorgeix la idea de la creació dels col·legis de metges. I més que creació podem parlar de legalització dels col·legis, fet que succeí a les darreries del segle XIX. Cal tenir present però que des de la revolució francesa hi hagué una prevenció contra aquest tipus de corporacions en nom de l'estat liberal de dret, que exigia la desaparició de tota instància intermèdia entre l'individu i l'estat. Des d'aleshores tampoc existirien interessos comuns que justificuessin una defensa també comuna.⁽⁵⁾

Fem ara doncs una breu pinzellada sobre el procés que va menar a la creació dels col·legis de metges.

---

⁴ El Siglo Médico, 1878, núm. 1256. on es deia que la llei "en sus 192 artículos la tercera parte, al menos no se han podido cumplir jamás"

⁵ Ricardo De Lorenzo: "Colegios profesionales. Historia y presente". V. Noticias Médicas, de 29 de juny de 1988, pàg. 10.

I. ANTECEDENTS DE LA COL·LEGIACIÓ MÈDICA

1.- Els primers passos

Les principals dificultats per aconseguir les associacions sanitàries sorgien principalment de la diversitat de titulacions dintre de cadascuna de les principals professions sanitàries: metges, apotecaris i cirurgians. Això feia que els interessos fossin contraposats. Per altra part sembla ser que la situació dels sanitaris catalans depenia més directament dels seus clients que no pas de les entitats municipals. D'acord amb aquesta manera d'exercir, el caprici dels alcaldes no era tant decisiu en el nomenament i continuïtat en el càrrec dels sanitaris.

Gairebé totes les iniciatives sobre la col·legiació mèdica van sorgir del centre peninsular on probablement estarien més avesats a les complexitats administratives i a una posició social possiblement més delicada.⁽⁶⁾

Així veiem que el 15 de maig de 1846 es van presentar unes bases per a la formació d'una societat general entre tots els professionals estatals de les ciències mèdiques. Seria la Confederació Mèdica Espanyola.⁽⁷⁾ Aquesta confederació volia entre altre coses, defensar els drets i els interessos dels associats. El principal defensor entre nosaltres d'aquesta associació va ser Mariano González de Sámano, que va fundar amb aquesta finalitat la revista "El Divino Vallés".

---

⁶ Calbet, J.M. Breus aspectes mèdico-professionals del segle XIX. Actes del I Congrés Int. d'Hist. de la Med. Cat. 1971, vol.IV, p. 307.

⁷ "El Divino Vallés", 1849, núm. 36

Manresa fou la zona catalana on més partidaris va trobar la confederació.⁽⁸⁾ En canvi a Barcelona mai no es va simpatitzar amb la idea de la confederació.⁽⁹⁾

Contra la confederació, Miquel Pons i Guimerà va fundar la revista "El Interés Profesional". Podria ser que Pons i Guimerà es resistís a què els metges catalans fossin dirigits i controlats per la junta central de la confederació. Sigui com sigui i pràcticament la confederació va deixar d'existir a partir de 1849. Posteriorment es va projectar la llei de sanitat del 5 d'abril de 1854, essent ministre de la governació Luís José Sartorius. Amb aquesta llei es creaven metges, farmacèutics i cirurgians titulars amb escalafó independent i juntes de sanitat provincials. Aquest doncs podria considerar-se l'origen jurídic dels col·legis de metges.

Aquesta llei suposava una restricció en la llibertat d'elegir els seus sanitaris, per part de l'ajuntament. En aquest context va sorgir el moviment conegut pel nom d'"Emancipación Médica",⁽¹⁰⁾ que volien emancipar-se del poder municipal. L'origen de l'emancipació cal buscar-lo en els desenganys produïts en els medis sanitaris, en no entrar en vigor la llei de 1854.⁽¹¹⁾

A Catalunya el farmacèutic Quet i Puigvert farà seva, des del seu periòdic "La Alianza Farmacéutica Médica", algunes idees molt pròximes a les dels "emancipadors". L'única zona catalana on l'emancipació va comptar amb algunes simpaties fou el Pallars Sobirà. "Nuestros médicos -es deia a Barcelona- han estado siempre emancipados. Entre nosotros a lo sumo hay contratos particulares, verbales y no compromiso formal".⁽¹²⁾ El gener de 1856 es va transformar en l'"Alianza de la classes médicas", que seria dissolta per R.O. el 30 de desembre del mateix any, per veure l'administració un perill en aquell moviment. S'argumentà la dissolució tot dient que l'"Alianza" no tenia els estatuts aprovats.

De tots els projectes legislatius el que tindria més llarga durada va ser l'avantprojecte de llei de sanitat del 27 de març de 1855. Mesos més tard passaria a ser llei i seria promulgada el 28 de novembre del mateix any.

---

⁸ "El Divino Vallés", juliol de 1850.

⁹ El Divino Vallés, 30 de gener de 1849.

¹⁰ "La Alianza Farmacéutica Médica", 1854, núm. 1

¹¹ Calbet, J.M. Breus aspectes mèdico-professionals del segle XIX. Actes del I Cong. Int. Hist. Med. Cat., 1971, vol IV, p. 314.

¹² "La Alianza Farmacéutica Médica", 10 de febrer de 1855

En aquesta llei es contemplava la creació de jurats mèdics provincials, que havien de prevenir o en tot cas estudiar i qualificar les faltes comeses en l'exercici professional dels sanitaris, tot evitant els abusos i establir una rigorosa moral mèdica.

Però aquesta llei no va deixar satisfets a la majoria dels metges rurals.

El 1863 encara sorgiria el periòdic "La Fuerza de un Pensamiento" que pretenia crear un cos de sanitat civil, amb escalafó, al servei de l'Estat, i amb aquesta finalitat va celebrar un congrés a les darreries del mes d'abril i començaments de maig d'aquell any.

Però les diverses professions (metges, cirurgians i farmacèutics) no es posaven d'acord en moltes qüestions.

Després de la revolució de 1868 es va convocar una assemblea mèdico-farmacèutica a Madrid pel juny de 1869. La pretensió seria millorar la situació econòmica i elevar el nivell ètic i científic dels sanitaris. En una segona assemblea celebrada el 15 d'octubre de 1872 de l'Associació Mèdico-Farmacèutica ja es parlava dels col·legis i la seva afiliació obligatòria. Però hi hagué pocs assembleïstes i l'apatia s'apoderà dels seus organitzadors. El 5 d'octubre de 1874 va quedar dissolta.⁽¹³⁾

2.- Les primeres iniciatives serioses

Dintre dels estaments sanitaris, els promotors inicials de la col·legiació van ser fonamentalment els farmacèutics. Veien en la creació d'aquest col·legi un ens que els havia de protegir professionalment.

A nivell peninsular, el primer pas important en la creació dels col·legis sanitaris professionals es va fer en el "Congreso Médico-Farmacéutico de 1878". Aquest Congrés Mèdico-Farmacèutic Professional es va celebrar a Madrid entre els dies 15 d'octubre i 27 de novembre de 1878. Va ser en certa manera recolzat per Ramón de Campoamor que aleshores era director general de Beneficència i Sanitat. Hi assistiren dos-cents representants.⁽¹⁴⁾ Allí es va crear un grup de pressió que pretenia aconseguir la col·legiació obligatòria. En aquest Congrés es va aprovar un

---

¹³ Albarracín, A. Las asociaciones médicas en España durante el siglo XIX. Cuader. de Hist. de la Med. Esp., 1971, vol.X, p.155

¹⁴ Albarracín, A., Op. cit. p. 157.

dictamen que havia presentat una comissió en que s'interrogava a sí mateixa sobre la necessitat de la col·legiació mèdico-farmacèutica. Les opinions emeses dintre de la comissió en van ser unànimament favorables. Allí va sorgir la idea d'establir unes quotes mensuals, i un segell per a tota la documentació oficial per procurar el fons econòmic necessari, així com la creació d'un col·legi de metges nacional i altres provincials.

Un altre pas va ser el Congrés de Metges Titulars de 1891, reunit amb motiu de les protestes al reglament benèfic-sanitari del juny del mateix any. El Congrés de Metges Titulars va ser convocat per la revista de Madrid "El Siglo Médico", i es va iniciar a Madrid l'1 de desembre de 1891. Hi van assistir uns cent representants. Es va impulsar la creació d'associacions professionals i molt especialment l'Associació General de Metges i Farmacèutics Rurals. Els metges rurals volien un escalafó propi i ser organitzats a nivell estatal com ho eren els mestres d'ensenyança primària. Aquesta aspiració va ser aprofitada per vigoritza la idea dels col·legis mèdics professionals.

Però hem de recordar que al congrés celebrat a la primera setmana del desembre del 1891, no hi va anar cap representant català. Cal recordar que entre nosaltres, no hi havia titulars, doncs regia simplement el contracte voluntari.⁽¹⁵⁾ A començaments del 1892 es van publicar a la premsa les bases per una associació general de metges i farmacèutics, i en funció d'aquestes bases es van crear diverses associacions en diferents llocs de la província.

Com ja hem dit, els farmacèutics van ser els més decidits defensors de la col·legiació obligatòria. Ho dirien ben clar: "nuestro ideal es: colegios forzosos y limitación de plazas".⁽¹⁶⁾

Però sembla evident que existien una sèrie de conflictes en l'exercici professional que en certa manera justificaven els defensors de la col·legiació. És per això que el procés que va portar a la col·legiació mèdica, podem dividir-lo en dos fases. En la primera era de caràcter voluntari, en canvi en la segona, quan es va fer obligatori, va trobar moltes resistències entre els metges en ser acceptada. Ja que si bé existien immoralitats, també hi havia un codi penal que podia ser aplicat.

Així és com s'arribà a l'abril de 1894 en que es va celebrar la sessió pública inaugural del Col·legi de Metges de Madrid, presidit per Julián Calleja, i el mateix any els de Barcelona i Tortosa.⁽¹⁷⁾

---

¹⁵ Revista de Ciencias Médicas, 10 de gener de 1892.

¹⁶ El Restaurador Farmacéutico, 15 de gener de 1899.

¹⁷ Albarracín, A. : Ob. cit., pp 162-171.

II. L'ORGANITZACIÓ DE LA COL.LEGIACIÓ MÈDICA VOLUNTÀRIA A BARCELONA

A Barcelona, una de les primeres reunions per parlar de la col·legiació mèdica, tingué lloc el 1889.⁽¹⁸⁾ Hi van ser presents: Antonio Morales Pérez (representant del claustre de la Facultat de Medicina); Josep Montero i Martí (metge de l'Hospital de la Santa Creu); Jordi Gúdel i Laplana (de les Cases de Socors); Pelegrí Giralt i Mañà (de la Beneficència Municipal); Josep Flo Bru (dels Metges Forenses); Macari Golferichs i Coma (dels Metges Civils); Josep Sabater i Llebaria (dels Homeòpates) i en representació dels metges joves hi varen assistir Pere Ribera i Mallofré i Eusebi Grau i Martí.

A partir d'aquest moment es van començar a crear diversos col·legis a les principals ciutats del país: Granollers, Lleida, Mataró, Vilafranca del Penedès, i més tard a Barcelona. S'entenia que la col·legiació havia de ser estrictament voluntària, i no es va imposar per la força a ningú. Hi havia socis honoraris, numeraris i corresponsals.

Però ben aviat van sorgir diferències d'interpretació, i aleshores, per intentar de solucionar-les, es van reunir l'any 1891 els directors o representants de les principals revistes mèdiques. Eren Joan Giné i Partagàs ("La Independencia Médica"); Rafael Rodríguez Méndez ("Gaceta Médica Catalana"); Alvar Esquerdo i Esquerdo ("Revista de Medicina, Cirugía y Farmacia"); Jaume Hernández ("La Salud"); Josep Nogué Roca ("Revista Homeopática"); Jaume Guerra ("Revista de Enfermedades de la Infancia") i Frederic Castells i Ballespí ("Revista de Higiene i

---

¹⁸ La Salud, 1889 núm. 4

Policía Sanitaria").⁽¹⁹⁾

A Barcelona, el 31 d'octubre de 1892, es va constituir una Junta de Defensa de la Classe Mèdico-Farmacèutica, de la que fou nomenat president, Lluís Suñé i Molist - llavors secretari de la Reial Acadèmia de Medicina -. Aquesta Junta era formada per diferents corporacions sanitàries, i es va decidir sol·licitar la col·legiació forçosa.⁽²⁰⁾ La institució principal que va impulsar aquesta iniciativa va ser l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica.

L'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica havia estat fundada l'any 1875. El seu portaveu era l'"Enciclopedia Médico Farmacéutica" i el primer president de l'acadèmia va ser Luí de Marlès i de Cussà. Ran de la unió entre l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i El Laboratori, Manuel Isidre Osio i Valero va proposar als socis de la mèdico-farmacèutica de fusionar-se amb la nova institució, però aquestos ho van rebutjar.⁽²¹⁾

Tot i que no es van posar d'acord en tot, s'acordà continuar els contactes. Anys més tard, el 28 d'agost de 1894 tingué lloc l'organització preparatòria del col·legi de Barcelona en els locals de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica. Una comissió presidida per Antoni Ayné i Llorens havia estat l'encarregada de redactar els Estatuts. Els Estatuts i Reglaments van ser aprovats pel gremi de metges de Barcelona, en aquesta sessió. La primera reunió col·legial se celebrà el 17 de setembre de 1894. Presidien l'acte, Antoni Ayné i Llorens, Enric Espinet i Batllori (secretari de la junta organitzadora), i Frederic Castells i Ballespí (delegat del governador). Va resultar elegit president Joaquim Bonet i Amigó per 76 vots.⁽²²⁾

El dia següent, el 18 de setembre de 1894, es va instituir el Col·legi de Metges de Barcelona, i es va nomenar la primera junta de govern quedant constituïda de la manera següent:⁽²³⁻²⁴⁾

---

¹⁹ Revista de Higiene y Policía Sanitaria del 21 d'agost de 1891.

²⁰ RAM, lligall 88, núm. 101.

²¹ Crónica Científica, 1878, núm. 2, pàg. 43.

²² La Renaixensa, 19 de setembre de 1894, p. 5527

²³ La Renaixensa, 20 de setembre de 1894, p.5549.

²⁴ Revista de Higiene y Policía Sanitaria, novembre de 1894, p. 191

President	Joaquim Bonet i Amigó
Vice-president primer ...	Macari Golferichs i Coma
Vice-president segon	Jordi Gúdel i Laplana
Vice-president tercer ...	Baldomer Comulada i Garriga
Vice-president quart	Tomàs Codina i Länglin
Secretari general	Estanislau Andreu i Serra
Secretari d'actes	Antoni Ayné i Llorens
Vice-secretari primer ...	Ramon Pujadas i Serratosa
Vice-secretari segon	Gaspar de Bruguera i Balaguer
Tresorer	Josep Vila i Guarro
Comptador	Joan Soler i Roig
Arxiver-bibliotecari	Joaquim Homs i Parellada
Vocals	Josep Mascaró i Capella Cristòfol Parellada i Puig Francesc Pons i Riera Francesc Beltri i Amigó Pere Ribera i Mallofré Josep Montero i Martí Frederic Pàquez i Alcover Ramon Elias de Molins Salvador Badia i Andreu Josep Dexeus i Bové

Per altra part van quedar elegits el 29 d'octubre de 1894, els membres de les quatre seccions adscrites al col·legi de metges. Eren les següents:⁽²⁵⁾

Secció professional: Antoni Morales i Pérez, Manuel Menacho i Peiron, Domènec González i Balaguer i Victor Soley i Gely.

Secció econòmica: Josep Antoni Barraquer i Roviralta, Josep Flo i Bru, Norbert de Llinàs i Enric Octavi Raduà i Oriol.

---

²⁵ "Revista de Higiene y Policía Sanitaria", novembre 1894, p.192.

Secció de publicacions i propaganda: Andrés Martínez Vargas, Julio Altabás Arrieta, Tomas Campos Muset i Carles Alcobé i Arenas.

Secció d'assumptes generals: Salvador Cardenal i Fernàndez, Sebastià Recasens i Girol, Francesc Platero Gallera (metge no identificat), i Josep M. Soldevila i Boixador.

Quedava doncs creat el Col·legi Oficial de Metges de Barcelona. El 15 d'octubre de 1894 aquest col·legi comptava amb l'adhesió de 305 metges de Barcelona, i 8 de la província.

El col·legi de metges tenia inicialment com a mínim dues característiques: la primera seria que l'afiliació era de caràcter voluntària, i la segona era que tenia un àmbit estrictament municipal, malgrat els vuit metges de la província que es van adherir. Segons els estatuts de 1894 podia ingressar qualsevol metge que ho desitgés i fos acceptat mitjantçant votació secreta.

També s'acordà en aquesta reunió l'organització de la secció científica. Aquesta s'inauguraria tant bon punt la junta ho considerés convenient, i prenguéss possessió del nou local que tenia llogat.⁽²⁶⁾

El 30 de desembre del 1895 es feia una junta general del col·legi, i el president Bonet en feia un petit balanç de la seva activitat durant aquest primer any. El curanderisme i l'intrusisme, la necessitat de col·legiació, i la beneficència van ser els principals punts tractats. Deia que s'havien denunciat seixanta casos de curanderisme, molts dels quals s'havien portat als tribunals. Carregava contra metges i apotecaris que protegien l'intrusisme i afirmava que des d'aleshores es farien públics els noms d'aquests professionals. En la mateixa junta ja es va parlar de la necessitat de comptar amb una col·legiació obligatòria, tal com la tenien els advocats, notaris i procuradors. Es va dir que no es podria exercir si no s'estava col·legiat, i es va denunciar que moltes persones eren visitades com a pobres sense ser-ho.⁽²⁷⁾

---

²⁶ "Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar.", març 1897, núm 1, pp. 26-29.

²⁷ "La Vanguardia": "El colegio médico", 12 de gener de 1896, p. 1.

1.- Els locals socials del col·legi de metges de Barcelona

Ja hem fet menció d'algun local que va hostatjar el primitiu col·legi de metges de Barcelona. Fem ara un breu resum d'aquesta qüestió. El primer local social del nou creat col·legi va ser al carrer Basea, número 7, primer, que era la seu de la Lliga de Defensa Industrial i Comercial. El 31 de desembre de 1894 es va celebrar la primera junta general al local del carrer Basea, per donar inici a les tasques i donar compliment als estatuts i reglaments.⁽²⁸⁾ Més tard, trobem un altre local del col·legi, al carrer Caçador, número 4, que era justament on hi havia la redacció i administració de la revista "Enciclopedia Médico Farmacèutica". Aquesta revista era l'òrgan d'expressió de l'Acadèmia Médico-Farmacèutica, la qual va cedir gratuïtament i gentilment el seu local al Col·legi de Metges. Amb tot, com sigui que el local resultava molt petit, les reunions d'interès general tenien lloc a l'amfiteatre de la Facultat de Medicina, que els era cedit pel degà, Joan Giné i Partagàs.

Existia una estreta relació entre les juntes del Col·legi i l'Acadèmia Médico-Farmacèutica. És per això que el 24 de març de 1897, davant el notari Carles M. Soldevila i Boixader es van reunir Joaquim Bonet i Amigó, i Estanislau Andreu i Serra, per part del col·legi, i Andrés Martínez Vargas i Enric O. Raduà i Oriol, per l'Acadèmia i acordaren:

a.- El Col·legi permetria que l'Acadèmia Médico-Farmacèutica s'instal·lés al local del Col·legi gratuïtament.

b.- La biblioteca, laboratori i mobiliari de l'Acadèmia Médico-Farmacèutica podien ser utilitzats pels col·legiats.⁽²⁹⁾

c.- El Col·legi procuraria que l'Acadèmia Médico-Farmacèutica disposés d'un local propi per a secretaria.

Finalment, a mitjans de l'any 1897, trobem que el Col·legi es va establir a un pis llogat a la casa Batlló de la Ronda Universitat, número 39, principal, cantonada amb la Rambla de Catalunya.

El 7 de desembre del 1897 es va celebrar la sessió pública i solemne en commemoració del tercer aniversari del col·legi, i amb l'objecte d'inaugurar aquest nou domicili social. En aquell acte

---

²⁸ La Renaixensa, 25 de desembre de 1894, p. 7533

²⁹ "Bol. Ofi. del Col. de Méd.de Barc.", abril 1897, p. 51.

també s'obrí l'Exposició Permanent Nacional de Medicina, Cirurgia, Farmàcia i Higiene.⁽³⁰⁾

A l'acte, i amb la presència del governador civil, Ramon Larroca, hi eren en la presidència, Joaquim Bonet i Amigó (president del Col.legi), Andrés Martínez Vargas (representant del rector de la Universitat), Estanislau Andreu Serra (secretari del Col.legi), Sebastià Puig (secretari de cambra del l'Bisbat),

Joan Mutjé (tinent d'Alcalde) i Carlos de Silóniz i Ortiz (catedràtic més antic de la Facultat). Totes les institucions científiques i acadèmiques amb seu a Barcelona van adherir-se a l'acte inaugural, i van fer vots per desitjar a la novella institució, una llarga i fructífera existència.

El local tenia prevista una sala d'exposicions de 17 per 9 metres; una biblioteca amb més de sis-cents llibres; laboratoris; secretaria, i altres departaments annexes.⁽³¹⁾

La inauguració d'aquest local impactà a la premsa de l'època, i els principals periòdics de Barcelona se'n van fer ressò. Així per exemple "La Publicidad",⁽³²⁾ feia seva la intencionalitat del president Bonet i Amigó, i valorava els objectius de l'Exposició que eren posar en un primer pla els productes farmacològics del país, davant les substàncies medicinals exòtiques, la compra de les quals representava "fabuloses quantitats". Cal dir que per exemple, la "Kola granulada Astier" havia costat a Barcelona en un any, 80.000 pessetes, quan els apotecaris d'aquí haurien pogut prepara-la millor, i a un preu infinitament menor. En l'Exposició de 1888 les emulsions d'Aramburu i d'Amargós havien obtingut la medalla d'or. En canvi l'emulsió Scott, que es venia més, només va obtenir la de plata. Per a més inri, es va dir que en aquells dies, els laboratoris Grimaud de Paris van ser castigats pels tribunals francesos, per sofisticació dels medicaments, i per aminorar el càstig, van dir que aquests productes sofisticats eren destinats al mercat espanyol.⁽³³⁾ Hem de recordar que en aquesta Exposició, es van excloure els remeis secrets, com també tots els productes i objectes exòtics, sempre que n'hi haguessin i s'anunciessin d'altres iguals o similars de producció espanyola. També "El Correo Catalán",⁽³⁴⁾ insistí en la importància de les 32 instal·lacions realitzades amb motiu de

---

³⁰ "Bol. Of. del Col. de Méd.", desembre 1897, núm. 10, p. 361

³¹ Bol. Of. del Col. de Méd. de Barc., març 1897, núm. 1, p.7

³² La Publicidad, 8 de desembre de 1897

³³ Bol. Ofic. del Col. de Méd. de Barc., març 1897, núm. 1, p.3

³⁴ El Correo Catalán, 9 de desembre de 1897.

l'Exposició, fet amb el que també coincidí "El Diario del Comercio".⁽³⁵⁾ Una altra connotació que va despertar la inauguració d'aquest local, la fa Miquel Arcàngel Fargas i Roca,⁽³⁶⁾ en que agraeix la presència preeminent de l'escut català, i l'existència de la biblioteca a disposició dels metges. "El Noticiero Universal",⁽³⁷⁾ va posar en un primer pla, el paper del Governador Civil en l'obtenció de l'institut col·legial. "Las Noticias"⁽³⁸⁾ va destacar el discurs de Bonet en el que manifestava la necessitat que hi havia entre els metges d'associar-se. "La Renaixensa"⁽³⁹⁾ va destacar també l'acte com a brillant, i el "Diario de Barcelona"⁽⁴⁰⁾ subratllava el discurs d'Estanislau Andreu i Serra en contra de l'intrusisme i la necessitat de cooperació. El "Diario Catalán"⁽⁴¹⁾ ens proporciona algunes xifres tot dient que eren uns quatre-cents els metges que estaven presents a l'acte. Finalment "La Dinastia"⁽⁴²⁾ i "La Opinión"⁽⁴³⁾ escriuen tot posant en un primer pla la importància de l'Exposició Farmacèutica en el balanç comercial que atenyia als productes farmacèutics de l'època.

No cal dir que a l'edició de "La Vanguardia",⁽⁴⁴⁾ el prestigiós cronista Josep Roca i Roca considerava com a consecució més pragmàtica de l'acte, l'Exposició de productes naturals medicinals; aparells, productes, preparacions i especialitats farmacèutiques; instruments, aparells, productes i preparacions quirúrgiques i d'ortopèdia i altres productes, que posava en evidència la capacitat científica i tecnològica de Catalunya, i tot això feia creure en la possibilitat d'acabar amb la importació de medicaments.

Durant l'acte, Adolfo de Castro Pulido va parlar de la necessitat de la col·legiació, en funció de la solidaritat, del

---

³⁵ El Diario del Comercio, 9 de desembre del 1897

³⁶ La Protección Nacional, 7 de desembre del 1897.

³⁷ El Noticiero Universal, 8 de desembre de 1897.

³⁸ Las Noticias, 9 de desembre de 1897.

³⁹ La Renaixensa, 9 de desembre de 1897.

⁴⁰ Diario de Barcelona 9 de desembre de 1897

⁴¹ Diario Catalán, 10 de desembre de 1897.

⁴² La Dinastia, 10 de desembre de 1897.

⁴³ La Opinión, 10 de desembre de 1897.

⁴⁴ La Vanguardia, 12 de desembre de 1897.

progrés científic i de la legalitat.⁽⁴⁵⁾

Així doncs, amb l'assentament del Col·legi a la Ronda de la Universitat, s'havia fet una primera etapa que havia estat plena de dificultats però que s'havia anat superant poc a poc. El col·legi, repetim, tenia caracter voluntari i per això es deia col·legi lliure, i la seva existència va durar quatre anys.

2.- La qüestió tributària

Per altre part, la col·legiació mèdica anava estretament vinculada amb el sistema de la tributació professional, cosa que va comportar llargues discussions.

Hem d'insistir en la idea de què la col·legiació tant lliure com obligatòria va ser vinculada a la tributació. L'article sisè de la llei de 30 de juny de 1892 disposava la revisió del reglament i tarifes de la contribució industrial. Els metges i cirurgians pagaven per a poder exercir unes quotes prorratejables, mitjançant agremiació, que havien de fer-se efectives cada trimestre. Més tard tot això seria reformat i substituït. Una petita modificació venia regulada pel reglament provisional per a la imposició, administració i cobrament de la contribució industrial i de comerç de l'11 d'abril de 1893. Amb aquesta reforma es feia la supressió definitiva dels gremis, el prorrateig i el pagament trimestral per a establir quotes fixes de patents.⁽⁴⁶⁾

Abans de la col·legiació i l'establiment de les patents es tributava segons el gremi al que hom pertenyia. N'hi havia quatre:⁽⁴⁷⁾

A.- Gremi de metges-cirurgians que exercien les dues professions. La quota que tenien assignada eren de 302 pessetes. En total eren 255 membres.

B.- Gremi de metges-cirurgians que només exercien la medicina. La seva quota era de 200 pessetes. De metges purs n'hi havia un total de 200 a Barcelona.

C.- Gremi de metges-cirurgians que només exercien la cirurgia.

---

⁴⁵ "Bol. Ofic. del Col. de Méd. de Barc.", desembre 1897, núm. 10, p. 378

⁴⁶ La Renaixensa, 28 d'agost de 1894, p. 5078.

⁴⁷ Bol. Ofi. del Col. de Méd. de Barc., abril 1897, p. 57

Tenien una quota de 200 pessetes. Eren quaranta els cirurgians a Barcelona.

D.- Gremi de metges-homeòpates. També tenien assenyalada la quota de 200 pessetes.

Això feia que hi hagués una diferència tributària segons el gremi al que un s'apuntava i motivava què alguns per pagar menys passessin d'un gremi a un altre.

Però la complexitat d'aquesta tributació no s'acabava aquí. Així per exemple dintre del primer gremi de metges-cirurgians hi havia 10 classes o categories impositives:⁽⁴⁸⁾

- Classe 1: 3 quotes i mitja
  - .. 2: 3 quotes
  - .. 3: més de 2 quotes i menys de 3
  - .. 4: 2 quotes
  - .. 5: més d'1 i menys de 2
  - .. 6: 1 quota
  - .. 7: més de mitja quota i menys d'1
  - .. 8: mitja quota
  - .. 9: més d'un quart i menys de mitja
  - .. 10: un quart de quota
- (una quota eren 302 pessetes)

Tenint en compte que l'adquisició de quotes era voluntària, no cal dir que s'arribava a moments de gran tensió, per no dir-ne caòtics. Anualment es feia una reunió entre tots els metges per decidir quan corresponia pagar a cadascun.

Així per exemple, a mitjans del 1893,⁽⁴⁹⁾ s'havia de fer una reunió a la Reial Acadèmia de Medicina, del carrer Banys Nous, número 9, primer pis, per fer l'examen de la repartició i judici d'agravis. No es va poder fer per no tenir la suficient capacitat. Es va fer una nova convocatòria que es va celebrar el juny del 1893 al Palau de Ciències, presidida pel síndic Salvador Badia i Andreu. El classificador era Guillem López i Ventura, que venia assistit per Estanislau Andreu i Serra, Antoni Ayné i Llorens i Frederic Castells i Ballespí. Si bé les discussions com és de suposar eren quasi violentes, també hi havia arranjaments amistosos. Això ens ho fa pensar el fet de que en aquella mateixa reunió Josep Blanc i Benet va considerar que era excessiu que hagués de pagar com a metge de la classe sisena. Aleshores Sebastià Recasens i Girol va assumir que li

---

⁴⁸ Rev. de Hig. y Policía Sanit., juliol-agost 1893, núm. 43-44, p. 97.

⁴⁹ Diario de Barcelona, 1, 8 i 10 de juny de 1893.

carreguessin 100 pessetes amb la condició que les hi rebaixessin a Blanc i Benet, cosa que s'acordà.

En certa manera es volgueren matisar les diferències i durant el curs 1893-1894 es van reduir els gremis en dos. Un seria el dels metges-cirurgians, i l'altre el dels metges-homeòpates. Es va decidir establir una quota fixa per a tots de 302 pessetes, cosa que significava que a la majoria els hi augmentaven 102 pessetes. La unificació dels gremis en dos, va ser l'aspecte positiu, però l'augment important de la tributació que afectava a la majoria va ser molt conflictiu. Per això a la Junta celebrada el 15 de juny de 1893 es projectà anul·lar el repartiment, cosa a la que hi va estar d'acord el delegat d'hisenda Zenón del Alisal. Aquell dia al Palau de Ciències una minoria de metges però molt activa va protestar contra les decisions que havia adoptat el gremi sobre la qüestió tributària, i com acabem de dir van aconseguir el seu propòsit en guanyar-se la voluntat d'aquell delegat d'hisenda.

Però és evident que aquell maremagnum tributari no podia seguir i els agravis comparatius eren cada vegada més conflictius.

En una nova junta celebrada el 30 d'abril de 1894 es va acordar fer un nou examen de quotes i d'agravis, i tot i que semblava que ja s'havia arribat a un acord sobre el repartiment de la tributació, aquesta no es va fer efectiva, en virtut del R.D. de 13 d'agost de 1894, que establia amb caràcter provisional la creació de patents pels sanitaris. S'havia ideat amb les patents un nou sistema tributari. Aquest sistema havia estat sol·licitat en reformar-se el reglament de la contribució industrial, de 13 de juny de 1882, per diversos metges que assitien a les Corts en representació dels gremis sanitaris.

Es per això que es va crear el sistema de patents pel R.D. del 13 d'agost de 1894. L'adquisició de patents era totalment voluntària, i l'havia de fer cada metge d'acord a "sus utilidades profesionales".⁽⁵⁰⁾

Per poder exercir la professió era condició indispensable posseir una de les patents establertes en aquest reial decret. En el fons, la intenció del legislador era anar cap a la unificació tributària dels sanitaris. Però no van sortir-se'n.

Les patents es lliuraven durant els primers quinze dies de l'any econòmic i s'havien de satisfer en un sol pagament. Aquesta patent autoritzava l'exercici professional durant tot un any encara que només s'exercís un dia. Acabat el termini d'aquests quinze dies l'Administració d'Hisenda publicaria al Butlletí

---

⁵⁰ "Bol. Ofi. del Col. de Méd. de Barc.", gener 1898, p. 77.

Oficial de cada província la llista completa dels metges que havien adquirit la patent, fent constar el número i classe de la mateixa.

Una vegada publicada la llista, quedava prohibit rigorosament que els apotecaris lliuessin les fórmules, prescripcions o receptes que no portessin consignat el número i classe de patent del metge que les havia signat. Tampoc eren vàlides les certificacions i declaracions facultatives en què no hi constés aquell requisit.⁽⁵¹⁾

3.- Adquisició i classes de patents

L'adquisició de la classe de patent, com ja hem dit, era voluntària i d'acord amb la consciència de cadascun dels sanitaris.

Si en el primer trimestre de l'any econòmic l'administració pública no hagués recaptat una quantitat com a mínim igual a la de l'any immediatament anterior, el delegat d'Hisenda de cada província ordenaria el repartiment del dèficit entre els metges de la població afectada. De fer aquest repartiment del dèficit se n'havien de responsabilitzar els col·legis de metges o si aquests no existien, ho havia de fer una junta sindical elegida pel gremi, tot esperant la instauració del col·legi oficial.

Hi havia diferents classes de patents segons la ciutat o poble de residència:

a.- A Barcelona i a les ciutats de mes de 40.000 habitants estaven previstes set classes de patents:

Classe 1:	550 pessetes	
.. 2:	490	..
.. 3:	390	..
.. 4:	290	..
.. 5:	190	..
.. 6:	100	..
.. 7:	75	..

b.- Per a Tarragona i poblacions que no essent ports tinguessin entre 30.001 i 40.000 habitants, n'hi havia de sis classes:

Classe 1:	350 pessetes	
.. 2:	300	..

---

⁵¹ "La Renaixensa, 18 d'agost de 1894, p. 4877.

..	3:	250	..
..	4:	170	..
..	5:	90	..
..	6:	70	..

c.- Per a Lleida i poblacions que essent ports tinguessin entre 20.001 i 30.000 habitants, n'hi havia de cinc classes:

Classe 1: 300 pessetes			
..	2:	250	..
..	3:	160	..
..	4:	80	..
..	5:	55	..

d.- Per a Girona i poblacions que no essent ports tinguessin entre 16.001 i 20.000 habitants n'hi havia també de cinc classes:

Classe 1: 250 pessetes			
..	2:	200	..
..	3:	130	..
..	4:	70	..
..	5:	50	..

e.- Per a poblacions entre 10.001 i 16.000 habitants n'hi havia quatre classes:

Classe 1: 200 pessetes			
..	2:	120	..
..	3:	70	..
..	4:	45	..

f.- Per a poblacions entre 5.401 i 10.000 habitants, quatre classes:

Classe 1: 150 pessetes			
..	2:	100	..
..	3:	60	..
..	4:	40	..

g.- Per a poblacions entre 2.301 i 5.400 habitants n'hi havia de tres classes:

Classe 1: 90 pessetes			
..	2:	50	..
..	3:	25	..

h.- Per a poblacions menors de 2.300 habitants n'hi havia també de tres classes:

Classe 1: 70 pessetes

.. 2: 40 ..
.. 3: 20 ..

Com que el R.D., o sigui el nou sistema de tributació mitjançant les patents estava molt relacionat amb la col·legiació, la junta gremial va creure convenient procedir a l'organització del col·legi adoptant provisionalment el reglament del de Madrid.

Precisament els col·legis de metges foren creats en part per auxiliar a l'administració en l'acció fiscalitzadora per impedir les defraudacions i ocultacions, i a més a més es volia fer una distribució més correcta, moderada i justa. Segons l'article 13 del R.D. del 13 d'agost de 1894 (Decret que com veurem més tard és el que fundava els col·legis de metges) aquesta era la missió específica primordial dels col·legis.

El sistema de patents no va solucionar totalment la conflictivitat anterior. A Barcelona, tot i que era una de les ciutats que satisfieia més regularment l'impost global, no deixava d'haver-hi tensions. Quasi sempre hi havia un dèficit que després s'havia de satisfer entre tots. I encara que l'elecció de patent era voluntària hi havia metges que no la tenien. L'any 1896 encara 116 metges no van adquirir cap tipus de patent. Això obligà al col·legi a exigir l'adquisició de patents per a poder exercir la professió. D'aquesta manera el col·legi es convertia en una policia doctorada al servei d'hisenda i a més a més sense sou.

La primera vegada que es va anunciar un superàvit va ser el 12 de gener de 1898, quan ja el col·legi estava en marxa i havia exercit un control sobre els metges. Podem dir que Barcelona va ser la primera ciutat estatal on hi haguè aquest superàvit. I això va ser així tot i que encara hi havia algun metge que no havia adquirit patent.

Per altra part el sistema de patents, com ja hem dit, tampoc no era uniforme per tot l'estat. Així per exemple tenim que a Vilafranca del Penedès, l'associació mèdico-farmacèutica havia de satisfer el tribut que imposava hisenda. Concretament a Vilafranca hi havia quatre categories impositives: 150, 100, 60 i 40 pessetes, i a més a més els recàrrecs municipals.

A partir d'aleshores dues eren les condicions per a que el metge pogués exercir. En primer lloc disposar del títol, i en segon lloc, adquirir la patent. En cada recepta calia posar el número i classe de patent, i sense aquest requisit l'apotecari tenia l'obligació de denunciar al metge.

Tanmateix es van promoure una sèrie de casos curiosos. Així

per exemple al metge que no disposava de patent, se li plantejava el dubte de si havia d'ajudar o no a la justícia, o si podia actuar ja fos en el cas d'un accident o d'assistir a un familiar.⁽⁵²⁾ Tinguem en compte també que per treure la patent no s'exigia la presentació del títol, cosa que en certa manera facilitava l'exercici dels intrusos; o bé també en una altra situació de picaresca, també podia utilitzar-se el número de patent d'un altre company.⁽⁵³⁾

Aquesta situació va reforçar la necessitat de crear un col·legi oficial de metges de caràcter obligatori. Calia exigir el títol per treure la patent cosa que es faria a través del col·legi, i al mateix temps aquest col·legi havia d'elaborar, com ja hem dit, unes llistes dels seus associats, amb el número de patent de cadascun. Per altra part, els metges havien de signar amb els dos cognoms. Tot això facilitaria la tasca supervisora de l'apotecari.⁽⁵⁴⁾

La qüestió però no quedava totalment solucionada, i és per això que es va pensar que en lloc de tributar per exercir la carrera, seria millor fer-ho per cada acte mèdic. Per això caldria disposar de paper timbrat per fer receptes. S'havia pensat d'establir cinc categories d'aquest paper timbrat:⁽⁵⁵⁾

- I.- Gratuït.
- II.- Tres cèntims per les visites d'una pesseta.
- III.- Sis cèntims per les visites de dues pessetes.
- IV.- Deu cèntims per les visites de vint rals.
- V.- Vint-i-cinc cèntims per les visites de cinc pessetes.

Cal recordar que tot aquest sistema tributari està íntimament relacionat amb la creació dels col·legis oficials i obligatoris, que procurarien donar un criteri igualitari a la tributació. Per la llei d'Amós Salvador es va decidir que els col·legis de metges fessin els repartiments de la contribució entre tots els professionals de la medicina.

Amb tot el que hem explicat fins ara, sembla clar que aquella unificació tributària estava molt lluny d'aconseguir-se. I a més

---

⁵² "La Vanguardia", 14 de novembre de 1894, p. 1.

⁵³ La Vanguardia, 20 de novembre de 1894, p. 1.

⁵⁴ La Vanguardia, 22 de novembre de 1894, pàg. 1.

⁵⁵ La Vanguardia, 27 de novembre de 1894.

a més hisenda ho va aprofitar per a augmentar les recaptacions d'una manera més o menys dissimulada. Tinguem en compte que a Barcelona amb el sistema de les quotes, un sanitari de la primera classe pagava 1.057 pessetes (tres quotes i mitja). I ara quedava reduït el seu import a 550 pessetes. O sigui aproximadament la meitat. En canvi les quotes mínimes quedaven més o menys igual. El que va passar però és que la majoria dels metges van veure augmentada la seva contribució imponible.⁽⁵⁶⁾ Tenia però l'avantatge que no sembla que s'hagués donat en cap més país en que els interessats podien contribuir lliurement amb la quantitat que volguessin. En tot cas serien els seus companys els que havien de recriminar els que no es destacaven per la seva generositat.

4.- Les previstes accions punitives

El mateix R.D. de l'11 d'abril de 1893 establia una sèrie de mesures punitives en cas d'incompliment en l'adquisició i ús de les patents.

Així els apotecaris que infringien aquella disposició havien de pagar una multa de 50 pessetes la primera vegada, de 100 pessetes a la segona, i de 250 pessetes en cas de reincidència. Penes semblants eren previstes per als metges infractors.

També les societats i germandats que disposaven de metge propi havien de notificar a la delegació d'Hisenda, durant el primer mes de l'any econòmic, els noms dels metges i de llurs patents. En aquest cas les multes serien de 100, 250 i 500 pessetes.

Els metges que exercissin sense patent, a més a més d'haver de satisfer la multa prevista, si volien seguir exercint havien d'adquirir la patent de primera classe d'acord a la població de la seva residència, però amb una tarifa duplicada.

5.- Les primeres iniciatives del col·legi

Ben aviat el col·legi va anar prenent empenta, tot volent palesar la seva utilitat. La junta de govern del 29 d'abril de 1895 va acordar establir un registre de places per a metges i apotecaris. Per tal de fer aquest registre el més complet possible va remetre una circular a tots els alcaldes i especialment de Catalunya, Cuba i Filipines, perquè els hi

---

⁵⁶ "La Renaixensa", 28 d'agost de 1894, p. 5078.

donessin la referència quan es produís una vacant. En una altra circular enviada a tots els metges de Catalunya els hi demanava:

- a.- Nombre de metges i apotecaris de cada població.
- b.- Retribució ja fos en concepte de titulars o per conductes.
- c.- Que anunciessin les vacants que es produïssin.⁽⁵⁷⁾

A la junta general celebrada el 23 de desembre de 1895 es va demanar dibuixar dos projectes:⁽⁵⁸⁾

- I/. Fer obligatòria la col·legiació mèdica.
- II/. Crear un segell com a font de recursos.

De fet doncs aquesta idea del segell continuava a l'aire. Es volia que tots els certificats i documents extesos en paper timbrat no hi manqués el segell.

També s'anava perfilant quina seria o havia d'ésser la missió del col·legi. Així ens diuen que calia combatre els defectes d'alguns professors i assenyalaven la necessitat d'associar-se per lluitar en "pro de la ciència, de la professió i dels pobres malalts, i lluitar també en contra de l'intrusisme, de la deficiència de les lleis sanitàries, i en pro dels interessos i drets dels col·legiats".⁽⁵⁹⁾

Assenyalaven que la crisi del metge podia ser atribuïda al que ells pensaven que eren abusos que feia que alguns, s'aprofitessin per a visitar-se als dispensaris i policlíniques gratuïtes; a l'hospital d'infants pobres; a les cases de socors dels amics del pobres, i sobretot pel curanderisme.

També pensaven que entre tots calia fer un estudi de la morbiditat i epidemiologia.⁽⁶⁰⁾

---

⁵⁷ Bol. Ofi. del Col. de Méd. Barc., març 1897, núm 1, contraportada.

⁵⁸ Bol. Ofi. del Col. de Méd. de Barc., juliol 1897, núm. 5, p. 167

⁵⁹ Bol. Ofi. del Col. de Méd. de Barc., març 1897, núm 1, p. 1.

⁶⁰ Bol. Ofi. del Col. de Méd. de Barc., juny 1897, núm. 4, p.135.

6.- Les primeres crítiques

El pas de l'organització gremial a la col·legial no podia però ser un camí de roses. Per una part tenim que els que abans havien estat els que decidien la tributació gremial ara podien sentir-se'n marginats. Per l'altra cal considerar les qüestions personals en la lluita pel poder dintre de la professió i el control del col·legi, tot i que aquest no tenia ni de bon tros les atribucions dels antics gremis. Encara caldria sumar a aquests aspectes d'altres de caire polític i religiós. Si més no, postures anticlericals visceralment durien a la Junta de Govern del col·legi a la primera confrontació seriosa.

"El Diluvio", el conegut periòdic barceloní per les seves tendències republicanes i anticlericals va insertar una nota amb el títol: "Los funerales de los médicos".⁽⁶¹⁾

En aquest article es deia que el dia 23 de desembre s'havia celebrat al col·legi de metges la primera de les seves assemblees anuals. Diu que els assistents no passaven de vuitanta i que s'havia decidit sufragar uns funerals i dedicar una sessió necrològica pels companys metges morts durant l'any.

El signant anònim de l'article argumentava que era una decisió totalment contrària a l'esperit i objectius del col·legi. Afirmava que hi havia metges de diverses creences i alguns que no seguien cap pràctica religiosa. Segons ell el col·legi només podia involucrar-se en afers professionals i era solament amb aquesta finalitat que podia disposar dels seus fons econòmics. Qualsevol qüestió política o religiosa era aliena al col·legi. Ironitza sobre la "turbamulta de metgets" que serien objecte d'una sessió necrològica "on algun Comenge contarà les seves glòries" (fent referència a Lluís Comenge i Ferrer). Per tot això demana que a la propera junta del dia 30 de desembre es demani prescindir d'aquells funerals. "Si no s'hi posa remei -diu finalment- s'acordarà celebrar fastuosament Sant Cosme i Sant Damià, es treuran els catedràtics heterodoxos i s'expurgaran l'Anatomia i la Fisiologia d'òrgans i funcions evidentment obscens".

El mateix periòdic al cap de pocs dies publicava un nou article: "El Colegio de médicos".⁽⁶²⁾ Insisteix en assenyalar la necessitat de que el col·legi sigui neutral. I diu que si no es fa així la quasi totalitat de socis se'n marginaran, ja que no estarien disposats a "sacrificar llurs conviccions científiques a estúpids servilismes i a repugnants comèdies". Diu també que

---

⁶¹ El Diluvio, del 25 de desembre de 1895.

⁶² El Diluvio, del 29 de desembre de 1895.

fins aleshores el col·legi no havia fet res, que els metges només sabien de l'existència del col·legi en haver de pagar la quota mensual. Afirmava que fins aleshores el col·legi només havia publicat la llista d'associats, però no havia demanat la disminució de la contribució econòmica del metge, ni s'havia estimulat la formació mèdica, ni s'havia posat fi a certs abusos. I seguint amb el seu estil agressiu afirma que tot això deuria ser inútil "mentre hi hagi sants a qui resar, patrons a qui invocar i capellans per a dir misses".⁽⁶³⁾

L'articulista deia també que les 17.000 pessetes recaptades pel col·legi es dedicaven a pagar el lloguer d'un pis encara no habilitat a la casa Batlló de la Rambla de Catalunya i a pagar funerals, cosa que per ell no era solament insuficient sinó errònia. Finalment es preguntava sobre el què passaria en la sessió de l'endemà dia 30.

El mateix dia que s'havia de celebrar la sessió "El Diluvio" continuava en la seva campanya.⁽⁶⁴⁾ En un petit article que també porta el mateix títol: "El Colegio de médicos" insistia en la seva demanda. Volia la derogació de l'acord sobre els funerals tot dient que tenien raons "morals i legítimes" per a esperar-ho així.

7.- L'assemblea del 30 de desembre de 1895

La segona i última assemblea del col·legi de metges d'aquell any tingué lloc a l'amfiteatre de la Facultat de Medicina (o sigui a la sala Gimbernat de l'actual Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya) Va començar a dos quarts de deu de la nit del 30 i va acabar a les cinc de la matinada del dia 31 de desembre.

Durant la mateixa es va fer una relació dels treballs realitzats per l'associació des de la seva constitució.

Entre aquestes activitats cal destacar les diverses gestions contra l'intrusisme; la cura en evitar l'assistència per la beneficència de persones de bona posició econòmica; establir i publicar un registre de clients morosos; fer un llistat de places de metges vacants; sostenir i perfeccionar el sistema de patents i evacuar consultes de les autoritats i dels mateixos socis.⁽⁶⁵⁾ El tresorer Josep Vila i Guarro va presentar l'estat de comptes

---

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ El Diluvio, del 30 de desembre de 1895.

⁶⁵ Diario Mercantil, del 12 de gener de 1896.

des de l'1 de desembre de 1895 a 30 de novembre de 1896.

Però hi havia altres qüestions més importants. Així el col·legi es va ratificar en la seva proposició feta el 23 de desembre de celebrar funerals pels companys morts.

Les principals proposicions que es van discutir són les següents:⁽⁶⁶⁾

A/.- Demanar la modificació del Codi Penal en el sentit de que l'intrusisme no fos considerat una falta sinó un delictes.

B/.- Demanar la col·legiació obligatòria amb l'ús corresponent d'un segell i uniformar els estatuts col·legials.

C/.- Lluitar contra l'intrusisme.

D/.- Que se celebrin solemnes funerals en sufragi dels socis morts durant l'any anterior. En contra d'aquesta proposició Guillem López i Ventura va demanar la nul·litat de l'acord però va perdre la votació per 156 vots a favor de la junta i 11 en contra, després d'una amplíssima discussió sobre el tema. Sembla ésser que el propòsit de Guillem López seria en realitat obtenir un vot de censura contra la junta.

E/.- Que quan es cregui convenient es publiquin els noms i domicilis dels intrusos i els dels metges que els encobreixin.

F/.- Censurar els metges que s'han servit del diari "El Diluvio" per desprestigiar a l'entitat.

Totes aquestes proposicions foren aprovades per unanimitat o per una immensa majoria.

8.- El ressò a la premsa de l'època

No cal dir que la majoria dels periòdics de l'època es van solidaritzar amb la tasca realitzada pel col·legi i en especial pel seu president Joaquim Bonet i Amigó.

"La Vanguardia" parlava de la laboriositat i l'esforç realitzat en ocupar-se d'uns setanta casos de curanderisme. Destacava també la intenció de millorar la situació dels metges malalts o accidentats així com de perfeccionar i resoldre els problemes sorgits entre els metges i l'administració o els

---

⁶⁶ La Protecció Nacional, del 9 de gener de 1896.

tribunals de justícia.⁽⁶⁷⁾

"La Opinión" esmentava els múltiples treballs que havia fet el col·legi tant sols en un any. Creu també que no solament havia augmentat la solidaritat entre els metges sinó també la seva consideració social. Afirma que d'acord amb els desitjos de la junta directiva del col·legi els "professors dignes" han d'acceptar la col·legiació obligatòria. Acaba tot fent un elogi de Joaquim Bonet per la seva activitat, bon tracte i desinterès.⁽⁶⁸⁾

"La Dinastia" deia que el col·legi havia evidenciat la seva utilitat; que s'havia aconseguit unir als metges, cosa que era una vella aspiració de més de cent anys i que durant l'any s'havien fet vint-i-nou sessions ordinàries quan segons el reglament només se n'havien de fer tretze. Recordava que les sessions duraven de dues a quatre hores. Fins i tot s'havia treballat durant el període vacacional de juliol, agost i setembre fent juntes extraordinàries setmanals.⁽⁶⁹⁾

"El Correo Catalán" destacava la "virilitat" del col·legi de metges i es congratulava que l'anatema d'ateisme llençat sobre la professió mèdica no hagués triomfat. Creia també que el col·legi havia començat amb molt bon peu.⁽⁷⁰⁾

9.- Reactivació de les crítiques

Tot i que semblava que el balanç presentat per la junta de govern havia estat àmpliament acceptat no per això van disminuir els atacs contra el col·legi i molt especialment contra Joaquim Bonet.

Sembla ser que la mateixa tarda del 31 de desembre de 1896 i un cop acabada la segona assemblea, el redactor del diari "El Diluvio" senyor Piñol va presentar-se al domicili del president tot anunciant-li que el diari es proposava començar una activa campanya contra ell i ho advertia així per si el doctor Bonet volia fer alguna cosa per a impedir aquesta campanya. Al mateix temps el redactor li va dir que només guanyava mil pessetes a l'any i que la seva situació econòmica no era bona. El doctor

---

⁶⁷ La Vanguardia, del 12 de gener de 1896.

⁶⁸ La Opinión, del 16 de gener de 1896.

⁶⁹ La Dinastia, del 17 de gener de 1896.

⁷⁰ El Correo Catalán, del 31 de gener de 1896.

Bonet va contestar amb "altivesa i dignitat" davant d'aquell exabrupte.⁽⁷¹⁾

El fet és que a l'endemà mateix "El Diluvio" publicava l'article: "El doctor Bonet en busca del Rectorado".⁽⁷²⁾ L'articulista acusava a Bonet de ser el promovedor de la divisió dintre del col·legi. Entre altres coses deia que Bonet havia comprès que per a ser rector de la universitat s'havien d'acomplir tres condicions:

- a/ No tenir criteri propi
- b/ Ser pro governamental
- c/ Comptar amb la benvolença del bisbe

Relacionava el tercer punt amb la celebració dels funerals i acabava dient que els qui el seguien eren uns taujans.

Aquesta crítica corrossiva tindria ben aviat una altra publicació que s'hi sumaria. Es tracta del periòdic "La Esquella de la Torratxa" que va ser famós pel seu anticlericalisme i humor satíric que moltes vegades arribava al sarcasme. Aquesta revista va publicar una nota anònima recriminant al Diluvio, que no hagués parlat de l'assemblea del dia 30, després que "tant havia cridat per la dignitat y la llibertat de consciència".⁽⁷³⁾ La mateixa Esquella es preguntava pels motius del silenci del diari. Tot preguntant-se si no seria "per la gracia, bon humor y habilitat de lo seu president lo reverendo Dr. Bonet, catòlich, apostòlich y romà. Amen".⁽⁷⁴⁾

És probable que l'autor d'aquesta nota hagués estat o almenys hagués estat inspirada pel metge Guillem López i Ventura, ja que el seu germà era el principal responsable de L'Esquella.

La nota protestava en contra de les despeses que significaven el pagament dels funerals "que serà en benefici de l'església".⁽⁷⁵⁾

Afirmava que la proposta aprovada anava en contra dels estatuts que preveien que el col·legi quedés al marge de les

---

⁷¹ Diario del Comercio, del 5 de gener de 1896.

⁷² El Diluvio, de l'1 de gener de 1896.

⁷³ La Esquella de la Torratxa, del 3 de gener del 1896, p. 11.

⁷⁴ Ibid. p.11.

⁷⁵ La Esquella de la Torratxa, 3 de gener de 1896.

qüestions relacionades amb la política i la religió. I a més a més ho considerava il·lògic tenint en compte que els metges tenien fama de "despreocupats". De fet però als funerals hi va assistir "un nombre extraordinari de metges".⁽⁷⁶⁾

Un nou article titulat "Lo colegi de metjes" i signat amb el pseudònim Dr. Manxiula,⁽⁷⁷⁾ es protestava de que l'assemblea hagués tingut lloc a l'amfiteatre d'un edifici erigit per Carles III, que havia expulsat els jesuïtes de l'estat: "Si hagués ressuscitat Carles III -deia- pobres esculapis!". Segons el Dr. Manxiula els estatuts i reglaments ja no regien el col·legi, si no que ho feien "el capritxo del President apoyat per camarillas qu'explostan la bona fé mansa de la major part dels paganos".⁽⁷⁸⁾

Dies més tard, el periodista de l'Esquella seguí protestant tot argumentant que qualsevol proposició havia de discutir-se abans de passar els primers quinze dies, i Bonet s'hauria negat a parlar dels funerals, cosa que no sembla pas verssemblant. És per això, que acusa al president del col·legi de "tupinaire i trampista" i que amb la seva actitud volia "allargar la malaltia que arrossegava la corporació que ell presidia".⁽⁷⁹⁾ Fins i tot, es va publicar un dibuix satíric recordant el cas dels funerals que pot considerar-se com el primer acudit gràfic en contra del col·legi de metges.⁽⁸⁰⁾

Malgrat tot, l'ofensiva contra Bonet i el col·legi, no sembla que hagués aconseguit res de positiu.

10.- L'homenatge al president Joaquim Bonet

Tanmateix els partidaris de la col·legiació van creure que havia arribat el moment de la contraofensiva i fer així una demostració de força. Així van organitzar un banquet en homenatge al doctor Bonet, que va celebrar-se el 3 de febrer de 1896 al Gran Restaurant de France o Justin. Es va redactar una carta de reconeixement sobre la tasca feta per Bonet, que va ser signada per 307 metges.⁽⁸¹⁾ Cal tenir en compte que en aquell moment

---

⁷⁶ Diario de Barcelona, 8 de febrer de 1896.

⁷⁷ La Esquella de la Torratxa, del 10 de gener del 1896.

⁷⁸ Ibidem.

⁷⁹ La Esquella de la Torratxa, del 24 de gener del 1896.

⁸⁰ La Esquella de la Torratxa, 31 de gener del 1896.

⁸¹ La Protección Nacional, del 3 de febrer del 1896.

estaven inscrits al col·legi 381 metges. Sembla ser que alguns dels 74 socis no signants podien haver estat malalts o be absents. Entre els signants no hem trobat els noms de Guillem López, Alvar Esquerdo i Joan Giné i Partagàs..

Van ser-hi presents físicament uns dos-cents metges, i a la presidència també hi va seure el governador civil Valentín Sánchez de Toledo, que va arribar a mig sopar.⁽⁸²⁾ Bonet tenia al seu costat a Macari Golferichs i Coma i Andrés Martínez Vargas.⁽⁸³⁾

A l'hora dels postres es va donar inici als discursos:⁽⁸⁴⁾

a/ **Estanislau Andreu i Serra** va dir que la col·legiació era important tant pels metges com pel públic, i calia arribar ben aviat a fer-la obligatòria. Va elogiar també a la premsa política de Barcelona, lamentant però l'actitud d'algun diari. També va llegir el missatge dirigit al doctor Bonet, i signat per tres-cents set metges.⁽⁸⁵⁾

b/ **Josep Mascaró i Capella** va recordar la seva nissaga familiar que des de moltes generacions havien exercit la medicina. Va fer un elogi -com tots els oradors- de la personalitat de Bonet. Aquest veterà ginecòleg va dir que veia pròxima la seva jubilació, però que volia una vida interminable i pròspera pel col·legi. Va afirmar que la unió i la fraternitat són la base per a millorar l'estament mèdic i per fer un col·legi fort. Va ser un dels protagonistes de la sessió, i va acabar en mig de cordials aplaudiments i crits de: Visca l'avi!⁽⁸⁶⁾

c/ **Carles Ronquillo i Morer** es va manifestar contra l'intrusisme i va dir que calia harmonitzar la ciència i la religió.⁽⁸⁷⁾

d/ **Frederic Castells i Ballespí** va brindar pel col·legi i "37 vegades pel reverendo".⁽⁸⁸⁾ També recordà els companys que en aquells moments lluitaven contra els independentistes cubans.

---

⁸² La Renaixensa, del 5 de febrer de 1896.

⁸³ El Correo Catalán, del 4 de febrer de 1896.

⁸⁴ La Protección Nacional, del 4 de febrer de 1896.

⁸⁵ La Opinión, 4 de febrer de 1896.

⁸⁶ Diario Mercantil, del 5 de febrer de 1896.

⁸⁷ La Dinastia, 4 de febrer de 1896.

⁸⁸ La Esquella de la Torratxa, 7 de febrer de 1896.

Castells que havia estat republicà va afirmar que tot i ser considerat enemic d'algunes personalitats brindava també pel doctor Bonet, del que feu afectuosos elogis.⁽⁸⁹⁾

e/ **Antoni Ayné i Llorens** va proposar i així fou acordat que fos tramès un telegrama al govern sol·licitant la col·legiació obligatòria.

f/ **Ramon Elias de Molins** va llegir un telegrama que seria enviat a Julián Calleja donant-li notícia d'aquell acte i fent vots també per a obtenir la col·legiació obligatòria.

g/ **Joan Moles**, periodista del "Diario del Comercio" es va adherir a l'acte en nom de la premsa allí representada.

h/ **Joaquim Bonet** va aixecar-se en mig d'entusiastes aplaudiments. Va dir que era necessari anar cap a la col·legiació forçosa. Després va recordar al bisbe de Barcelona que es trobava greument malalt, i a l'alcalde Rius i Badia que havien col·laborat -segons que va dir- en la construcció de l'Hospital Clínic. Finalment va dedicar un record pels metges que lluitaven a Cuba "entre el plom enemic i les malalties pròpies d'aquell clima".⁽⁹⁰⁾

i/ Encara va parlar **Josep Blanch i Piera** metge i regidor de l'ajuntament que va dir que volia augmentar el nombre de metges del cos mèdic municipal cosa que va despertar l'entusiasme d'aquells que no tenien cap plaça oficial.⁽⁹¹⁾ Com a mínim cal considerar-la com una manifestació oportunista tot cercant adhesions pel col·legi.

Tancà el torn dels oradors el governador civil que va brindar pel col·legi i el seu president.

Al vestíbul del restaurant hi havia la banda dels tallers Salesians però en atenció de a que en aquell moment es portava el viàtic al bisbe no va tocar.⁽⁹²⁾ Cal tenir en compte però que en començar el banquet si que havia tocat algunes peces la banda de la Casa Provincial de Caritat. Amb aquest homenatge es rubricava la gestió de la junta de govern predidada per Bonet i es va palesar el que es volia aconseguir amb la col·legiació.⁽⁹³⁾

---

⁸⁹ El Noticiero Universal, del 4 de febrer de 1896.

⁹⁰ La Vanguardia, 5 de febrer de 1896.

⁹¹ La Esquella de la Torratxa, del 7 de febrer de 1896.

⁹² Diario Catalán, del 4 de febrer de 1896.

⁹³ La Publicidad, 4 de febrer de 1896.

Joan Moles va fer referència d'aquell acte en dos articles publicats al "Diario del Comercio". En el primer, "Banquete de médicos",⁽⁹⁴⁾ feia una simple i ràpida descripció de l'acte, i en el segon, "Colegio de Médicos",⁽⁹⁵⁾ feia referència al poc ressò que havien tingut -a la vista de l'èxit del banquet- les campanyes anti-col.legi. I acabava afirmant que aquell acte havia estat molt important.

També el "Diario de Barcelona" va recordar el primer aniversari del col.legi que com ja sabem havia estat constituït el 18 de setembre de 1894.⁽⁹⁶⁾ Deia que l'associació que defensava el col.legi era positiva per a tothom, tot dient però que segons la "generalitat dels metges" era difícil aconseguir la col.legiació obligatòria. Després de fer una breu pinzellada sobre l'activitat del col.legi sobre el primer any de vida, afirmava que l'homenatge al doctor Bonet se l'havia ben merescut.

L'única nota discordant la va donar "La Esquella de la Torratxa" que en un article anònim: "Moixiganga mèdica" ironitzava sobre aquell homenatge tot assenyalant que només hi va mancar la interpretació de la marxa reial en el moment d'entrar al saló "el reverendo Dr. Bonet".⁽⁹⁷⁾ També en certa manera el silenci del Diluvio sobre aquell acte contrasta amb les cròniques que van fer-ne els tretze diaris que en aquells moments s'editaven a Barcelona.

Guillem López en un article publicat a La Independencia Médica⁽⁹⁸⁾ es feia solidari amb els continguts dels atacs que havia fet. L'Esquella de la Torratxa.

En canvi en la sessió de la junta general ordinària celebrada el 30 de desembre de 1896 Guillem López va declarar que mai no havia volgut ofendre al col.legi i als seus membres, i que en tot cas retirava tot el que havia escrit que pogués ser molest i ofensiu pel col.legi o per algun dels seus membres.⁽⁹⁹⁾

---

⁹⁴ Diario del Comercio, 4 de febrer de 1896.

⁹⁵ Diario del Comercio, 5 de febrer de 1896.

⁹⁶ Diario de Barcelona, 8 de febrer de 1896.

⁹⁷ La Esquella de la Torratxa, 7 de febrer de 1896.

⁹⁸ La Independencia Médica, 13 d'agost de 1896.

⁹⁹ Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar., març 1897, núm. 1.

11.- Breu comentari de la llista d'adherits

La llista dels adherits a l'homenatge de Joaquim Bonet l'hem publicat íntegra a l'annex documental.

Donant un cop d'ull a la llista dels que es van adherir a l'homenatge destaca l'absència per raons òbvies de Guillem López i Ventura. Tampoc hi consten les firmes de Joan Giné i Partagàs, Ignasi Valentí Vivó i Alvar Esquerdo i Esquerdo, que sembla que haurien volgut convertir el col·legi de metges en una associació de tipus acadèmic, per que contribuís a l'estudi i a la investigació científica, per tal de millorar el nostre nivell docent i assistencial.

En canvi si que hi són la pràctica totalitat dels metges homeòpates, que eren el més genuïns representants del vitalisme mèdic: Joan Sanllehy i Metjes, Josep Sabater i Llebaria, Xavier de Benavent, Josep Giró i Savall, etc. També hi trobem una bona representació dels metges forenses: Josep Flo i Bru, Marià Duran, Constantí Martínez, Josep Vilarrasa, Eusebi Martí, Guillem de Yebra, etc. així com els metges que depenien de l'ajuntament o de la diputació, com era el cas de Jordi Gúdel i Laplana i de Frederic Castells i Ballespí.

Tanmateix al costat d'aquestes signatures s'hi troben al mateix temps, les de membres notoris de la maçoneria catalana, com era el cas de Rafael Rodríguez Méndez i de Jaume Ferran i Clua.

Pel que fa referència a metges nacionalistes hi trobem presències i absències notables. Deixant de banda a Bartomeu Robert i Yarzábal, Gil Saltor i Lavall, Miquel Arcàngel Fargas i Roca, que eren companys de claustre de Joaquim Bonet, i en certa manera podien sentir-se pressionats, també hi trobem la firma significativa d'Enric Octavi Raduà i Oriol, que com a secretari de l'acadèmia mèdico-farmacèutica havia participat en diverses activitats del col·legi de metges voluntari.

En canvi no hi són altres metges que en aquell moment també estaven compromesos amb el catalanisme polític: Jeroni Estrany i Lacerna, Lluís Claramunt i Furest, Josep M. Roca i Heras i Domènec Martí i Julià.

12.- Una nova assemblea del Col·legi de Metges

L'efervescència col·legial anava creixent i les tensions entre els seus membres també s'anaven aguditzant. Això va facilitar unes noves eleccions per a elegir una altra junta. Aquestes van tenir lloc entre el 27 i el 30 de desembre de 1897. Bonet deixà la presidència, tot expressant que en un breu termini s'autoritzarien els col·legis provincials.⁽¹⁰⁰⁾ Macari Golferichs i Coma fou elegit com a nou president. Cent quinze vots dels 475 socis van decidir aquesta elecció. Ara només hi hauria dos vice-presidents que serien: Josep Mascaró i Capella, i Frederic Massó i Pastor; secretari general: Antoni Ayné i Llorens; secretari d'actes: Cesar Tomàs i Andreu; vice-secretari segon: Joan Camprobí i Alumà; comptador Ramon Elias de Molins; bibliotecari: Joaquim Homs i Parellada; Tresorer: Jordi Vila i Guarro. Respecte als vocals ara serien: Joaquim Vinader i Papasey; Jordi Anguera i Caylà; Jaume Gras i Janer; Joan Ubach i Massana; R. Sallent i Bonet; Ramon Pujadas i Serratosa; Joan Bassols i Vila; Pere Ribera i Mallofré; Isidor Pujador i Faura i Francesc Beltri i Amigó.

13.- La secció científica

També en les mateixes eleccions del 27 i 30 de desembre de 1897, va quedar constituïda la secció científica del col·legi, que com ja hem dit, havia estat contemplada el desembre de 1894. Aquesta secció s'imposava com a objectius l'estudi de la higiene pública, estat sanitari i malalties de Barcelona; presentació de casos clínics, d'aparells i nous instruments; discussions de temes i presentació de conferenciants, i finalment presentar els dictàmens i informes que la junta tingués a bé d'encarregar-los-hi.⁽¹⁰¹⁾ En aquesta secció científica també hi serien admesos els apotecaris, llicenciats en ciències, veterinaris i alumnes de medicina. Aquí hem de tornar a recordar la bona relació que va existir des d'un inici entre l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica i el Col·legi de Metges. No tan sols van compartir local sinó que també moltes iniciatives col·legials van ser recolzades per l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica. D'aquesta manera i a fi de donar major esplendor a les sessions científiques col·legials, es van suspendre les sessions de l'Acadèmia, i es feren conjuntament.

---

¹⁰⁰ "Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar.", gener 1898, p. 10.

¹⁰¹ Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar., febrer 1898, núm. 2, p. 51-52.

La secció científica va quedar constituïda de la següent manera:⁽¹⁰²⁾

President ..... Joan Giné i Partagàs
Vice-president primer ..... Manuel Ribas i Perdigo
Vice-president segon ..... Baldomer Comulada i Garriga
Vice-president tercer ..... Victor Azcarreta i Colau
Vice-president quart ..... Sebastià Recasens i Girol
Secretari primer ..... Rossend Grau i Blanch
Secretari segon ..... Lluís Llagostera i Pasqual
Secretari tercer ..... Ramon Faraudo i Castells
Secretari quart ..... Manuel Segalà i Estalella
Vice-secretari ..... Baltasar Serradell i Planella

Per altra part la inquietud del col·legi feia que anés adquirint llibres per formar una bona biblioteca per posar-la al servei dels seus socis, i al mateix temps s'havia subscrit a una sèrie de revistes per posar-se al dia de les investigacions que es feien arreu d'Europa (entre parèntesi posem l'import anual):⁽¹⁰³⁾

- Gaceta Oficial de Madrid (86 pessetes)
- Boletín Oficial de Barcelona (40 pessetes)
- Ilustración Española Americana (40 pessetes)
- Revue des Sciences Médicales en France et l'Etranger (47.56 pessetes)
- Journal de Médecine et Chirurgie Practiques (16 pessetes)
- Journal de Pharmacie et Chimie 23.40 pessetes)
- periòdics polítics (243 pessetes).

A més a més 900 pessetes anuals es destinaven a la compra de llibres.

Amb la dissolució del col·legi voluntari pel R.D. del 12 d'abril de 1898, també es va dissoldre la secció científica, i es reanudaren les sessions científiques de l'Acadèmia, concretament el 7 de novembre de 1898, ja que el col·legi obligatori no

---

¹⁰² "La Renaixensa", 1 de gener de 1898.

¹⁰³ Bol. Of. del Col. de Méd. de Barcelona, gener 1898, núm. 1.

comptava inicialment amb la secció científica.⁽¹⁰⁴⁾

14.- Cap a l'afiliació obligatòria

Per un R.D. del 12 d'abril de 1898 s'aproven els estatuts de la col·legiació oficial i obligatòria dels metges. S'establia un col·legi per cada província, i per afiliar-se s'exigia el títol universitari de llicenciat, i pagar la contribució corresponent. Per exercir era condició indispensable estar inscrit al col·legi encara que els que no exercien també podien afiliar-se voluntariament.

En aquest mateix decret s'establia que la missió dels col·legis seria la de vetllar per la salut pública, lluitar contra l'intrusisme, defensar els interessos morals dels metges, i afavorir les relacions entre els col·legiats.

Aspecte important d'aquest decret era que el col·legi estava autoritzat per amonestar, multar, suspendre l'exercici i privar dels seus drets al metge que actués fora de la normativa establerta.

Quasi immediatament després de la publicació del R.D. la qüestió de la col·legiació va impactar fortament sobre tots els professionals que van haver de prendre un posicionament clar sobre l'obligatorietat de la col·legiació. Trobem que les principals acadèmies de medicina estatals (Barcelona, Madrid, Palma, Sevilla i Valladolid) es van oposar obertament a la col·legiació obligatòria. En canvi d'altres es van manifestar a favor (Cadis, La Corunya, Granada, Múrcia, València i Saragossa).

Adhuc el president del col·legi de metges de Barcelona, Macari Golferichs, el 25 d'abril de 1898, va enviar una exposició on recollia l'opinió dels metges de Barcelona i del propi col·legi en contra de l'obligatorietat. La qüestió no va quedar clara perquè va arrossegat moltes opinions que es van manifestar amb virulència i de fet aquesta obligatorietat va quedar mes o menys hivernada.

Només per donar una idea de que la situació no era gens clara recordarem que a l'agost de 1902 es va anul·lar l'obligatorietat segons un despatx que va rebre el rector de la universitat de Barcelona; una R.O. del 29 de setembre de 1903 restablia la col·legiació voluntària; el 1911 s'insisteix en aquesta idea. Però el 1917 (R.D. 15 de maig i R.O. del 27 maig) es torna a

---

¹⁰⁴ Acta de la sessió solemne pública inaugural que l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica de Barcelona va celebrar el 30 de gener de 1900. Barcelona, Tipografia Española, 1900, pp. 9-10.

establir i amb caràcter definitiu la col·legiació obligatòria, com ja veurem més endavant. Veiem doncs que durant 19 anys (1898-1917) hi ha un seguit d'opinions i lleis contradictòries sobre el tema.

L'esperit del decret del 12 d'abril en el fons venia a ser una necessitat de respondre a la pèrdua dels mercats colonials i de regular els impostos que gradualment augmentaven i que havien de suportar les professions liberals, així com per la necessitat de restablir la moralitat en l'administració pública.⁽¹⁰⁵⁾

---

¹⁰⁵ Las Noticias, de 28 d'octubre de 1898.

"Historia crítica del republicanismo catalán" de Emilio Navarro
Guillem López i Ventura

III. LA COL.LEGIACIÓ MÈDICA OBLIGATÒRIA

1.- El decret del 12 d'abril de 1898

El R.D. del 12 d'abril de 1898 sobre la col·legiació obligatòria havia estat promogut pel ministre de la governació, Trinitario Ruiz y Capdepón essent cap de govern Práxedes Mateo Sagasta. Va ser publicat per la Gaceta de Madrid número 105, corresponent al 15 d'abril del 1898. Aquest decret constava de setanta-tres articles agrupats en nou capítols, vuit disposicions transitòries i una disposició final.

En síntesi aquest decret va promoure una sèrie de canvis que podríem resumir de la següent manera:

A/.- Obligatorietat de la col·legiació mèdica.

B/.- Cada col·legi tindria àmbit provincial.

C/.- A l'article quart s'establia quina seria la missió i els objectes dels col·legis de metges: lluitar contra l'intrusisme; regular l'exercici professional; defensar els interessos dels seus associats; promoure les relacions intra-professionals, i vetllar pels interessos de la salut pública.

D/.- Els col·legiats havien de sol·licitar per escrit l'ingrés, tot pagant la quota corresponent. Per fer aquest ingrés s'havia de presentar el títol i el document declaratori d'haver-se donat d'alta en la contribució industrial. El metge només podia exercir habitualment en la província on hi estigués inscrit.

E/.- En el capítol cinquè es feia referència a les correccions a que podien estar sotmesos els col·legiats:

a.- Amonestacions, que no es podien recórrer.

b.- Multa. S'imposava quan el col·legiat ja hagués estat amonestat pel mateix motiu.

c.- Suspensió, que no podia excedir de cinc mesos. S'aplicaria en cas de reincidència.

Les correccions les imposaria la junta de govern, quan el col·legiat faltés als estatuts.

Contra la segona i tercera pena es podia interposar recurs davant del ministre de governació, que amb l'informe del propi col·legi havia de resoldre la qüestió.

F/.- Cada col·legi de metges havia de ser regit per una junta de govern, i es distingien tres categories de províncies:

a.- Províncies de primera classe. La junta la formaven el president, secretari, comptador, tresorer i set vocals.

b.- Províncies de segona classe: president, secretari, comptador, tresorer i cinc vocals.

c.- Províncies de tercera classe: president, secretari, comptador, tresorer i tres vocals.

Els càrrecs serien per quatre anys, renovant-se la meitat cada dos anys. Els individus de la junta podien ser reelegits prèvia acceptació de l'afectat. Qui hagués estat castigat amb la tercera pena prevista en els estatuts no podia formar part de la junta.

2.- Requisits per ser president i membre de la Junta

Per ser president dels col·legis de les províncies de primera classe, s'havia de portar quinze anys d'exercici professional, i haver pagat les dues quotes més altes pel subsidi industrial durant els últims tres anys.

En els col·legis de les altres províncies, el president havia de portar deu anys d'exercici i haver satisfet en els últims tres anys alguna quota de les compreses en la meitat superior de l'escala establerta pel pagament de la contribució industrial.

En les províncies de primera classe els que aspiraven als altres càrrecs havien de portar deu anys d'exercici de la professió, i haver pagat en els últims tres anys algunes de les quotes compreses en la meitat superior de la contribució industrial.

En els col·legis de les províncies restants s'havien de portar sis anys d'exercici i haver satisfet en els últims tres anys una quota de les compreses en els dos terços superiors de l'escala per la contribució industrial.

Per poder fer juntes de govern era indispensable l'existència de "quorum" suficient, és a dir la meitat més un.

El secretari venia obligat a formar cada dos anys la llista dels metges col·legiats, on hi constaria la seva antiguitat, domicili i quota que li corresponia. Aquesta llista seria publicada al "Boletín Oficial de la Provincia".

3.- Bases econòmiques dels col·legis

Al capítol novè del R.D. es parla dels ingressos i despeses del col·legi. Respecte a les quotes d'entrada serien durant el primer any de creació del col·legi de:

- a.- 50 pessetes en les províncies de primera classe.
- b.- 25 pessetes en les de segona classe.
- c.- 10 pessetes en els de tercera classe.

Les quotes anuals previstes eren de 10, 7.50 i 5 pessetes segons fos província de primera, segona o tercera classe.

S'havia previst la creació d'un segell de 5 pessetes que es posaria en totes les certificacions que expedís el col·legi, i el seu import havia d'ésser satisfet per l'interessat. També es creava un segell de tres pessetes que havia de fixar-se en tota certificació que expedís qualsevol metge en paper de timbre, a excepció dels certificats de defunció. El segell havia d'ésser inutilitzat amb la signatura del propi metge.

La idea del segell va ser renovada pel col·legi de Barcelona. Va ser exposada a Julián Calleja, president del Col·legi de Metges de Madrid, quan a l'estiu del 1896 va visitar Barcelona. El 31 de desembre del 1896 Calleja proposava per carta al de Barcelona les bases de l'obligatorietat del segell. L'objectiu d'aquest segell, segons la idea primitiva era contribuir a fer una assegurança de vida dels col·legiats i servir de protecció econòmica als associats impeditos per l'exercici.⁽¹⁰⁶⁾

També les multes imposades als col·legiats eren contemplades en els capítols dels ingressos. N'hi havia de tres classes: 100,

---

¹⁰⁶ Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar., setembre 1898, p. 343.

75 i 50 pessetes segons la categoria de la província, ja fos de primera, segona o tercera classe. La primera reincidència es penaria amb el triple de l'expressada quantitat, i en la segona amb el quintuple.

4.- Planificació de l'organització col.legial

Posteriorment als nou capítols es fa referència a unes disposicions transitòries. Es contemplava que els col.legis havien de ser de constitució immediata, i que el governador de la província nomenaria una junta composta per set doctors o llicenciats en medicina. A Barcelona, després del decret del 12 d'abril de 1898 el governador civil va nomenar una junta organitzadora del futur col.legi obligatori. Estava constituïda per: Macari Golferichs i Coma, Joaquim Bonet i Amigó, Josep Mascaró i Capella, Salvador Cardenal i Fernández, Miquel Arcàngel Fargas i Roca, Francesc Platero, i Victor Soley i Gely.⁽¹⁰⁷⁾

Arran d'aquest decret es van fer unes noves eleccions col.legials els dies 25, 26, 27 i 28 de novembre de 1898 per elegir nova junta. Seguí de president Macari Golferichs, i els vocals que van entrar a la junta foren: Josep Mascaró i Capella, Jordi Gúdel i Laplana, Pelegrí Giralt i Manyà, Baldomer Comulada i Garriga, Rossend de Grau i Blanch, Joan Ubach i Massana, i Pere Ribera i Mallofré. De secretari: Antoni Ayné i Llorens; de comptador: Joaquim Homs i Parellada, i de tresorer: Joan Bassols i Villa.⁽¹⁰⁸⁾

Un cop constituïda la junta de govern d'acord amb el decret, havien de quedar dissolts tots els altres col.legis que existissin en la província.

5.- Reaccions al decret del 12 d'abril de 1898

Les reaccions contràries a l'aplicació d'aquest decret no es van fer esperar i en certa manera bona part de les protestes les va vehicular el propi col.legi.

La Junta de Govern del Col.legi reunida en sessió celebrada el dia 20 d'abril va expressar la seva opinió sobre el decret, que fou enviada al ministre de la governació. Atesa la importància d'aquesta exposició i per entendre millor la conflictivitat sorgida ran de l'aparició del decret, l' hem publicada

---

¹⁰⁷ Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar., abril 1898, p. 159.

¹⁰⁸ Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar., desembre 1898, p. 512.

íntegrament en l'annex documental. ⁽¹⁰⁹⁾

La Junta de Govern del Col·legi va mostrar la seva sorpresa davant l'aparició del R.D del 12 d'abril que establia la col·legiació obligatòria. Es va recordar que el Col·legi de Metges de Barcelona s'havia mostrat partidari de la col·legiació forçosa, però seguint una reglamentació semblant a la d'advocats, notaris i procuradors. És a dir, una reglamentació digna, justa i pràctica. En canvi les reformes que havia reclamat la immensa majoria dels metges, s'havien plantejat d'una manera "odiosa, injusta i perjudicial". També s'entendria millor la col·legiació obligatòria, si es respectessin els actuals col·legis, encara que aquests tinguessin que emmotllar-se a nous estatuts. No confiar en els col·legis l'organització de la col·legiació forçosa és un error, un "menyspreu inoportú i injust", i dificultarà el plantejament de dita col·legiació. La Junta es mostrava satisfeta de la seva tasca durant l'etapa d'associació voluntària. Recordaven que el col·legi havia estat declarat corporació oficial i consultiua de l'estat, i mostraven el seu desacord que pel R.D. del 12 d'abril es declarés la seva dissolució tan bon punt fos creat el nou col·legi. Consideraven que l'autoritat jurídica, segons l'article 15 de la Llei d'Associacions era l'única competent per decretar la dissolució de les associacions; i per altra part, segons l'article 8 de la mateixa Llei, no podia crear-se una nova associació d'idèntic nom a la mateixa província. Per tant, legalment no es podia dissoldre el col·legi, ni crear-se'n un altre d'idèntic.

En aquesta exposició també es recordava que el R.D. anava en contra no només de la Llei d'Associacions, sinó també de la Constitució i de la Llei de Sanitat, ja que els drets individuals i la llibertat de professió eren malmesos. Segons ells, era una llei anticuada que no estava en consonància amb l'esperit liberal de l'època, i que les atribucions concedides a les juntes de govern i les correccions que s'imposaven, en lloc de dignificar i unir als metges, crearien discòrdies.

Un altre punt en que la junta mostrava el seu desacord amb el R.D. era el referent a les condicions per ser membre de la junta. Que només poguessin ser membre de la junta de govern els que havien pagat la quota més alta, consideraven que estava en oposició a la llei, i acabaria amb tota iniciativa dels col·legis, convertint-los en "inerts i inútils".

Deien que els col·legis havien de tenir espais suficients, biblioteques, museus, laboratoris, i que entre els seus objectius caldria assenyalar la persecució de l'intrusisme i la denúncia dels delictes sanitaris, entre altres. Propòsits que havien

---

¹⁰⁹ Bol. Of. Col. Méd. Barc., abril 1898 (suplement), pp. 161-164.

acomplert els col.legis voluntaris.

També discrepaven en els punts del R.D. que feien referència a l'economia. Segons la junta del col.legi el pagament de la quota mensual era imprescindible i necessària pel manteniment del col.legi. Aquesta aportació havia estat suprimida amb el R.D.

Recorda la junta del col.legi que feia aproximadament dos anys que havien proposat un projecte de segell al president del col.legi de Madrid, Julián Calleja, i que aquest, en carta del 31 de desembre de 1896, es mostrava favorable a aquella iniciativa. En aquest pla s'establien tres sèries de segells de 5, 3 i 1 pesseta, i també es proposava la manera d'utilitzar-los correctament, segons el tipus de certificat i tenint en compte les diferents províncies. En canvi, en el R.D. s'establia una sola classe de timbre per tots els certificats, i per totes les províncies. Segons la junta del col.legi, només s'havia tingut en compte a Madrid desatenent les altres capitals de província. La junta de govern del col.legi va acordar per unanimitat sol.licitar al ministre de la governació la reforma del R.D. del 12 d'abril de 1898. Demanaven que es respectés l'existència dels anteriors col.legis de metges, reorganitzant el règim dels mateixos sota uns estatuts que estiguessin exempts dels greus defectes que presentaven els últimament publicats, i procurant que els mateixos estiguessin en consonància amb les lleis vigents i vinguessin a satisfer les necessitats sentides per la classe mèdica. Aquesta exposició va ser redactada el 25 d'abril de 1898.

Així es va celebrar una junta general el 14 de maig de 1898 en la que els membres de la junta van donar una resposta ambigua. Van manifestar la seva sorpresa per un suposat mal plantejament. Ells confiaven que amb el temps haurien pogut influir en la consecució de l'obligatorietat sense aquelles mesures tan dràstiques i urgents. Van dir que volien l'obligatorietat però que calia fer reformes al decret. Es va defensar el col.legi voluntari tot dient que ja estava creat i d'acord amb l'article 15 de la llei d'associacions només l'autoritat judicial podia dissoldre les associacions constituïdes d'acord amb aquesta llei. També recordaren l'article 8 que contemplava que cap associació podia adoptar el mateix nom d'una altra ja registrada en la mateixa província (i ara hi hauria dos col.legis de metges oficials).

Possiblement de tot el decret el que més irritava als metges eren les correccions que podia imposar la junta col.legal i en segon lloc que els que s'erigien en jutges fossin els que més contribució fiscal aportaven, és a dir els més rics per comptar amb una clientela més rica i nombrosa. Per altra part els catedràtics de la facultat temien que els que havien de governar el col.legi es col.loquessin en una situació preminent.

6.- Una espasa de Damocles. Les correccions

Dèiem fa un moment que els metges temien les possibles correccions que se'ls podria aplicar.

També van invocar l'esperit liberal de l'època i la necessitat de poder exercir sense cap entrebanc.

Es considerava que el R.D. venia en certa manera inspirat per una llei de castes. El fet de que només poguessin arribar a ser membres de les juntes els que satisfieien les quotes més altes, feria la sensibilitat política i democràtica dels col·legiats. Cal recordar també que els metges rurals satisfieien les contribucions més baixes i per tant els era impossible arribar a ser membres de la junta. Aquest punt va fer que la majoria dels metges rurals s'oposessin a la col·legiació obligatòria.

Tot això i la condició exigida d'antiguitat condicionava que la majoria d'associats no se sentissin representats. S'entén també així l'oposició dels alumnes de medicina a la col·legiació obligatòria.

S'acceptava la creació dels timbres o segells però es volien variables per a cada província.

També els oposats a la col·legiació consideraven que el R.D. no feia menció específica ni de biblioteques, ni museus, ni laboratoris, que segons ells havien de ser el motor del progrés científic. És veia més el col·legi com entitat de caràcter acadèmic i no merament burocràtic.

7.- L'oposició dels metges lleidatans

En altres ciutats de Catalunya el tema de la col·legiació també va apassionar encara que en una mesura possiblement menor que a Barcelona. També el col·legi mèdico-quirúrgic de Lleida, del que era president Joaquim Bañeres i Melcior i secretari general Joan Llorens i Fàbrega, van protestar contra el R.D. del 12 d'abril de 1898. Deien que fins aquell moment portaven dotze anys de vida activa sense necessitat d'imposicions, ni càstigs, ni denúncies. Deien que en la pràctica, un sector dels metges sempre serien jutjats i els altres serien sempre els jutges, tot bandejant els metges rurals. Tampoc els metges joves podien ser elegits. Temien que els capricis personals dels membres de la junta poguessin suspendre de l'exercici professional a qualsevol company. ⁽¹¹⁰⁻¹¹¹⁾

---

¹¹⁰ Bol. Of. del Col. de Méd. de Barc., agost 1898, p. 302-303).

8.- L'acceptació dels metges gironins

En canvi els metges de la província de Girona, dirigits fonamentalment per Josep Pasqual i Prats, sempre es van manifestar molt interessats en establir l'obligatorietat col·legial. Ja en una època tan reculada com el 16 d'octubre de 1894 es van reunir setanta metges gironins a l'ajuntament de la capital. Presidia Maranges de Llagostera i parlaren el metge forense Pasqual de Girona i després Monturiol de Figueres. El primer dels dos oradors, que sabia impactar i arrossegar el seu auditori, va proposar la creació d'un sindicat i immediatament s'acceptà un reglament i uns estatuts per regir-lo i s'elegí president el doctor Ametller.⁽¹¹²⁾ Aquest sindicat va editar el "Boletín del Sindicato Médico de la provincia de Gerona", que sempre es va distingir per la seva defensa de la col·legiació obligatòria.⁽¹¹³⁾

9.- El cas de Tarragona

Sembla que a Tarragona també hi van existir greus controvèrsies entorn de la col·legiació, però és un tema del que s'ha escrit molt poc. El primer nucli associacionista professional sanitari, a les darreries del segle XIX, va ser promogut pel metge Ramon Nolla i Martí, destacat membre de les files tradicionalistes. Aquest metge nasqué a Tarragona el 1839. Va cursar medicina a Barcelona entre els anys 1862 i 1868, en l'últim dels quals es va llicenciar. Va anar-se'n cap a Tarragona on, com ja hem dit, va destacar per la seva abrandada defensa de la causa carlina. Durant l'última guerra carlina fou designat membre de la Junta Carlina d'armament i defensa, i cap de sanitat militar de la província. L'any 1873 s'ajuntà a la columna d'en Vallès, i el mateix any passà al Maestrat, on va establir i organitzà diversos hospitals del cos de sanitat militar de

---

¹¹¹ La Junta estava formada per: president: Joaquim Bañeres i Melcior; secretari: Joan Llorens i Fàbrega; vocal primer: Marius Torres i Castellà; vocal segon: Manuel Mercè i Poch; vocal tercer: Francesc Fontanals i Araujo; tresorer: Josep M. Vicens i Roca; Comptador: Joan Antoni Inglès i Florensa.

¹¹² J. de la Ribera."Reunión de médicos en Gerona", La Vanguardia, 23 d'octubre 1894, p. 5.

¹¹³ Va ser el primer col·legi instituit d'acord amb el R.D. del 12 d'abril de 1898. La junta era formada per: president: Josep Pascual i Prats; secretari: Francesc Viñas i Serra; vocal primer: Romuald Vidal i Mateu; vocal segon: Enric Vilar i Pell; vocal tercer: Josep Fuster i Seguí; Tresorer: Joan Manlleu i Danés; Comptador: Miquel Formosa i Riera.

l'exèrcit del centre. També va ser metge forense i metge de l'arquebisbat de Tarragona des del 1872. Al final de la guerra es va exiliar i no va tornar fins el 1888. Aleshores organitzà l'Ateneu Mèdico-Farmacèutic de Tarragona, creat el 1892 i del que va ser primer president. Aquest Ateneu fou dissolt el 1896 i es va convertir en el Col·legi Lliure Tarragoní del qual fou també primer president Ramon Nolla. Aquest va ser el primer col·legi de metges de Tarragona que no sembla que hagués trobat massa entrebancs.

Ramon Nolla i Martí va morir a Fonollosa (Bages) l'any 1911.

10.- La protesta dels metges de Barcelona

Bé podem afirmar que el pes de la lluita en contra de la col·legiació obligatòria va sorgir a Barcelona. Aquesta actitud contrària a la col·legiació obligatòria va ser decidida en una reunió que tingué lloc a la facultat de medicina, havent estat els seus promotors Joan Giné i Partagàs, Rafael Rodríguez Méndez, Francesc Lluís Gassol i Folch, Manuel Sala i Mestre (de l'Associació Mèdica de Vilafranca del Penedès) i N. Ribera de Cornellà.⁽¹¹⁴⁾ L'endemà Antoni Ayné i Llorens, secretari general del col·legi, va dir que els cinc metges anteriors no formaven part de la junta de govern del col·legi. Ayné es defensava dient que en la junta del 14 de maig es va aprovar per unanimitat la conducta de la junta de govern en pro de l'obligatorietat.⁽¹¹⁵⁾ Aquesta declaració va ser assumida per nombrosos metges. Consideraven que s'adeia amb el programa polític del partit liberal que en aquell moment governava. Protestaven pel fet d'haver de desfer molts dels col·legis i associacions que s'havien creat en els últims anys.

Quasi immediatament gran nombre de metges van elevar una exposició al ministre de la governació en la que protestaven en contra del mateix. Ho fonamentaven bàsicament en sis punts:

a/.- El decret seria "anticonstitucional", perquè podien ser castigats al marge del codi penal.

b/.- Era "oposat a la llei de sanitat", perquè aquesta amparava el lliure exercici professional.

c/.- "Contradeia la llibertat d'associació". Consideraven que

---

¹¹⁴ La Dinastia, 18 maig 1898, núm. 6542 i Diario de Barcelona, 18 maig 1898 p. 5769. V.t. La Independencia Médica, del 9 de juny de 1898.

¹¹⁵ Diario de Barcelona, 19 de maig de 1898, p. 5809.

hi havia un dret a associar-se, però no una obligació.

d/.- "Atemptava a la llei de subsisi". Perquè aquesta garantitzava el lliure exercici professional.

e/.- "Pugnava contra els vents de la història", perquè ressuscitava en certa manera el concepte d'agremiacions.

f/.- Considerava que la col·legiació obligatòria no era pròpia que l'hagués assumit un partit liberal.

I acabaven l'exposició demanant la modificació del decret, en el sentit que la col·legiació fos voluntària, no obligatòria i que les juntes de govern només exercissin jurisdicció sobre els col·legis inscrits.

El ministeri de governació en R.O. del 6 de juny i 22 de juny de 1898 contestà que no modificaria el R.D. del 12 d'abril. En aquesta mateixa ordre es corregia però l'article 39 d'aquest decret, en el sentit de modificar les condicions de pagament de la contribució i també pel que feia referència a l'antiguitat dels col·legiats, per facilitar l'accés a la junta directiva. Només s'aplicaria en les províncies on hi hagués suficient nombre de metges amb l'antiguitat exigida.

11.- Rèplica de la Junta de Govern del Col·legi

Immediatament el secretari del col·legi Antoni Ayné va contestar a través de "La Dinastía".⁽¹¹⁶⁾ Diu que els que protestaven no representaven la voluntat majoritària del col·legi, ni tampoc a la junta governativa del mateix. Afirmava que els signants van fer aquelles manifestacions en contra de l'obligatorietat, en representació únicament personal, ja que cap dels que protestaven formaven part de la junta. Recordava que a la junta celebrada el mateix mes, els doctors Joan Giné, Rafael Rodríguez Méndez i Francesc Lluís Gassol i Folch van aprovar per unanimitat la conducta de la junta de govern.

En un altre article signat per Adolfo de Castro Pulido,⁽¹¹⁷⁾

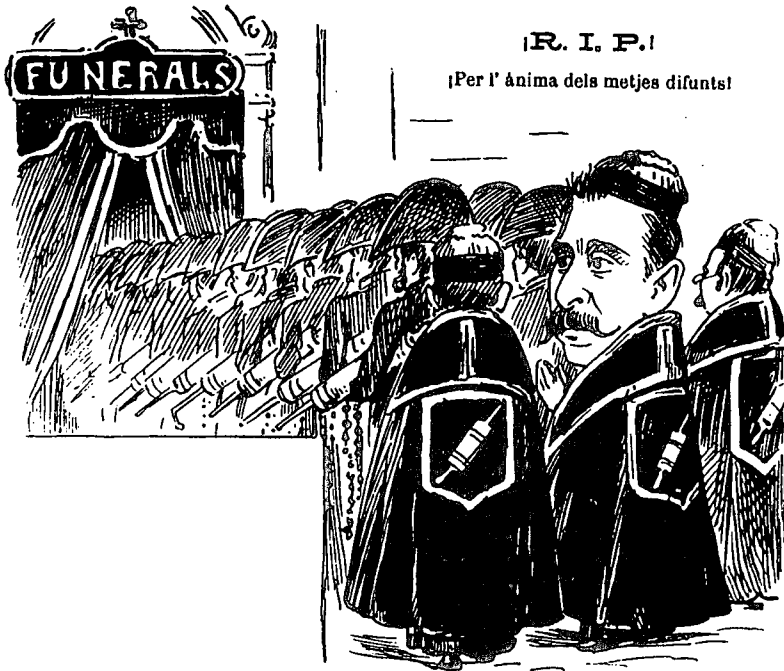
¹¹⁶ La Dinastía, 21 de maig de 1898.

¹¹⁷ Aquest autor en la sessió solemne celebrada el 7 de desembre de 1897 havia pronunciat el discurs: "Concepto social del médico. Su conducta. Necesidad de la asociación" V. Bol. Of. del Col. de Méd. de Bar., desembre, 1897 pàg. 378-390.

insistia i reforçava la postura d'Antoni Ayné.⁽¹¹⁸⁾ En aquest article deia que la col·legiació obligatòria ha de fundar-se en la igualtat completa de drets i obligacions. Segons ell, el R.D. del 12 d'abril sembla depressiu i contraproductiu, i ha fet que les voluntats de cadascun dels metges vagin en direcció oposada. Tanmateix creia necessari establir i regular la col·legiació, però que calia modificar alguns punts del reial decret.

---

¹¹⁸ A. de Castro. "El arbitraje médico". V. Diario del Comercio, de 31 de maig de 1898.

¡R. I. P.!

¡Per l'ànima dels metjes difunts!

—¡D' aixó 'se 'n diu tenir trassa
y saber treballar fit!
Carregant lo mort als altres,
faig uns funerals per mt.

IV.- LA CAMPANYA A LA PREMSA

A partir d'aquell moment la campanya en la premsa diària a Barcelona es va manifestar amb una virulència extraordinària. El diaris "El Diluvio", "La Publicidad", "El Noticiero Universal", "Las Noticias" i la revista "La Independencia Médica" i d'altres es van fer ressò de la reacció dels metges davant la col·legiació obligatòria.

Podríem preguntar-nos per quin fet aquest problema de la col·legiació mèdica va transcendir de tal manera que la premsa política s'ocupés d'aquell tema. En aquell moment a Barcelona es publicaven unes deu revistes mèdiques. Algunes sortien esporàdicament quan tenien suficients originals; altres estaven sota la tutela d'alguna corporació; i dues no acceptaven articles de caire professional. A més a més aquestes revistes anaven adreçades als professionals. També hem de dir que la premsa professional no va recolzar amb prou entusiasme les idees de Guillem López, a excepció de "La Independencia Médica". És per això que la premsa diària es va preocupar pel tema ja que d'una o altra manera gravitava sobre el gran públic.

1.- L'oposició de Guillem López a la col·legiació obligatòria

Guillem López va ser un dels principals opositors a la col·legiació obligatòria. I les seves opinions són les més radicals i bel·ligerants en contra de la col·legiació forçosa. Per això afirma que la col·legiació mèdica no existeix a l'estranger, no és convenient ni per als metges, ni per al públic, i que res de positiu es podrà fer contra el curanderisme. Considera que la col·legiació obligatòria no és més que un intent de controlar als professionals de la sanitat. És per això que pensa que els metges han d'oposar-se a la col·legiació, i afirma

que no necessiten més lleis especials per a "moralitzar-los". La moralitat és, segons ell, la il·lustració mútua procurant decididament aprendre allò que no es va ensenyar a les universitats: "De las cuales salimos con un título que nos autorizaba para ser inútiles, cuando no funestos". Les energies, segueix dient, cal esmerçar-les per millorar la docència a la facultat. Vol més classes pràctiques i participatives. Les assignatures cal que entrin pels ulls i no per l'oïda. Pensa també que hi ha un nombre excessiu de metges, i ho atribueix a la facilitat per obtenir el títol. Veu que la lluita contra el curanderisme no és més que una pantalla que amaga els vertaders propòsits de la col·legiació obligatòria.⁽¹¹⁹⁾

2.- Guillem López i "La Publicidad"

Guillem López a les darreries d'octubre del 1898 va publicar un article "¡Consumatum est!" en el que manifestava la seva indignació i contrarietat per l'aprovació de la col·legiació obligatòria.⁽¹²⁰⁾ Considerava que tot i tenir objectius moralitzadors, s'obtidrien resultats contraris tenint en compte l'enorme difusió de la incultura de les masses en aquell moment. Creia també que hi havia un excés de metges i que això motivava una sèrie d'actituds professionals picaresques que la col·legiació obligatòria no resoldria.

Aquest article havia estat també publicat al "Boletín Oficial del Colegio de Médicos de Barcelona",⁽¹²¹⁾ després d'una discussió personal i directa entre G. López i Antoni Ayné. La seva publicació en aquest butlletí demostra una elegància i honradesa per part dels responsables del col·legi. Demostraven amb aquest fet que estaven disposats a admetre qualsevol postura entorn de la col·legiació ja fos favorable o contrària. En el mateix número que sortia publicat aquest article n'hi havia un altre signat per L.R.⁽¹²²⁾ en el que responien enèrgicament contra les tesis de Guillem López, cosa que va enutjar fortament a aquest. Irònicament "El Noticiero Universal" va comentar que G. López donava "arguments eloqüents per a fer la col·legiació obligatòria".⁽¹²³⁾

---

¹¹⁹ "La Colegiación Médica en Barcelona". Barcelona. A. López Robert. 1899, pp. 81-86.

¹²⁰ La Publicidad, 24 d'octubre de 1898.

¹²¹ Bol. Of. del Col. de Méd. de Barc. octubre 1898, p.82 i ss.

¹²² semblen respondre a les inicials de La Redacció.

¹²³ El Noticiero Universal, de 8 d'octubre de 1898.

Aleshores Guillem López torna a escriure un altre article: "¡Viva la libertad!",⁽¹²⁴⁾ en el que volia rebatre les opinions de L.R. Fa un cant contra l'abús d'autoritat, tot insistint en què les faltes dels metges les han de perseguir només els jutges. Després fa un repàs històric del Protomedicat que segons ell es volia reimplantar amb l'excusa de la col·legiació.

La redacció de la revista del col·legi va opinar que López patia una "obcecació digna de tot respecte".⁽¹²⁵⁾ També deien que insertarien tots els articles que els hi volgués lliurar el més aviat possible, "per llargs que fossin i encara que en els mateixos ens dirigeixi càrrecs greus, severes incriminacions, calificacions dures i quantes frases consideri convenients. Som amics de la polèmica i mai hem tingut por de la lluita".⁽¹²⁶⁾

Guillem López i Ventura, perseverant sempre en la lluita que havia iniciat insistia en el tema amb un altre article titulat "La colegiación médica obligatoria. Atentado profesional".⁽¹²⁷⁾ En aquest article torna a fer una viva protesta de que amb tots aquests decrets s'anaven asfixiant i arruïnant tant la intel·ligència com la iniciativa individual. Considerava que amb la col·legiació voluntària ja n'hi hauria prou per a "moralitzar". Que no calia canviar la legislació entorn de la professió mèdica. Es proclamava profund demòcrata i considerava que la democràcia havia de ser la base de l'exercici professional. La llibertat - afirmava - era la condició indispensable per aconseguir el progrés de la medicina. Veia que tot el progrés obtingut en el nostre país no era conseqüència d'un esforç autòcton sinó de les empentes i estirades dels estrangers. I feia una afirmació contundent que possiblement avui ningú no s'atreveria a sostenir: "Si la medicina ha progresado es porque se ha hecho individualista. La historia de la misma demuestra que a medida que se ha ido particularizando, su progreso ha sido más evidente". Temia que els membres de les juntes col·legials fessin servir els seus càrrecs per a venjar-se dels que no seguissin les seves instruccions. També creia que la junta de govern voldria imposar la ciència i la moral gràcies a la impunitat més absoluta i la irresponsabilitat dels càrrecs. Era doncs una opinió francament contundent. Finalment també insinuava que el públic hi sortiria perdent ja que li seria més onerosa en general la utilització dels serveis sanitaris. L'associació obligatòria podia ser un mida més explotadora que moralitzadora. És per tot això que feia una crida a tots els

---

¹²⁴ Bol. Of. Col. Méd. de Barc., 1898, novembre, pàg. 452-460.

¹²⁵ Bol. Of. Col. Méd. de Barc., novembre, pàg. 461-472.

¹²⁶ Bol. Of. Col. Méd. de Barc., 1898, suplement, pàg. 450.

¹²⁷ La Publicidad, 27 de novembre de 1898.

metges per que mostressin la seva "masculinitat" no deixant implantar el despòtic decret del 12 d'abril de 1898.

3.-Una nova ofensiva de Guillem López

Guillem López va seguir amb la seva dèria contra la col·legiació mèdica i així va escriure una sèrie d'articles a "La Publicidad" en contra de la col·legiació obligatòria.

El primer article portava el títol "Derrota de la Junta de Gobierno".⁽¹²⁸⁾ Es lamentava de que "metges distingits" formessin part de la junta de govern i es veiessin involucrats amb tendències reaccionàries amb les quals Guillem López afirmava que no podia transigir mai, ja que s'havia de lluitar "per la llibertat i el progrés de la medicina". Creia que la junta col·legial només actuava a través de l'adulació i el servilisme i que el seu intent era manejar els interessos materials i morals de la professió mèdica. També va afirmar que amb les quotes satisfetes pels metges s'hauria pogut fer alguna cosa més que mantenir un luxós i caríssim local, "cuyo alquiler ha consumido la mayor parte del capital aportado por sus asociados".

Recordava també que la junta col·legial d'aquell moment només havia estat elegida per 147 vots, i només havien participat en aquesta elecció un 15 per cent del total de metges de Barcelona i província.

Finalment es preguntava sobre si la junta de govern del col·legi tindria la dignitat de dimitir.

El segon article i, en certa manera, continuació de l'anterior anava titulat "La Junta de Gobierno no dimite".⁽¹²⁹⁾

En aquest article fustigava de nou a la junta de govern, a la que considerava decididament en contra dels interessos dels metges i del públic. Creia que la victòria de la junta elegida va ser no solament una victòria pírrica, sinó una autèntica derrota. Afirmava que a Barcelona hi havia dos grups de metges, a un costat hi hauria la immensa majoria que eren contraris a la junta col·legial, i per un altre costat la junta directiva del col·legi, a la que ni tant sols li atorgava la representació dels 147 companys que la van votar. Insistia en que la moral havia de ser independent, i defensava una autonomia científica i professional, sense cap tipus de reglamentació. Veia també la col·legiació obligatòria com una imposició decretada des de

---

¹²⁸ La Publicidad, 8 de desembre de 1898, edició del matí.

¹²⁹ La Publicidad, 21 de desembre de 1898, edició del matí.

Madrid.

Guillem López s'anava perfilant com el prototip de l'oposició a la col·legiació obligatòria. Així va publicar un nou article titulat "Reclutamiento de galenos".⁽¹³⁰⁾ És un article francament virulent que acusa a la junta governativa del col·legi de servir-se de mesures èticament condemnables per a augmentar el nombre de socis. Acusa als membres de la junta de fer una campanya metge per metge estimulant la seva vanitat en algunes ocasions, i en altres casos fent-los-hi avinent que serien condescendents en el moment d'aplicar la contribució o de fer els ulls grossos en el cas de fer una infracció en el servei. La junta desplegava una extraordinària activitat per promoure l'afiliació dels metges per tal de que quan acabés el termini de l'any a partir de la R.O. del 12 d'abril es constituís definitivament el col·legi. És per això diu Guillem López que necessiten el fons econòmic que ho ha de permetre. Acusa finalment en aquest article els membres de la junta de ser "moralistes" d'ofici, i avisa als metges barcelonins la visita que rebran "un per un" dels membres de la junta col·legial.

El quart article fou "La colegiación médica y las declaraciones del Dr. Calleja".⁽¹³¹⁾ En aquest article comenta les opinions del Dr. Calleja al diari "Las Noticias", entorn de la col·legiació.

Acusa a Julián Calleja de despreciar l'anàlisi crítica feta sobre el tema per grans figures de la medicina. Pensa també que Calleja infravalorava els atacs que havia rebut la col·legiació, i que la intenció d'ell no era altra que la de deixar passar el temps per a demostrar la bondat del seu projecte.

També acusava a Calleja de ser despòtic en la forma i ofensiu per la dignitat professional. Afirmava també Guillem López que hi havia hagut un error de càlcul per part de Calleja i els seus amics. Segons ell els defensors de la col·legiació obligatòria pensaven que la postració intel·lectual de l'estat - en clara referència a la crisi de 1898 - impediria una reacció en contra dels seus intents.

Per últim encara va publicar un altre article que titulava "¡Abajo la Junta de Gobierno!".⁽¹³²⁾ Demanava en aquest article un acte pràctic, concret i decisiu que acabés d'una vegada amb la col·legiació obligatòria. És per això que demanava amb urgència coordinar totes les protestes per aconseguir l'anul·lació del

---

¹³⁰ "La Publicidad", 26-XII-1898.

¹³¹ La Publicidad, 5 de gener de 1899, edició del matí.

¹³² La Publicidad, 28 de gener de 1899, edició del matí.

decret del 12 d'abril. Feia una crida als professionals de la medicina per que abandonessin una actitud passiva, i adoptessin en canvi una enèrgica militància en contra de la col·legiació. Acusava finalment a Julián Calleja de "politicastro que busca su fuerza y cacicato reglamentando una clase".

Creia també que de portar-se a cap la col·legiació obligatòria, els col·legis es convertirien en una espècie de casinos que reclutarien vots per senadors i diputats a través de la corrupció i el servilisme. I és així com identificava la col·legiació amb el caciquisme. Insisteix també en demanar una altra vegada la dimissió de la junta de govern i demana una nova reunió dels professionals de la medicina per protestar solemnement contra el que ell considerava cacics del col·legi de metges.

4.- L'agreujament de la campanya

Francesc Piñol publicava un article en el diari "El Diluvio" titulat "La colegiación médica obligatoria",¹³³ on considerava que la col·legiació mèdica responia a un concepte de caciquisme polític: "la colegiación obligatoria no es más que un nuevo procedimiento para el uso particular de nuestros caciques...". Creia que el que es perseguia era la submissió perpètua dels sanitaris aplicant-los-hi lleis pròpies del temps de Ferran VII amb multes, amonestacions, fiscalització i suspensions, per tal de disposar dels metges com d'un ser inanimat. També veia contrària als interessos del públic aquesta col·legiació ja que imposava segells i pòlisses de tres a cinc pessetes per cada certificat. Temia que els dirigents del col·legi adquirissin una prepotència i autoritat en perjudici dels col·legials i dels pacients. Per altra part deien que el governador civil estaria per damunt i per darrera de cadascuna de les disposicions que adoptés la junta col·legial. Va afirmar que la subordinació era incompatible amb la independència que necessitaven determinats dictàmens. I ho comparava amb el poder dels bisbes que retiraven la missa a alguns capellans. En definitiva ens ve a dir que la col·legiació venia a oficialitzar l'obediència de cada metge. Temia també la implantació d'uns talonaris obligatoris per a fer receptes dels que caldria lliurar les matrius per a ser passades per la censura.

Amb tot això el que pretenia Piñol era sollevar al públic perquè aquest manifestés sorollosament la seva solidaritat amb els metges contraris a la col·legiació obligatòria.

Dos dies més tard, el mateix autor publicava un altre article

---

¹³³ "El Diluvio", 13 de novembre de 1898.

titulat "Habladorías médicas",⁽¹³⁴⁾ en què venia a dir que els col·legis es convertirien en un refugi per a tots aquells que no volguessin treballar. Les juntes es convertirien en unes entitats burocràtiques que acabarien per no exercir la professió. Piñol recordava que per alguns les lleis repressives havien fet felices a algunes col·lectivitats.

Pels mateixos dies també Francesc Piñol insistia amb totes aquestes idees en un article publicat a "La Independencia Médica".⁽¹³⁵⁾

Protestava per la subordinació a les ordres provinents de Madrid que suposava la creació de la col·legiació obligatòria. I atacava al cacic barceloní Manuel Planas i Casals (aquest polític era conegut com a "Pantorrilles"), que havia defensat paradoxalment la necessitat d'una regeneració moral i per extensió la dels sanitaris. Tot fent referència al president del col·legi de metges de Madrid que era assenyalat com a principal inductor de la col·legiació obligatòria, deia: "¡ Lo que van a adelantar la ciencia esos Callejas, callejitas i callejuelas que a su edad y con su cuquería vienen ahora a sacrificarse por la clase y a redimirnos por nueva vez!".

5.- L'opinió d' "El Noticiero Universal"

"El Noticiero Universal",⁽¹³⁶⁾ també es va fer ressò de la polèmica sorgida arran de l'obligatorietat de la col·legiació mèdica.

Així va reproduir un article publicat a París per C. Soffia a la revista "La Médecine scientifique". En aquest treball Soffia se solidaritzava amb els metges oposats a la col·legiació obligatòria i ens recordava algunes de les raons adduïdes. Feia un resum del decret tot assenyalant els punts més crítics i que més van soliviantar als futurs col·legiats. Així ens diu que el decret és autoritari i dèspota, injust i antiliberal. Segons ell, els metges que pagaven les quotes més altes serien sempre els jutges i els que pagaven les més baixes els jutjats. També recordava que només els que satisfien les quotes més elevades podien arribar a la junta col·legial. Sobretot subratllava que per ser membre de la junta col·legial es necessitava un temps d'exercici professional mínim entre 10 i 15 anys, cosa que feia que els metges més joves - que en definitiva eren els més nombrosos - quedessin al marge de decisions que els afectaven plenament. També es feia ressò dels càstigs i recompenses i la possible suspensió de l'exercici de la carrera per cinc mesos. I

---

¹³⁴ El Diluvio, de 15 de novembre de 1898.

¹³⁵ F. Piñol. Identidad de procedimientos, efectos de la colegiación. La Independencia Médica. 15 novembre 1898.

¹³⁶ El Noticiero Universal, 19 de novembre de 1898.

això era així malgrat que el codi penal també seguia afectant plenament els metges. I encara tocava un altre punt. La nova llei no impedia l'exercici il·legal de la medicina. Per altra part pel sol fet de crear-se un tribunal "moralitzador" implicava una manca d'honorabilitat en el cos mèdic. Al final d'aquest article la redacció de "El Noticiero Universal" invitava als metges a que li fessin arribar llurs opinions.

Curiosament les opinions recollides procedien de metges forasters que exercien la medicina rural. Així Marceliano Rivera de Piedrahita (Avila),⁽¹³⁷⁾ afirmava que la col·legiació obligatòria no feia més que augmentar el caciquisme més repugnant, ja que els metges rurals serien sotmesos als que exercien en les capitals. També deia que els membres de la junta podien cometre faltes, en canvi, la llei no contemplava ni com ni de quina manera s'havia de jutjar els dirigents col·legials. Hi hauria amonestacions, multes i suspensions pels de baix, i la impunitat més absoluta pels de dalt. També afirmava que en la pràctica la suspensió per cinc mesos (contemplada a l'article 28 del decret) era en realitat una destitució. És evident que si un metge rural era suspès en les seves funcions, l'ajuntament el substituïria per un altre, i faria pràcticament impossible la reincorporació del metge suspès. És per tot això que feia una crida a tots els metges rurals perquè s'oposessin enèrgicament a la implantació de l'obligatorietat col·legial.

En els dies següents es va fer un extracte de l'article que Eulogio R. Casaviella, metge de Lerma (Burgos) havia publicat a una revista de Madrid.⁽¹³⁸⁾ Entre altres conceptes Casaviella considerava que les facultats de les juntes col·legials podien ser tant àmplies que de fet les convertia en inquisitorials. Afirmava que en moltes ocasions només el caprici o l'enveja dels membres de la junta, serien els factors decisius per a implantar un càstig determinat.

També feia una crida per a fer una correcta interpretació del que significava "honradesa i dignitat professional". Si la definició l'havia de fer la junta col·legial suposava en el fons una usurpació de drets feta als tribunals de justícia. És per això que fa una crida al fiscal del suprem perquè no confii en les juntes col·legials l'establiment de normes professionals.

Encara es va publicar un altre article, que ja havia vist la llum en una revista de Madrid. Insistia en els mateixos conceptes i el seu autor era el doctor Bascuñana, metge de Covalada (Sòria). La seva idea era de que el metge i la professió havien d'ésser plenament lliures.

---

¹³⁷ El Noticiero Universal, 23 de novembre de 1898.

¹³⁸ "El Noticiero Universal", 25 de novembre de 1898.

V. L'ENQUESTA DE "LAS NOTICIAS"

Probablement la campanya més ben portada en contra de l'obligatorietat de la col·legiació la va fer el diari barceloní "Las Noticias". L'encarregat de fer l'anàlisi de la qüestió a través de les opinions dels propis metges va ser el redactor de "Las Noticias" Carlos Farfan.

Va ser aquest periodista qui recordava als seus lectors que fins aleshores havia existit un col·legi d'afiliació voluntària, que no semblava respondre a les aspiracions dels metges ja que se'ls hi havia assenyalat molts defectes i havia rebut moltes censures. Precisament la col·legiació obligatòria volia posar remei a totes aquestes deficiències i ajudar a dignificar la professió.

Farfan es preguntava sobre si el decret del 12 d'abril del 1898 que imposava l'obligatorietat de la col·legiació havia aconseguit els seus objectius. Amb aquesta finalitat va enviar una sèrie de sis preguntes als directors dels periòdics professionals, als presidents de societats científiques, catedràtics i també a metges joves i altres que exercien en la ruralia. Es així com podria formar-se una idea conceptual de quina era la situació que havia plantejat la debatuda qüestió de la col·legiació obligatòria. ⁽¹³⁹⁾

Heus aquí les sis preguntes que va formular Carlos Farfan a

---

¹³⁹ "Las Noticias", 19 de novembre de 1898: en aquest número presenta la polèmica i fa les preguntes.

tots aquests representants de la medicina:⁽¹⁴⁰⁾

1.- La col.legiació obligatòria ha estat establerta en altres països?.

2.- La premsa estrangera s'ha ocupat d'aquesta idea aplaudint-la o censurant-la?.

3.- Des de l'establiment del decret del 12 d'abril, quants col.legis obligatoris s'han establert?.

4.- Els que hi ha oberts han donat bon resultat?.

5.- La col.legiació és convenient per als metges en la forma que s'ha establert?.

6.- Aquesta col.legiació és convenient en la forma que s'ha establert per al públic en general?.

Seguidament fem un breu resum de les opinions publicades a través del propi diari:

1.- Salvador Cardenal i Fernández

La primera opinió publicada va correspondre a la de Salvador Cardenal.⁽¹⁴¹⁾ Començava dient que ignorava si la col.legiació s'havia establert en altres països. Però creia que els col.legis que aquí funcionaven havien estat motiu de molts incidents i disgustos. Considerava que el metge era el paradigma de la llibertat professional i que estava en contra de la "protecció" que volien donar els col.legis ja que no havia estat ni demanada, ni desitjada. El metge seguia dient que no s'avenia a subjectar el seu criteri a dogmatismes i preceptes que anessin contra la llibertat de consciència. I afegia que ell era oposat a la idea de la col.legiació per considerar-la antiliberal, tant en el concepte social com filosòfic de la paraula. Amb el títol ja n'hi hauria d'haver prou per exercir. Sense llibertat no hi hauria ni progrés ni iniciativa individual. I a cada temptativa de coartació ha seguit sempre un període de rutina i obscurantisme. Les lleis no podrien subjectar mai la intel.ligència. També creia

---

¹⁴⁰ No van enviar la seva resposta tot i haver-los-hi fet arribar l'enquesta els doctors: Joan Sanllehy i Metjes, Pelegrí Giralt i Mañà, Josep Sabater i Llebaria, Pere Esquerdo i Esquerdo, Ramon Coll i Pujol, Josep Giró i Savall, Josep Corominas i Sabater, i algun altre

¹⁴¹ Las Noticias, 20 de novembre de 1898.

que la plètora professional era la causa principal de les idees de col·legiació. Ell creia per damunt de tot en la iniciativa i la capacitat de lluita individual. Calia fugir d'aquell antic concepte general que només buscava la protecció en la família, en els amics i en l'estat, per poder sobresortir. Estava en contra d'aquells metges joves que només buscaven un sou oficial. La lluita honesta i viril de cada metge havia d'evitar la "protecció" col·legial. Creia que quan una millora és clara i evident, i respon a una sentida necessitat, s'imposa per si sola, en canvi la col·legiació obligatòria trobava moltes resistències. Propugnava que el codi penal podia ser aplicat sense necessitat de les normes que podia dictar la junta col·legial. Defensava la iniciativa particular com a base del progrés. Tot i mostrant-se, això sí, d'acord amb el sistema de les patents, ja que el metge que guanyava més havia de pagar més. En canvi, és va mostrar desfavorable a la creació dels segells que havien de pagar els pacients.

2.- Rafael Rodríguez i Méndez

La segona opinió va ser donada per Rafael Rodríguez Méndez.⁽¹⁴²⁾ La seva opinió va ser lliurada d'una manera més metòdica i sistemàtica donant una resposta concreta a cadascuna de les sis preguntes formulades.

A la primera pregunta, sobre si la col·legiació obligatòria havia estat establerta en altres països, va respondre que creia que a l'estranger es feien associacions per procurar el progrés, però no dividint l'estament mèdic en dos grups: el de vigilants, i el de vigilats. I afirma que cap tipus de govern europeu, ni el més autoritari va cap a la col·legiació obligatòria.

A la segona pregunta, considera que la premsa mèdica estrangera en general donava poques notícies sobre el desenvolupament científic estatal, però en canvi han estat moltes les revistes que s'han preocupat pel tema. I això és així perquè ho consideren una idea errònia.⁽¹⁴³⁾

Respecte a la tercera pregunta, i en quan al nombre de col·legis a l'estat espanyol, creu que no passen de dotze. De fet tots estarien fora de la llei perquè no s'havien acomplert els

---

¹⁴² "Las Noticias", 21 i 22 de novembre de 1898.

¹⁴³ Les revistes franceses i alemanyes es van preocupar pel tema, i entre elles cal destacar: "L'Avenir Médical", "La Médecine Scientifique", "Abeille Médicale", "Courrier Médicale", "Echo Médical", "France Médical", "Gazette Française de Medicine", entre altres.

terminis que contemplava la llei.

Respecte a la quarta pregunta, de si els col·legis establerts haviem donat bon resultat, contesta categòricament, que no ha baixat el manà que esperaven els innocents i que tampoc baixaria mai. Ben al contrari hi ha hagut poques concurrències a les eleccions, així com protestes, majories, minories i discordàncies.

Respon taxativament a la cinquena pregunta: la col·legiació no ha estat mai ni convenient ni prestigiosa. I creu també que no acabaria amb l'intrusisme, que havia estat una de les justificacions per crear els col·legis. Va seguir dient que el col·legi en realitat desprestigiava, perquè accepta en principi la possibilitat del metge delinqüent. Per altra part considera la seva creació com una ofensa ja que fins ara aquesta institució no havia existit. No comprèn com s'ha pogut fer aquest decret de la col·legiació obligatòria per un govern liberal i en un país que tenia una constitució i unes lleis orgàniques. Per tot això no creu que la col·legiació tingui cap avantatge.

Respecte a la sisena pregunta, de si el públic en sortirà beneficiat, diu no rotundament. Ho aprofita també per fer vives protestes per la possible condemna de suspensió de l'exercici professional que gravitava damunt de tots els col·legiats. Creu que el manteniment dels col·legis, i la implantació dels serveis encarirà l'assistència mèdica. En definitiva pensa que l'única col·legiació és que el metge sigui honest i que conegui la medicina.⁽¹⁴⁴⁾

3.- Bartomeu Robert i Yarzàbal

La tercera opinió va ser emesa per Bartomeu Robert.⁽¹⁴⁵⁾ D'entrada va mostrar la seva estranyesa de que el tema de la col·legiació obligatòria encara estés viu perquè suposava que ja havia estat totalment superat. Considerava que era un projecte desbaratat perquè es pogués portar a la pràctica. Quan es va publicar el decret del 12 d'abril diu que va reflexionar sobre el seu contingut i després d'haver-lo estudiat detingudament va considerar que seria una altra de les lleis que es fan perquè no poguessin ser aplicades.

El decret, va dir Bartomeu Robert, va contra la llibertat professional. I que no hi havia d'haver cap junta que pugui

---

¹⁴⁴ Ho va recollir amb la frase: " Vir bonus, medendi peritus".

¹⁴⁵ Las Noticias, 23 de novembre de 1898.

inspeccionar la conducta d'un metge determinat. Situa per damunt de tot la pràxi mèdica i l'experiència professional com a guies bàsiques de l'exercici mèdic. El metge no pot estar cohibit per consideracions de cap classe en apropar-se a la capçalera del malalt.

El fet que el metge hagi d'enmotllar-se als preceptes dogmàtics que li doni la junta revoltarà moltes vegades la consciència individual. Creu en definitiva que el col·legi serà un centre per "canviar impressions" i un motiu per erigir-se en els autòcrates de la professió. També pensa que els segells per les classes pobres serà massa onerosos. Accepta la tributació que s'imposa a cada metge, però creu que les despeses de la col·legiació les pagarà el client.

4.- Ignasi Valentí i Vivó

La quarta opinió la va oferir Ignasi Valentí i Vivó.⁽¹⁴⁶⁾ Va començar dient que la col·legiació era un punt de la deontologia professional i que per tant calia determinar els deures i els drets dels metges. Considerava també que la col·legiació era autoritària, il·legal i despòtica. Pensa que el decret ministerial era contrari a la constitució, i s'afirmava partidari de la llibertat professional completa i absoluta, i que l'estat només pogués actuar a través del codi penal. Tot el que s'oposi a l'exercici lliure de la medicina, no solament és absurd i abusiu sinó contraproductiu. També pensa que el científic ha de poder investigar els fonaments de la higiene social i la medicina amb independència de tot poder que no sigui el de la raó universal. En canvi la col·legiació era, segons ell, un producte de la servitud catòlico-militar.

Lluny de reglamentar els metges tractant-los com industrials, cal permetre i facilitar el seu influx civilitzador. La col·legiació forçosa, va seguir dient, és un infortuni nacional que cal afegir a la ignorància, a l'egoisme de la classe dirigent, i sobretot a la manca de solidaritat. Com a conclusió deia que cal fer una nova llei de sanitat, aplicar el codi penal, llibertat en els seus drets, tant per metges com els seus clients, i així es podria aconseguir el progrés científic del nostre país.

---

¹⁴⁶ "Las Noticias", 24 de novembre de 1898.

5.- Joan Giné i Partagàs

Les respostes de Giné i Partagàs,⁽¹⁴⁷⁾ tenen un aire de certa ironia ja que tot i haver col.laborat amb el col.legi amb caràcter voluntari va començar dient que només s'ocupava de la facultat i dels seus dementats. Giné recorda que va ser un dels signants de l'exposició que és va fer en contra de la col.legiació forçosa, el maig d'aquell any. Aleshores el periodista li va preguntar quins podien ser els mòbils perquè uns fossin defensors i altres enemics de la col.legiació. Afirmava que desconeix les causes bàsiques d'aquesta confrontació però que es reafirma en les conclusions que van elevar en aquella exposició abans esmentada, i que va ser elaborada en una sessió que tingué lloc a la facultat de medicina sota la seva pròpia presidència. Diu que aquella exposició es basava en raons legals ja que estaven convençuts que el decret del 12 d'abril atemptava a la llibertat professional. Però posteriorment diu Giné que també afectava "a la nostra dignitat personal" ja que ens imposa els criteris d'una junta que podien ser capriciosos. Per tant el decret era despòtic i arbitrari. També la junta podia posar en dubte la competència mèdica que avalava el títol universitari, i que per tant a la llarga hi havia la possibilitat de que la junta col.legial se situés per damunt de la universitat. Tot això podria prestar-se a abusos, que calia evitar de totes totes. Considerava que qualsevol elector pel sol fet de ser-ho, també pogués ésser elegit i que calia evitar "les dents que mosseguen i la carn mossegada". Per tot això demana que la col.legiació sigui simplement voluntària, i que cal posar a la constitució com a única font de la jurisprudència.

A la pregunta de si el projecte seguirà o no endavant, respon sorneguer: "si fos una cosa bona diria que no, però com que atempta a la llibertat professional, cal posar-ho en dubte. Però en tot cas la idea tindrà una vida anèmica que morirà per consumpció".

6.- Eduard Bertran i Rubio

Bertran i Rubio fou sotmès a un entreviu pel periodista que li preguntà sobre la viabilitat del projecte, no concretà la seva resposta, tot i que afirmà que el decret havia nascut mort.⁽¹⁴⁸⁾

Però el fet de que hagués estat imposat per la superioritat li feia pensar que no hi havia altre remei que acceptar-lo. Pensa que la disposició del govern té coses bones i altres que no ho

---

¹⁴⁷ "Las Noticias", 25 i 26 de novembre de 1898.

¹⁴⁸ "Las Noticias", 28 de novembre de 1898.

són i que tot depèn de qui sigui l'encarregat de fer-ne l'administració. Pensa que serà massa oneros, que el col·legi hagi de disposar d'un local propi, i que al marge de la quota d'entrada s'imposaran abonaments mensuals que encara faran més odiosa la idea col·legial. Afirma que el metge ha d'estar col·legiat però no de la manera que estableix aquest decret. En tot cas només calia fer algun retoc al reglament del col·legi voluntari.

7.- Miquel Arcàngel Fargas i Roca.

Miguel A. Fargas va ser consultat per la seva condició de president de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques.⁽¹⁴⁹⁾ La seva opinió la va resumir de la següent manera: els objectius del col·legi obligatori són millorar la professió mèdica i perseguir el curanderisme. Respecte al primer punt, ni moralment, ni materialment s'aconseguirà res, i pel que respecte al curanderisme cal buscar el remei en la reforma de les escoles primàries i de les facultats. Pensa que és molt pitjor el curanderisme clandestí que el practicat públicament, i per tant no s'acabarà amb aquest. Diu també que per no arribar enlloc s'utilitzen procediments odiosos, cosa que fa unànime la protesta dels metges. Segueix dient que era denigrant que s'establís una legislació i un tribunal especial - al marge del codi penal - per aplicar a la professió mèdica. També va subratllar que la col·legiació obligatòria venia animada per una idea reformadora que la fa inaplicable perquè la situació del metge i la sanitat és diferent en cada província. Si que acceptaria la col·legiació voluntària i que les reformes haurien de fer-se de baix a dalt amb iniciatives individuals i voluntàries. En definitiva pensa també que la col·legiació ha d'ésser de caràcter local o regional perquè pugui donar els seus fruits.

8.- Lluís Comenge i Ferrer

Lluís Comenge va ser consultat per la seva condició de president de l'Acadèmia d'Higiene de Catalunya.⁽¹⁵⁰⁾ Afirma que els objectius de la col·legiació no el satisfien perquè suposava una dificultat per la lliure circulació dels corrents de regeneració científicoprofessional. Es va declarar enemic de la col·legiació forçosa, ja que dubtava de la bondat i eficàcia del col·legi. Es va manifestar contra qualsevol forma de tirania - "de ordeno i mando" - i més quan aquesta s'aplica damunt de gent

---

¹⁴⁹ "Las Noticias", 29 de novembre de 1898.

¹⁵⁰ "Las Noticias", 30 de novembre de 1898.

esforçada en el món intel·lectual. En canvi admet la col·legiació mèdica voluntària sense coaccions, sense imposicions i tuteles, i sense prototomèdics. Vol una col·legiació mèdica organitzada al marge de la política i només polaritzada per l'interès científic. Per tant creu que el que ofereix el decret d'abril no servirà pel perfeccionament científic. Ell veia la col·legiació com un motor per multiplicar els esforços científics impulsant la creació de biblioteques, laboratoris i trobades entre els sanitaris. No creia que la professió mèdica de la seva època no tingués en general la suficient decència per a que s'establissin tribunals de vigilància. La decència i la dignitat, venia a dir, no depenen de l'autoritat, sinó de la tasca feta durant molts anys. Tampoc creu que amb la col·legiació s'acabi amb l'intrusisme. Finalment afirma que l'agremiació la considera anticuada i primitiva i que l'ideal no es ajudar al Fisc i a la policia. Cal una institució que sorgeixi espontàniament com a expressió de la concentració de voluntats, no amb un propòsit solament material sinó amb un desitg legítim i transcendent. Cal evitar amb tot això que l'organització dels sanitaris caigui a nivell dels gremis de l'edat mitjana.

9.- Josep Antoni Barraquer i Roviralta

L'opinió de Josep Antoni Barraquer,⁽¹⁵¹⁾ va ser exposada també a través d'un interview. Creia en les bones intencions i bona fe dels autors del decret, i que aquestos havien ofert un bon diagnòstic, però que erraven en l'aplicació del remei. És a dir, la col·legiació venia a combatre les conseqüències del mal, però no destruïa la causa. La col·legiació no ve a augmentar ni la moralitat, ni la respectabilitat, ni la influència dels metges, ni extermina el curanderisme. Només creia que la protecció mèdica havia de manifestar-se a través de l'ensenyament pràctic. Per tant creu necessari que l'ensenyament que es feia a la facultat s'havia de millorar, i sobretot fer una docència participativa i pràctica. Calia evitar la situació poc airosa que s'havia donat moltes vegades que el mosso de dissecció havia d'ajudar als que es presentaven a l'examen de llicenciatura. Deplorava que el nivell dels descobriments i els treballs publicats pels metges del nostre país fossin o tinguessin un nivell mínim a Europa. Els col·legis per tant podrien influir si fossin capaços de crear i regir centres d'ensenyament lliure d'anatomia, histologia, química, etc.

Creu que el curanderisme té la tasca de mantenir l'esperança de curació dels malalts incurables, i això respon a una necessitat social: la de subministrar amb l'engany una medicina moral al desnonat.

---

¹⁵¹ "Las Noticias", 1 de desembre de 1898.

10.- Valentí Carulla i Margenat

Valentí Carulla tot i que no va defensar la col·legiació obligatòria, tampoc no la va atacar ni tan durament ni tan directament com els anteriors.⁽¹⁵²⁾ De fet en alguna ocasió se n'havia mostrat defensor. Pensa que amb el codi penal ja n'hi hauria prou, i que no calia crear nous jurats. Sembla que el propòsit, segons que va dir, és el millorament de la professió mèdica i atacar el curanderisme. Però els dos propòsits va afegir són irrealitzables, o almenys no s'aconseguirà a través de la col·legiació obligatòria. Creu que amb la creació del col·legi obligatori s'han distanciat i separat molts companys, és a dir, que en la pràctica s'han descol·legiat. Pensa també que quan més es persegueixi el curanderisme més força i vigor tindrà. L'única manera de combatre aquesta plaga seria augmentar el nivell cultural de tots els malalts.

11.- Joaquim Bonet i Amigó

El baró de Bonet va donar les seves opinions a través d'una carta breu.⁽¹⁵³⁾ Comença dient que considerava molt interessant aquella informació però que pensava que no calia que s'exposés les seves idees ja que eren ben paleses per la seva actitud. Recorda que va ser president durant quatre anys del col·legi lliure, i durant aquest temps havia exposat en diverses ocasions el seu criteri. Va dir que ignorava l'origen de la forta oposició que ha trobat la col·legiació mèdica quan no n'hi havia hagut gens, entre advocats, procuradors i notaris. També fa palès que al col·legi voluntari ja s'hi havien afiliat cinc-cents metges, i que els dos-cents que encara no ho havien fet, no exercien, i per tant no tenien perquè col·legiar-se. També va dir que el col·legi no havia anat contra els metges sinó contra el curanderisme. Finalment es mostra partidari de la col·legiació però considera que el decret del 12 d'abril contenia llacunes d'importància. Calia dictar, segons ens diu, unes disposicions complementàries que possessin amb més harmonia la manera de ser dels metges catalans, que creia molt diferent dels de la resta de la península.

---

¹⁵² "Las Noticias", 4 de desembre de 1898.

¹⁵³ "Las Noticias", 6 de desembre de 1898.

12.- Àlvar Esquerdo i Esquerdo

El parer d'aquest cirurgià va ser publicat el mateix dia que l'anterior.⁽¹⁵⁴⁾ Alvar Esquerdo comença dient que és home de poques paraules i que quan emet una opinió ho fa amb suficient coneixement de causa per haver estudiat a fons la qüestió. Diu que ell no havia estat, ni hauria estat mai, soci del col·legi lliure, i "no sóc ni penso ser mai membre del col·legi obligatori, a no ser que m'hi facin entrar estirant-me de les orelles". Diu que el metge ja en té prou amb la seva consciència per a complir amb els seus deures.

13.- Jaume Queraltó i Ros

Queraltó va ser sempre un home individualista i no sembla massa interessat per la qüestió, i així ho manifesta el periodista Carles Farfan.⁽¹⁵⁵⁾ Creu que tot és un foc d'encenalls, i que mentre les discussions augmenten els clients de cafè, les biblioteques romanen buides. Afirmar que durant molts segles, s'ha esperat tot de l'estat, i que ara s'ha seguit confiant en ell. Són les actituds servils que sempre han existit. Veu que en aquell moment hi ha una efervescència i que s'estan vertebrant les antigues nacionalitats i les seves llengües i que els metges han d'imitar aquesta actitud reivindicativa. Pensa que els professionals de la medicina estan massa polaritzats per les qüestions mercantils i que en contra d'això no hi podran fer res les lleis que es proposen. Es precis, afirma, que els metges siguin més conscients de la seva missió. Demana doncs més laboratoris, més diversitat de càtedres, on s'ensenyi la nova ciència i més divulgació científica entre els ciutadans. L'únic admissible és suprimir la col·legiació.

14.- Josep Ventalló i Vintró

L'opinió de Ventalló en referència al tema va ser contundent.⁽¹⁵⁶⁾ Ell estaria per una col·legiació raonada i pràctica, que tingués en compte els interessos dels metges rurals, però estava en contra d'una col·legiació obligatòria. Aquesta última la considera il·legal, despòtica, humiliant i vergonyosa. Diu que la col·legiació obligatòria va en contra de la llibertat professional i dels drets individuals. També es

---

¹⁵⁴ "Las Noticias", 6 de desembre de 1898.

¹⁵⁵ "Las Noticias", 8 de desembre de 1898.

¹⁵⁶ "Las Noticias", 14 de desembre de 1898.

manifesta en contra de la centralització provincial, que representaria l'únic col·legi de caràcter obligatori. És per tot això que pensa que els metges que no viuen a la capital s'han d'oposar a l'establiment de la col·legiació obligatòria.

15.- Manuel Sala i Mestre

Sala i Mestre va ser un dels metges de fora de Barcelona que participà més activament en la campanya contra la col·legiació obligatòria. Ell ja s'havia distingit en l'assemblea formada arran de la publicació del decret del 12 d'abril. Insistí en la línia ideològica d'aquella assemblea i s'oposà enèrgicament a qualsevol intent d'imposar la col·legiació obligatòria. S'estranyà de que alguns dels que van signar les conclusions d'aquella assemblea participessin com a membres de la junta en tasques col·legials. Volia una col·legiació lliure però mai obligatòria.

16.- Bonaventura Viladecans i Pinell

Una altra expressió del món mèdic rural la va representar Viladecans⁽¹⁵⁷⁾ i la seva resposta va ser donada en una carta lacònica. Creu que l'exercici professional és molt diferent en una capital que en un poble, i pensa que el sistema d'iguales establert a Catalunya, a diferència dels demés pobles peninsulars, és un sistema bó. Un sistema que dóna certa llibertat d'acció i això permet no estar totalment sotmès als capricis d'un alcalde cacic. Per altre part demana que es valori l'opinió dels metges rurals.

17.- Julián Calleja Sánchez.⁽¹⁵⁸⁾

El doctor Calleja va escriure una carta al diari "Las Noticias",⁽¹⁵⁹⁾ de caràcter privat, però aquest en va fer un resum perquè afectava al caràcter de la informació que volia donar la seva enquesta. Es mostra decidit partidari de la col·legiació mèdica i creu que els atacs que ha rebut són els propis que rep qualsevol nova institució. Pensa que amb el temps la qüestió anirà madurant i que es veurà i acceptarà la bondat de la nova

---

¹⁵⁷ "Las Noticias", 18 de desembre de 1898.

¹⁵⁸ Madrid, 1836; Madrid, 1913. Catedràtic d'anatomia de Valladolid, i més tard de Madrid.

¹⁵⁹ "Las Noticias", 19 de desembre de 1898.

institució. Fins ara, segueix dient, tots els col.legis que s'han format han donat bons resultats, i espera que si és veritat que hi ha defectes, el mateix govern els anirà corregint.

18.- **Doctor Vieta de Santacara (Navarra).** (Metge no identificat)

"Las Noticias" diu que els metges de Barcelona no han fet cap declaració a favor de la col.legiació, i en canvi han rebut una carta d'aquest metge navarrès que com sigui que n'és favorable també la publiquen per a demostrar la seva imparcialitat.⁽¹⁶⁰⁾

L'opinió de Vieta segons "Las Noticias" ve a resumir els arguments a favor de la col.legiació de les moltes cartes que havien rebut de diferents punts de l'estat.

Segons Vieta, la col.legiació no és més que la reglamentació de l'exercici professional de la medicina. Diu que tan els advocats, com els notaris, com els mestres i fins i tot els mateixos militars, estan col.legiats, i no per això s'ha atemptat contra el seu dret i la seva dignitat.

La col.legiació no imposa ni vol imposar una submissió de la intel.ligència i de la consciència. Diu que les atribucions de la junta no aniran més enllà del que es estrictament professional, i que el metge que exerceix d'acord amb la moral mèdica no ha de tèmer res. Vieta afirmava més tard que la salut no és una qüestió privada i que per tant el govern ha d'intervenir en tot allò que tingui relació amb la salut. El govern ha de preocupar-se per la salut en benefici de tota la societat. Tampoc creu que amb la col.legiació es limiti al client la lliure elecció de metge, ni accepta que es compari a la junta col.legal amb una junta de cacics. La junta ha de tenir autoritat, però només podrà actuar a través dels estatuts, i a més a més ha de ser elegida entre tots els metges. Finalment pensa que el col.legi ha d'ocupar-se del repartiment contributiu, però aquesta qüestió hauria de ser aliena a la col.legiació.

De fet aquesta va ser l'última de les opinions individualitzades que va publicar "Las Noticias". Però van rebre moltes cartes que per qüestions òbvies no van ser publicades.

19.- **Visió global de l'enquesta**

Una de les conclusions que es podria treure d'aquesta enquesta és que en general s'acceptava la idea de la col.legiació, però no

---

¹⁶⁰ "Las Noticias", 28 de desembre de 1898.

s'aprovava la forma en què havia estat establerta. També s'acceptava que al Reial Decret calia fer-li alguns retocs, i al mateix temps limitar en certa manera les atribucions de la junta col·legial. Els col·legis de Girona, Lleida i Barcelona, tot i haver estat ja constituïts, no demostraven el vigor que els seus defensors pronosticaven.

L'enquesta que havia iniciat el periòdico "Las Noticias" va impactar no solament entre l'estament mèdic sinó entre el gran públic. Altres diaris com per exemple "El Diluvio" se'n van fer ressò.⁽¹⁶¹⁾ Diu allí que hi ha diversos metges de prestigi que havien opinat en contra de l'obligatorietat de la col·legiació. Però la gasetilla de "El Diluvio" també deia que quan el col·legi era de caràcter voluntari s'havia demanat la instauració del col·legi obligatori, i que en aquell moment algunes d'aquestes figures de la medicina que ara es declaraven contràries a l'obligatorietat a través de "Las Noticias", aleshores no havien dit res. Elogia l'opinió de Josep Antoni Barraquer d'admetre el curanderisme amb la finalitat de mantenir l'esperança dels incurables. Considera per tant que el curanderisme és una necessitat social que serveix per subministrar una medicina moral al desnonat, i que s'ha d'anar en compte amb la radicalització de la lluita en contra del curanderisme. Segueix dient el periodista que si el curanderisme té una missió social, només ha de ser sotmès a la sanció penal quan causi alguna lesió, exactament com també s'ha d'aplicar davant dels errors mèdics. En tot cas la lluita contra el curanderisme no correspondria al metge, tant des d'un punt de vista individual com corporatiu, sinó que correspondria als membres de la judicatura.

Encara en un altre article aparegut al diari "El Diluvio" i que no ve signat: "La colegiación médica",⁽¹⁶²⁾ recorden que Alvar Esquerdo va atacar tan la col·legiació voluntària com l'obligatòria i pronostiquen que Golferichs es quedarà sol amb "l'Andreuet" en clara referència a Estanislau Andreu "el único paladín que queda en Barcelona de esa cursilería de la colegiación".

---

¹⁶¹ "Las eminencias de la Medicina y la Colegiación Obligatoria", El Diluvio, 5 de desembre de 1898.

¹⁶² "El Diluvio", de 7 desembre de 1898.

VI.- ALTRES ASPECTES CONFLICTIUS

1.- Els estudiants de medicina davant la col·legiació

Sembla ser que els estudiants de medicina eren quasi en la seva totalitat enemics de la col·legiació obligatòria que s'imposava als metges.⁽¹⁶³⁾

Ja fos per pròpia iniciativa o per incitació d'algun grup, el mateix dia de les eleccions volien mostrar de manera ostensible el seu desencís per les eleccions. Afortunadament els ànims es van calmar i els estudiants van manifestar el seu disgust sense cap agitació tumultuosa. El 30 de novembre de 1898 es van reunir tots els alumnes a l'amfiteatre de la Facultat de Medicina i per unanimitat van acordar protestar contra el R.D. del 12 d'abril com atemptatori a la dignitat i a la llibertat professional. També per gran majoria van protestar contra qualsevol col·legiació encara que fos voluntària. Es per això que el periodista de "El Diluvio" es felicita per aquesta actitud dels estudiants. I acaba dient que la col·legiació voluntària fou una "trampa" i que l'obligatòria seria una "brutalitat".

2.- Les eleccions del novembre del 1898

Malgrat la forta oposició a la col·legiació obligatòria, es va publicar al "Boletín Oficial del Colegio de Médicos de Barcelona", del dia 9 de novembre de 1898, la convocatòria d'eleccions després d'haver estat aprovada en una reunió

---

¹⁶³ "Los estudiantes de medicina y la colegiación obligatoria". "El Diluvio", 1 de desembre de 1898.

celebrada el dia 8. S'havien previst les eleccions pels dies 25, 26, 27 i 28 de novembre, al local de la Ronda Universitat 39, primer.

El dia 28 de novembre ja molt avançada la nit es va acabar l'escrutini de la votació dels metges per elegir la nova junta de govern.

Segons un escrit anònim aparegut al diari "El Diluvio",⁽¹⁶⁴⁾ hi hagué un retraïment per part dels metges de Barcelona, per tal de demostrar amb la seva indiferència la disconformitat amb la creació del col·legi obligatori. Es feia una distinció entre dos grups de metges de la província. Els uns serien independents, i no van votar, i els altres tindrien un càrrec més o menys oficial, que en certa manera depenia d'una autoritat oficial. És per això que aquests últims es van veure obligats a participar en aquesta elecció. Tot i així aquests metges diguem-ne "oficials" es van veure arrossegats a la participació ja que es van veure sotmesos a una pressió personal i a una "invitació" en forma de cartes i telegrams. A més a més se'ls facilitava l'acte de la votació anant-los a recollir en cotxe a casa seva. Segons "El Diluvio", la candidatura elegida va ser formada pel govern civil, i es va designar com a president a un metge d'avançada edat. Es tractava de Macari Golferichs i Coma, que el mateix periodista acusa de vanitós. Aquesta candidatura va obtenir 140 vots, repartits de la següent manera: 60 dels metges municipals, 30 de les Cases de Socors, 10 de la Diputació, 10 dels Metges Forenses, 25 del Govern Civil, i algun altre. De fet doncs quedava elegit el mateix president.

L'altra candidatura que es presentava a les eleccions era la de l'Associació de Sant Cosme i Sant Damià. El periodista de "El Diluvio", endut pel seu anticlericalisme, va acusar als membres d'aquella associació de ser més religiosos que metges, i de "mes ignorants que fets d'encàrrec". Aquest grup va proposar com a president a Jordi Anguera i Caylà. Per cert que aquesta candidatura sembla ser que es va presentar simplement per "perdre democràticament", i curiosament va despertar la indignació dels estudiants de medicina que van haver de ser advertits pels catedràtics de que calmessin els seus ànims. Sembla ser que aquesta candidatura va obtenir uns 60 vots, i per tant el total de metges que van votar no va excedir massa dels 200.

Recorda el periodista que tant Golferichs com Ayné van elevar el 25 d'abril passat una exposició contrària a la col·legiació obligatòria, i que ara en canvi estaven disposats a implantar-la i dirigir-la.

---

¹⁶⁴ "Los inquisidores médicos", "El Diluvio", de 29 de novembre de 1898.

A conseqüència d'aquestes noves eleccions va sortir elegida la nova junta, formada de la manera següent:

President ..... Macari Golferichs i Coma.
Vocals ..... Josep Mascaró i Capella
Jordi Gúdel i Laplana
Pelegrí Giralt i Manyà
Baldomer Comulada i Garriga
Rossend de Grau i Blanch
Pere Ribera i Mallofré
Josep Homs i Parellada
Joan Bassols i Villa
Secretari general ..... Antoni Ayné i Llorens.

D'aquesta junta elegida hi havia tres membres del Cos Mèdic Municipal (Giralt, Grau i Homs); Comulada, de la Casa Provincial de Caritat; la Casa de Socors tenia tres membres (Gúdel, Ubach i Ribera); un metge forense, Ayné; un delegat de districte, Mascaró; i d'un metge conservador, Bassols: "petit, grosset, ull de perdiu i que semblava un frare, i que per això era conegut com a mossèn Joan".⁽¹⁶⁵⁾

Automàticament quedaven dissolts tots els col·legis i associacions creades amb anterioritat.

3.- Dos Col·legis de Metges

De fet quan va quedar constituït el Col·legi de Metges Obligatori es va donar la paradoxa de que l'anterior col·legi de caràcter voluntari encara no havia desaparegut. És per això que es pot dir que en un moment determinat hi hagueren dos col·legis.⁽¹⁶⁶⁾ Tots dos residien a Barcelona; tots dos eren de caràcter oficial i consultiu; tots dos estaven situats en el mateix local, i curiosament tots dos tenien el mateix president, Golferichs, i el mateix secretari, Ayné.

Cal recordar que si s'hagués aplicat estrictament la legislació, l'últim dels col·legis formats, és a dir, el col·legi oficial de metges obligatori, no podia portar el mateix no, d'una associació creada anteriorment en la mateixa província. Per això

---

¹⁶⁵ "El Diluvio", 13 de desembre de 1898.

¹⁶⁶ "El Colegio de Médicos contra el Colegio de Médicos", "El Diluvio", 4 de desembre de 1898.

el periodista demanava la dissolució d'un dels dos, o bé encara millor la dissolució de les dues associacions.

4.- L'intrusisme

Quan el Col·legi neix, la medicina ja havia fet notables progressos. Era un moment en què els avanços tecnològics començaven a donar al metge un arsenal terapèutic de comprovada eficàcia. I paradoxalment va augmentar la demanda social que feia que moltes persones volguessin ésser ateses amb tècniques ancestrals i esotèriques. I això va ser aprofitat per l'intrusisme.

Cal tenir en compte que dintre l'intrusisme no solament hi havia els que no disposaven d'un títol de llicenciat en medicina, sinó també els que tot i tenir-lo exercien la medicina assistencial amb tècniques alienes al pensament mèdic universitari.

A les darreries del segle XIX sembla que l'intrusisme va tenir molta força a Barcelona. Davant d'aquest problema la reacció dels metges va ser diferent. Els que podríem considerar de tendència progressista es van mostrar oscil·lants entre la indiferència i la tolerància. Fins i tot alguns van acceptar el curanderisme com una necessitat social. En canvi els de mentalitat conservadora van fer-ne bandera de la lluita contra l'intrusisme. Hi havia en aquest sector professional una certa tradició en la denúncia i persecució de l'intrusisme.

Contra l'intrusisme van lluitar les revistes: "Enciclopedia Médico Farmacéutica"; "La Enciclopedia"; "El Restaurador Farmacéutico" i "El Sentido Católico de las Ciencias Médicas".

A l'última de les revistes citades van fer una llista dels principals "curanderos" de Barcelona tot apuntant el que guanyaven diàriament, per la qual cosa es van escandalitzar i van demanar a les autoritats que possessin fi a la seva activitat. Heus aquí aquesta curiosa llista:⁽¹⁶⁷⁾

- Curandero Mateu que es fa passar per nord-americà: 80 pts
- Curandero del C/ Provença: 60 pts.
- Curandero del C/ del Carme: 35 pts.
- Curandero del C/ Cadena: 30 pts.
- Somnàmbula del C/ Hospital: 15 pts.
- Curandero del C/ Peu de la Creu: 14 pts.
- Una que tira les cartes del C/ Ponent: 8 pts.

---

¹⁶⁷ "El Sentido Católico de las Ciencias Médicas", tom. VII, núm. 29.

- Curandero del C/ de la Cera: 7 pts.

Per "La Independencia Médica" que dirigia Joan Giné i Partagàs la causa de l'intrusisme no seria altra cosa que la ignorància. Afirmeren que hi hagué un membre de la Junta Local de primera ensenyança que deia que les nenes "no havien d'aprendre a llegir i escriure perquè així no es perverteixen llegint novel·les" i continua "alguns curen els "espatllats". Els "espatllats" tenen la "neusella" fora de lloc, cosa que vol dir que l'apèndix xifoide queda desimplantat del cos de l'estèrnum. Com que fan gesticular al malalt o practiquen a la seva manera algun exercici gimnàstic, redueixen aquests doctors l'apèndix xifoide, i el malalt recupera la gana, l'agilitat i el bon humor".⁽¹⁶⁸⁾ En canvi "El Sentido Católico de las Ciencias Médicas" no deia res de l'intrusisme clerical. Hi havia algun sacerdot que amb coneixement i paciència dels seus superiors visitava i donava medicaments "de propietats terapèutiques inestimables".⁽¹⁶⁹⁾

També l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica havia denunciat als intrusos.⁽¹⁷⁰⁾

El Col·legi de Metges va adoptar des de bon començament una línia d'inexorable bel·ligerància contra l'intrusisme. Són molts els casos en els que va intervenir. Entrar en detalls d'aquesta lluita podria convertir-se en una llista monòtona que de ben segur fatigaria al lector. Però sembla que així es guanyava l'adhesió de molts metges que veien en l'intrusisme una de les causes del malestar econòmic que arrossegava la professió.

Tanmateix no ens resistim de citar algun cas que va tenir cert ressò. Així és el del "metge àrab" Goolam Kader que va obrir una clínica oftalmològica al carrer Ferran, núm. 39, primer i una altra al carrer Tallers, 61 primer. Deia que utilitzava remeis oriünds de l'Índia. Se servia de l'interpret Emili Medir. Tot i ser denunciats van ser protegits pel metge homeòpata Miquel Balari i Costa que va obrir en ser tancades les dues clíniques esmentades un nou despatx a la mateixa casa del carrer Ferran, núm. 39 però al pis tercer segona, on seguia administrant els remeis vegetals de Goolam Kader.⁽¹⁷¹⁾

També el metge Ramon Daniel va denunciar a la llevadora Rosa Viñas, ja que els parts que ella assistia a Begues eren signats per Eulàlia Satjaume, de Gavà, la qual no coneixia ni havia vist

---

¹⁶⁸ "La Independencia Médica", de 21 de desembre de 1877.

¹⁶⁹ "El Restaurador Farmacéutico", 1886, pàg. 337.

¹⁷⁰ "La Vanguardia", de 31 d'octubre de 1894, pàg. 5.

¹⁷¹ Bol. Of. Col. Méd. de Barc., 1897, octubre, pàg. 317.

mai a les parteres. Un altre cas que va tenir cert relleu és el del metge Manuel Jover, de Masquefa que va denunciar a Ramon Piferrer que havia exercit la medicina, la cirurgia i la farmàcia en les poblacions de Pont de Vilumara, Callús, el Bruc i Sant Esteve de Sesrovires sense disposar de cap títol.⁽¹⁷²⁾

Amb aquesta actitud el col·legi es va guanyar la simpatia, com ja hem assenyalat, de molts metges. Fins i tot l'Acadèmia de Ciències Mèdiques quan era presidida per Miquel A. Fargas va enviar el 13 d'octubre de 1897 una felicitació al col·legi per l'actitud pròpia i dels seus associats contra l'intrusisme.⁽¹⁷³⁾

5.- Segueixen els atacs a la col·legiació obligatòria

"El Diluvio" es va convertir en un dels diaris que més es va destacar en acollir notes i articles en contra de l'obligatorietat de la col·legiació mèdica.⁽¹⁷⁴⁾

Tot comentant l'opinió d'Alvar Esquerdo apareguda a "Las Noticias", consideren molt precària la situació de Golferichs, al que amb ironia anomenen "Sant Macari, metge i màrtir". Pensen que juntament amb Esquerdo es va crear una opinió contrària a qualsevol tipus de col·legiació, i que ben aviat "Sant Macari" i "L'Andreuet",⁽¹⁷⁵⁾ es quedarien sols en el seu intent. Més tard el mateix diari acusaria a la junta governativa de ser uns inquisidors.⁽¹⁷⁶⁾ La junta és acusada de fer cau i net del col·legi voluntari, lliurement establert, per traspassar les seves pertinences al col·legi obligatori.

S'acusava a Estanislau Andreu, que en aquells moments, era director de les Cases de Socors de Barcelona, de ser un "traficant d'influències", i que més gust i energia posava en l'organització del col·legi, que no pas en exercir la professió, ni estudiar les qüestions dels problemes mèdics. També se'l va acusar de ser un especulador de la borsa.⁽¹⁷⁷⁾

---

¹⁷² Bol. Of. Col. Méd. de Barc., 1898, novembre, pàg. 14-17.

¹⁷³ Bol. Of. Col. Méd. de Barc., 1897, octubre, pàg. 311.

¹⁷⁴ "La Colegiación Médica", El Diluvio, 7 de desembre de 1898.

¹⁷⁵ Estanislau Andreu i Serra.

¹⁷⁶ "Los inquisidores médicos de la provincia". "El Diluvio", de 13 de desembre de 1898.

¹⁷⁷ "Los electores médicos de esta ciudad", El Diluvio, de 18 de desembre de 1898.

També va dir-se que Domènec Gonzàlez - conegut entre els companys com el "Dominguitu" - havia desenvolupat una gran activitat en atraure vots per les eleccions. I sembla ser que ell sol va guanyar-ne més de setanta.⁽¹⁷⁸⁾

A tots els noms de membres de la junta citats anteriorment caldria afegir-hi el de Josep Mascaró i Capella al que li van posar el renom de "Tastaolletes". Tots ells segons "El Diluvio" formaven part del cacicat mèdic.⁽¹⁷⁹⁾

Malgrat tot, la junta començava a actuar a empentes i rodolons. Aleshores van organitzar una sessió inaugural del curs acadèmic que es va fer al saló principal del Col·legi de Metges amb l'objecte de donar una impressió de normalitat. De l'organització d'aquest acte se'n va encarregar l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica, però sembla ser que només hi van anar dues autoritats d'escasa categoria i tretze metges.⁽¹⁸⁰⁾ De fet la majoria dels metges de Barcelona consideraven que d'acord amb els estatuts en haver-se dissolt el Col·legi de caràcter voluntari, tots els actius de la societat havien de repartir-se entre les vídues i els orfes dels associats desapareguts i destinant una altra part als alumnes pobres. Però no es va fer així. Tot l'actiu del Col·legi lliure va ser traspasat automàticament al Col·legi obligatori.

Amb tot aixó es va fracturar l'harmonia de l'estament mèdic barceloní, ja que va arribar un moment que eren més de 90 els metges de la província que no estaven col·legiats.⁽¹⁸¹⁾

L'enfrontament entre la junta de govern del Col·legi i els organitzadors de la protesta va arribar a un punt de total trencament. Davant d'aquesta situació calia arbitrar algun tipus de solució, i amb aquesta finalitat es va organitzar un gran míting per pressionar als diputats a Corts per que intervinguessin i aturessin o modifiquessin l'obligatorietat de la col·legiació mèdica.⁽¹⁸²⁾

---

¹⁷⁸ Ibídem.

¹⁷⁹ "El cacicato médico por los suelos". El Diluvio, de 30 de gener de 1899.

¹⁸⁰ Ibídem.

¹⁸¹ "El cacicato médico". El Diluvio, de 15 de febrer de 1899.

¹⁸² Ibídem.

VII.- MÍTING ENTORN DE LA COL.LEGIACIÓ OBLIGATÒRIA

Fou aleshores quan la immensa majoria dels catedràtics i professors de la facultat junt amb dos-cents metges que exercien a la ciutat, van demanar al degà la convocatòria d'una assemblea o míting en la que havia d'acordar-se quina actitud s'adoptava definitivament sobre la qüestió.

Quasi immediatament, el degà de la facultat de medicina, Joan Giné i Partagàs, va redactar la convocatòria en aquests tèrmes:

"A l'objecte de restituir la tranquil·litat moral a la classe mèdica d'aquesta província, i per conciliar les diverses opinions sustentades sobre la col·legiació voluntària i l'agregació professional votant un ordre del dia en que es fixin d'una manera clara i precisa les aspiracions i sentiments de la immensa majoria de la classe mèdica d'aquesta província - tenint en compte que aquest ordre del dia pot ser motiu d'una representació parlamentària quan s'obrin les Corts - es convoca una junta magna pel 17 de febrer a les 9 de la nit al saló del Foment del Treball Nacional. Els metges de fora que vulguin enviar llurs adhesions o representacions podran fer-ho dirigint-se per escrit al doctor Valentí Carulla, Ausiàs Marc, 3, 1".

1.- Organització del míting

El testimoniatge d'aquesta reunió assembleària la podem trobar al diari "El Diluvio".⁽¹⁸³⁾

---

¹⁸³ El Diluvio, de 19 de febrer de 1899.

La mesa principal va ser constituïda pels catedràtics més antics i presidida per Joan Giné i Partagàs. Els altres eren Rafael Rodríguez Méndez, Ignasi Valentí i Vivó, i actuant com a secretari, Valentí Carulla i Margenat, que havia estat partidari de la col·legiació forçosa.⁽¹⁸⁴⁾ A més a més hi havia el delegat governatiu, i el doctor Gassol que havia de ser-hi no hi va poder accedir per l'enorme gentada que hi havia, i que li va barrar el pas.

Constituïda la mesa de l'assemblea es va procedir a donar lectura de l'ordre del dia objecte de la convocatòria que deia així:

"La classe mèdica de la província de Barcelona no aspira a cap associació professional que no tingui per base l'ingrés voluntari en les mateixes".

Es van concedir tres torns en pro de la proposició, i tres en contra. El míting va començar a un quart de deu del vespre.⁽¹⁸⁵⁾

2.- Discurs de Salvador Cardenal i Fernàndez

Aquest va ser el primer defensor de la proposició. Va manifestar-se en contra dels tres arguments principals de la col·legiació obligatòria:

a.- La constitució d'una germandat pot fer-se d'una manera més generosa i més pràctica, pagant cadascun dels metges la seva part corresponent. Per fer aquesta germandat no cal utilitzar els segells professionals que haurien d'abonar els malalts o clients dels metges.

b.- Va considerar que no era missió dels metges la lluita contra el curanderisme, i que no hi havia pitjor curanderisme que el del metge que tracta el malalt amb completa consciència del desconeixement de la malaltia que aquest presenta. El que cal fer és estar al dia dels avançaments de la ciència mèdica. L'única manera d'extirpar el curanderisme es augmentar els coneixements dels metges, per que aquests coneixements es puguin imposar.

c.- Respecte a la moralitat oficial que defensaven els partidaris de la col·legiació obligatòria, Cardenal opinava que era una qüestió de caràcter molt personal, i que cap company tenia el dret de jutjar els actes que el metge realitza d'acord amb la seva consciència dintre de l'exercici professional.

---

¹⁸⁴ La Renaixensa, de 18 de febrer de 1899.

¹⁸⁵ Diario Mercantil, de 19 de febrer de 1899, p. 1.

Salvador Cardenal va afegir que el cos mèdic era una institució lliure, cada vegada més lliure, i que la tendència majoritària a tots els països era cap a una llibertat professional.

Aquest discurs fou molt aplaudit en diversos passatges, i al final del mateix. La seva intervenció va ser clara, expressiva, eloqüent, i com a bon cirurgià, va fer l'autòpsia del decret.⁽¹⁸⁶⁾

3.- Discurs de Domènec González i Balaguer

Fou el primer orador en parlar en contra de l'ordre del dia. Va afirmar que l'associació no era solament un dret sinó un deure i que aquest principi aplicat a la col·lectivitat mèdica representava el fonament de la col·legiació obligatòria. Va fer també unes consideracions sobre les associacions filosòficament considerades, i de l'home primitiu.

Va afegir que la col·legiació voluntària ja havia tingut bons resultats i que l'obligatòria els continuaria i augmentaria.

Finalment va opinar que seria més acceptable que l'ingrés a la col·legiació fos voluntari, però que atès el moment que es vivia en aquell moment i el corrent contrari a la col·legiació, el més encertat era que l'ingrés fos de caràcter obligatori.

4.- Discurs d'Àlvar Esquerdo i Esquerdo

Aquest orador va recolzar l'ordre del dia i per tant es va sumar a l'opinió de Salvador Cardenal.

Va començar dient que la col·legiació mèdica era útil i necessària però calia convertir-la en una associació voluntària i organitzar-la correctament. Veia que calia harmonitzar els interessos entre els metges al·lòpates i els homeòpates, així com entre els metges urbans i els rurals.

Si bé la col·legiació voluntària podia ser útil, mai podria acceptar-se l'obligatòria. L'obligatorietat significa que els que no en són partidaris s'han de sotmetre en la seva consciència, i a més a més significa una humiliació pels metges rurals ja que els converteix en feudataris dels de la ciutat. Si tots tenen el mateix títol, tots han de tenir la mateixa categoria.

Finalment va fer constar que aquesta opinió mèdica contraria

---

¹⁸⁶ Diario Mercantil, id.

a la col·legiació obligatòria no era exclusiva de Barcelona, sinó que també l'havia copsat a Madrid, i que tenia notícia de que la majoria dels metges de València i Sevilla també n'eren oposats, ja que tots ells veien en la col·legiació obligatòria una càrrega onerosa.

5.- Discurs d'Estanislau Andreu i Serra

El més decidit partidari de la col·legiació obligatòria fou sense cap dubte aquest metge. Va sostenir que de la col·legiació obligatòria s'obtidrien grans beneficis per l'estament mèdic i va fer grans elogis a la gestió de l'antic col·legi de metges de caràcter voluntari. Va repetir els arguments donats per González Balaguer, i va manifestar la seva censura sobre el fet de que els afers professionals fossin tractats en la premsa política i d'informació general.

Andreu va dir també que la votació dels presents no representava al col·lectiu mèdic.⁽¹⁸⁷⁾

6.- Discurs de Guillem López i Ventura

No cal dir que aquest metge va ser un dels que més s'havia significat en contra de la col·legiació obligatòria. I en aquell míting no va fer altra cosa que repetir tots els seus arguments que ja havia manifestat amb anterioritat.

Va començar tot dirigint - en clara referència al que havia manifestat Estanislau Andreu - una cordial salutació als representats de la premsa política i d'informació, dient que gràcies a aquesta premsa es trobaven allí els metges reunits per tractar una qüestió d'importància capital.⁽¹⁸⁸⁾ Va dir que la col·legiació era "monstruosa" i que el decret del 12 d'abril era contrari als metges ja fossin considerats com a professors, ja sigui com a ciutadans. Com a professor perquè se l'obligava a col·legiar-se en contra de la seva voluntat, i com a ciutadà perquè no se li respecta els drets que li concedeix la constitució. Pensa que els metges ja observen una moral mèdica i en aquest aspecte considera ofensiu quan el decret vulgui controlar i dirigir aquesta moral. Va recordar les correccions que podia imposar la junta de govern sense que hi hagués un marc ben delimitat sobre en quins casos calia aplicar aquestes correccions. També va dir que les úniques associacions

---

¹⁸⁷ La Vanguardia, 18 de febrer de 1899, p. 5.

¹⁸⁸ Diario Mercantil, de 19 de febrer de 1899 p. 1.

acceptables eren les de caràcter científic i les benèfiques.

Finalment va proposar que una comissió gestora s'encarregués de defensar els interessos de l'estament mèdic, i que pressionessin al poder parlamentari per poder obtenir la derogació del decret del 12 d'abril.

Un entusiasme indescriptible i grans aplaudiments van ofegar les últimes paraules d'aquest orador que tanta emoció i energies havia posat en la seva intervenció.

7.- Discurs de Ramon Planas i Portaz

Aquest va ser el que va consumir el tercer torn en contra de l'ordre del dia, i per tant va defensar la col·legiació obligatòria. Va fer una intervenció molt agressiva.

Va dir que ell n'era defensor però que no estava d'acord amb la totalitat de l'articulat del decret. Tanmateix també va afirmar que si l'objectiu final de la col·legiació era bó, ell passava per damunt de tot, tot recordant la màxima maquiavèlica de que el fi justifica els medis. Aquestes idees van elevar vives protestes dels assistents a l'acte.

Planas també va afirmar que la col·legiació obligatòria no anava contra la llibertat professional, ja que les juntes de govern no utilitzarien el seu temps en molestar als metges. També va dir que si la llibertat individual quedava una mica limitada, en canvi els beneficis per a tots serien molt grans. Va posar èmfasi en dir que ell no era liberal i que per tant li semblava bé la col·legiació obligatòria.

Al final del seu parlament va defensar la idea de formar una germandat i que calia voluntat per part de tots en transigir en alguns punts.

8.- Una intervenció no prevista: la de Francesc Piñol i Pereanton.

Un cop acabades les sis intervencions previstes, el metge Francesc Piñol va expressar també la seva opinió. Va dir que calia afegir a l'ordre del dia la frase següent:

"La classe mèdica de Barcelona no aspira a col·legiar-se".

Ho va defensar dient que ell no acceptava cap tipus de col·legiació, ni la voluntària, ni l'obligatòria. També va dir que ell presentava aquesta proposició, perquè ningú no pogués

pensar que només hi havia dos grups de metges: els uns partidaris de la col·legiació obligatòria, i els altres de la col·legiació voluntària. Segons Francesc Piñol, a aquest dos grups, s'hi havia d'afegir un altre: els que no eren partidaris de cap tipus de col·legiació.

No obstant va dir que per no complicar massa la solució ell retirava la seva proposició i que votaria a favor de l'ordre del dia.

Encara Jordi Gúdel i Laplana va exposar la seva opinió de que les qüestions professionals no s'havien de portar a la premsa. En canvi el doctor Julià va expressar la seva conformitat amb la col·legiació obligatòria.

Seguidament es va procedir a la votació "enmig del major desordre".⁽¹⁸⁹⁾ El control no sembla ser que fos estrictament rigorós i possiblement alguns dels assistents, no eren professionals de la medicina.⁽¹⁹⁰⁾ Sembla ser que entre assistents i representats hi havia uns cinc-cents metges. El local estava ple de gom a gom i no hi cabia ni una agulla. També hi eren presents alguns estudiants dels últims anys de la llicenciatura de medicina. Hi era present un delegat governatiu que va intentar suspendre l'assemblea en diverses ocasions. El president va proposar que la votació fos a mà alçada, però això va provocar moltes protestes principalment pels obstructionistes de l'acte. Al final es va acordar fer una votació nominal.⁽¹⁹¹⁾

Feta la votació, l'ordre del dia va ser aprovat per unanimitat a excepció de dos abstencions. Quan es va anunciar aquest resultat es va sentir una veu que deia: "Menys els que no han votat!".

Un cop acabada la votació es va procedir al nomenament d'una comissió gestora que estava destinada a portar a cap els treballs necessaris per que les aspiracions expresades a l'ordre del dia tinguessin resultats tangibles.

La comissió estaria formada per Joan Giné, Salvador Cardenal, Alvar Esquerdo, Valentí Carulla i Manuel Sala, de Vilafranca del Penedès.

Giné va dir en una intervenció breu que a la porteria de la Facultat hi hauria una llista pels que es volguessin adherir a les conclusions del míting. Les adhesions rebudes de la ciutat de

---

¹⁸⁹ La Vanguardia, de 18 de febrer de 1899.

¹⁹⁰ La Renaixensa, de 18 de febrer de 1899.

¹⁹¹ Diario Mercantil, de 19 de febrer de 1899.

Barcelona i pobles agregats foren cent vuitanta. D'entre aquestes adhesions hi veiem a: Emili Sacanella, Antoni Rodríguez Morini, Artur Galceran Granés, Josep Tarruella, Lluís Barraquer, Pere Manaut, Joan Freixas, Bartomeu Robert, Marià Batllés, Miquel Fargas, Eusebi Oliver, Andrés Martínez Vargas, Ricard Botey, Eduard Bertran Rubio, Felip Proubasta, Lluís Dolsa, Jaume Ferran, entre altres. Del partit judicial d'Arenys es van rebre 4 adhesions; 4 de Berga; 6 de Granollers; 4 d'Igualada; 3 de Manresa; 5 de Mataró; 2 de Sabadell; 14 de Sant Feliu de Llobregat; 4 de Terrassa; 9 de Vic; 2 de Balaguer; 19 de Vilafranca. Un total de 77 de fora de Barcelona.

També es va anunciar que es faria una altra reunió, i que es faria un manifest a les Corts.

La reunió va acabar ben entrada la nit - a dos quarts de dotze.

9.- Ressonà del míting a la premsa.

No cal dir que aquell míting va impressionar a tota la ciutat, i que ara amb més raó que mai, la premsa barcelonina se'n va fer ressò.

Així el "Diario Mercantil",⁽¹⁹²⁾ va celebrar que el col·lectiu mèdic hagués utilitzat un procediment fins aleshores mai vist de reunir-se en una assemblea més o menys tumultuosa per protestar per la seva situació. El periodista d'aquest diari va dir que la col·legiació obligatòria era il·legal i injusta, i perjudicial per al públic. Considerava que si en les esferes oficials hi havia un bon sentit, així com entre els metges independents, bé podia afirmar-se que la col·legiació obligatòria havia mort aquell 17 de febrer, on havia de morir: "En el Fomento del Trabajo Nacional; porqué constituir regimientos de facultativos no es ciertamente fomentar el trabajo científico del infatigable obrero médico".⁽¹⁹³⁾

La tensió era tan elevada que la policia s'havia situat en diversos llocs en prevenció de qualsevol incident. En carrers propers del Foment del Treball, grups partidaris de la col·legiació obligatòria havien repartit propaganda.

El diari "La Vanguardia" també va fer una referència d'aquesta

---

¹⁹² Diario Mercantil, 19 de febrer de 1899, p. 1.

¹⁹³ Ibídem.

magna reunió tot publicant dos articles de Francesc Piñol.⁽¹⁹⁴⁾

Piñol volia distingir el concepte d'associació del de col·legiació. Per ell l'associació tenia més base i més força.

En el mateix diari "La Vanguardia" els metges van seguir opinant. Per Ramon Maresch i Bonaplata la col·legiació forçosa era bona per als metges rurals ja que no hi havia ningú que els defensés. Proposà que cada col·legi provincial tingués un reglament propi i que la meitat dels membres de la junta directiva fossin de pobles de menys de mil habitants.⁽¹⁹⁵⁾ En canvi per Eduard Xalabarder a la majoria dels metges no els interessava ni la col·legiació obligatòria ni la voluntària i era per aquesta raó que només s'havien constituït col·legis en quinze províncies.

---

¹⁹⁴ "Sobre el meeting del Fomento", 22 de febrer de 1899 p. 1 i 2; i "Más sobre el meeting del Fomento" , 24 de febrer de 1899 p.4.

¹⁹⁵ La Vanguardia, de 28 de febrer de 1899.

VIII.-INTERVENCIÓ DE LA REIAL ACADEMIA DE MEDICINA

Davant d'aquella conflictiva situació creada per aquella coordinació de la protesta en contra de la col·legiació mèdica, es va obrir una esquerda en la moral dels defensors de la col·legiació obligatòria.

És per això que en data del 20 de novembre de 1899 el ministre de Governació, que en aquell moment era Eduardo Dato, va demanar el parer d'una institució tan prestigiosa dintre de la sanitat catalana, com és la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona.⁽¹⁹⁶⁾

Concretament demanava que aquesta institució informés sobre si era convenient pels metges mantenir el principi de la col·legiació obligatòria, privant de l'exercici de la professió al que no estigués col·legiat, o bé si era millor mantenir la col·legiació voluntària.

Pocs dies després, el 2 de desembre de 1899, Lluís Suñé i Molist contestava a l'ofici del ministre de Governació tot dient que el dia abans l'Acadèmia havia acordat confiar a la secció d'higiene - en aquell moment el president d'aquesta secció era Rafael Rodríguez Méndez - la redacció d'un informe que s'enviaria tot seguit al ministeri.⁽¹⁹⁷⁾

L'informe sol·licitat,⁽¹⁹⁸⁾ va ser aprovat en votació nominal per 12 vots contra 8, en la sessió extraordinària celebrada el

---

¹⁹⁶ RAM, lligall 88, núm. 81.

¹⁹⁷ RAM, lligall 88, núm. 85.

¹⁹⁸ RAM, lligall 88, núm. 100.

29 de desembre de 1899.⁽¹⁹⁹⁾ Aquest informe l'hem transcrit íntegrament a l'annex documental. A continuació en fem un breu resum.

Comencen dient que intentaran buscar una solució clara i correcta. Segons ells, la col·legiació obligatòria no satisfieia una necessitat social. Es preguntaven per què una entitat obligatòria havia de merèixer més reconeixement que una de lliure. Els drets professionals amb relació a l'estat i al públic no quedaven ben defensats. Creuen que les lleis vigents dictades per l'estat en aquell moment no eren insuficients pel que respecta als metges i als apotecaris. Segueixen dient que aquestes lleis ja regulen els professionals, tant com a metges i com a ciutadans, encara que accepten que algunes lleis que fan referència a la sanitat podrien modificar-se en casos concrets. No creuen que els col·legis obligatoris tinguin més utilitat que els de caràcter voluntari, ja que la col·legiació voluntària tenia tots els avantatges de l'associació, sense els inconvenients de l'obligatòria. Pensen també que no creuen que el públic general en surti beneficiat. Tampoc creuen que sigui missió del metge la persecució de l'intrusisme. És deure de l'estat perseguir i castigar als intrusos si es considera que aquests atempten contra la salut pública.

Afirmen que el metge com a home és imperfecte però que ningú no pot pensar que sotmetent als professionals sanitaris a un règim especial - al marge del codi penal - es comportin amb actituds més ètiques. Tampoc creuen que es millori el prestigi mèdic davant l'opinió pública fent pagar un segell als pacients per mantenir el cost dels col·legis. En l'informe la comissió va protestar enèrgicament davant el decret, quan considera aquest que el metge és immoral, i arriba a tractar a la professió com un "negoci de jueus". Creu que la prohibició de consultes mèdiques en oficines de farmàcia, o els convenis entre metges i farmacèutics per subministrar medicaments, haurien d'acollir-se a la llei de sanitat. No creuen legal la limitació de les associacions. Opinen que el reglament de la col·legiació obligatòria atempta no només a la vertadera dignitat professional, sinó també a la dignitat humana. Tampoc confien en les decisions de la junta de govern del col·legi, ja que aquesta es podria moure per interessos particulars, rivalitats professionals o prejudicis doctrinals. Per tant, el metge ha de ser lliure, i l'estat vetllar per la salut dels seus conciutadans. En definitiva, acaba dient, la col·legiació obligatòria constitueix una vergonya perquè suposa un estat

---

¹⁹⁹ La reunió per redactar l'informe va tenir lloc el 22 de desembre de 1899. La comissió estava formada per: Joan Giné i Partagàs; Rafael Rodríguez Méndez; Bartomeu Robert i Yarzàbal; Josep Roquer i Casadesús; Emerencià Roig i Bofill; Joaquim Duran i Trincheria; Laureà Amatell i Cañadó; Josep Cabot i Ramon Rosselló.

d'immoralitat professional que no existeix, i és inútil perquè en cas de que existís, seria incapaç de corregir-la.

En definitiva la Reial Acadèmia de Medicina va acabar el seu informe emetent quatre conclusions:

1.- La col·legiació obligatòria dels metges és innecessària per garantir els interessos socials, referents a la salut pública.

2.- És igualment inútil per la protecció dels interessos i drets dels professionals de la mateixa.

3.- No és d'esperar que fomenti el perfeccionament moral dels metges i apotecaris. Ans al contrari hi ha motius per a tèmer que podria produir una fonda pertorbació entre ells per constituir una coacció i un menyspreu de la seva llibertat professional fins ara sempre respectada.

4.- Seria en canvi convenient pels professionals de la sanitat que es fomentessin les associacions voluntàries, concedint-los-hi personalitat jurídica i drets que fessin possible la defensa dels interesos materials i morals de la professió.

Com ja hem dit la votació no va ser unànime i dins de la comissió es van produir acalorades discussions. Ramon Codina i Långlin, Simó Bofill i Nonell i Josep Carreras i Xuriach no van estar totalment d'acord amb l'informe de la comissió. En concret Codina i Bofill van emetre un vot particular, discrepant de les conclusions que havia emès la comissió de l'Acadèmia.

El farmacèutic Ramon Codina Långlin deia, ⁽²⁰⁰⁾ que el R.D. del 12 d'abril del 1898 havia estat motivat per reiterades instàncies dirigides al ministeri en èpoques diferents. És per això que Ramon Codina després d'argumentar des d'un punt de vista històric la creació dels col·legis professionals, va proposar a l'Acadèmia que informés al ministre de Governació que per l'exercici de la professió farmacèutica era convenient mantenir el principi de la col·legiació obligatòria establert en el D.D. del 12 d'abril de 1898.

També Simó Bofill i Nonell, sis dies més tard, ⁽²⁰¹⁾ recolzava el dictamen de Ramon Codina. Recordava que el 15 de setembre de 1892 es va nomenar un representant de l'Acadèmia - Lluís Suñé i Molist - per formar part de la Junta de Defensa de la Classe Mèdico-Farmacèutica. D'aquella Junta va sorgir una circular impresa en la que es demanava la col·legiació forçosa. Aquesta

---

²⁰⁰ RAM, lligall 88, núm. 101.

²⁰¹ RAM, lligall 88, núm. 104.

circular va ser llegida el 4 de novembre de 1892 en un acte oficial de l'Acadèmia, i no hi va haver cap protesta per part de cap membre de l'Acadèmia. És per això que es reafirma en la necessitat de comptar amb la col·legiació obligatòria.

1.- Després de la tempesta

Amb l'informe de la Reial Acadèmia de Medicina podem afirmar que la qüestió de la col·legiació va quedar gairebé arxivada. El col·legi va seguir fent la viu-viu però ja no va tenir ni la força, ni l'autoritat, ni la representativitat que haurien volgut assolir les seves juntes directives. Durant molts anys la col·legiació va ser simplement voluntària i el col·legi va jugar el paper de recaptador dels impostos que havien de satisfer els sanitaris. I paradoxalment aquesta va ser la seva justificació i fonament del seu futur assentament. Posant-li el nom que es volgués quedava clar que mancava un organisme burocràtic que articulés la professió mèdica. Amb el temps les passions es van reduir i es va començar a evidenciar que la idea de crear els col·legis, al marge de les institucions acadèmiques, responia a una necessitat bona o dolenta, però necessitat al cap i a la fi. Tots van cedir una mica i així es pogué observar com dintre de la institució col·legial hi cabia tothom. I els que havien participat en la contesa en fronts oposats, van iniciar un apropament i una fecunda col·laboració.

Una de les primeres reflexions la faria Baldomer Comulada amb el seu article: "La colegiación obligatoria".⁽²⁰²⁾ Allí diu que calmada l'efervescència podia afirmar-se que s'havia volgut veure el la col·legiació obligatòria alguna bel·ligerància contra la llibertat del metge i al lliure exercici de la medicina. Ell ho nega. I diu que el col·legi va despertar moltes il·lusions i en veu una prova en el fet de que en temps de la presidència de Joaquim Bonet ja s'hi havien afiliat la majoria dels metges. Recorda també que quan Bonet havia demanat públicament la col·legiació obligatòria havia estat molt aplaudit cinc anys enrera.

Per Comulada si la col·legiació no era obligatòria no hi podia haver col·legiació. I opinava que l'estat més aviat havia fet concessions que no pas imposicions en el tema de la col·legiació.

Cal veure per altra part la col·legiació dintre d'un marc més ampli. Calia una completa i nova organització sanitària amb l'establiment d'una normativa per a defensar tant la salut individual com la col·lectiva. També s'havia de regular dels laboratoris microbiològics i químics per la seva importància

---

²⁰² La Vanguardia, 20 de maig de 1899.

creixent. I tot això feia inexorable la reglamentació de les professions mèdiques, la millora econòmica de l'exercici professional, la immobilitat del metge rural, la creació d'assegurances pels metges, com ens diu molt bé un anònim publicat a "La Vanguardia".⁽²⁰³⁾

Però l'ofensiva anti-col·legial no cedia. Francesc Piñol insistia en assenyalar els defectes de la col·legiació en una sèrie d'articles titulats: "La colegiación médica".⁽²⁰⁴⁾ Quan el decret del 12 d'abril havia de discutir-se al Parlament, Piñol creu que en algunes províncies no hi havia possibilitat de constituir la junta d'acord amb el que exigia el decret. Però segons ell el principal inconvenient seguia essent les juntes de govern que havien d'emetre dictamen sobre les faltes professionals. També es fa una pregunta capciosa tot dient que si tots els metges havien d'assistir a les juntes generals, qui tindria cura de les urgències? I encara va firmar que l'aplicació del segell seria un inconvenient pel públic. En definitiva assenyala una tríade de dificultats per a posar en marxa la col·legiació obligatòria: administratives (nombre de metges, situació dels metges rurals,..), jurídic-socials (poder de les juntes col·legials) i econòmiques.

És per tot això que els enemics de la col·legiació obligatòria no reposaven. Fins i tot el maig de 1901 van presentar una candidatura per a renovar la meitat dels membres de la junta col·legial i així poder decidir des de dintre del propi col·legi. Amb aquest objectiu es van reunir un gran nombre de metges a l'amfiteatre de la facultat de medicina i van decidir presentar la candidatura següent: Alvar Esquerdo i Esquerdo, Josep Armangué i Tuset, Francesc Pi i Sunyer, Guillem López i Ventura i Joan Coll i Bofill.⁽²⁰⁵⁾ Les eleccions eren previstes pels dies 2, 3, 4 i 5 de juny de 1901 al local de la plaça de Catalunya, 9 pral, 2. Volien a més a més crear una caixa d'invàlids, modificació del dèficit del repartiment de patents, modificació de les correccions i prescindir de les quotes eventuais. No van sortir elegits. Però es va iniciar una confluència d'interessos.

2.- Disposicions contradictòries i la llei de 1917

La "Gaceta de Madrid" de 8 de novembre del 1900 publicava uns nous estatuts pels col·legis de metges que imposaven l'obligatorietat d'inscripció, però al mateix temps, reconeixia

---

²⁰³ La Vanguardia, 7 de juliol de 1899, pàg. 4.

²⁰⁴ La Vanguardia, 13, 17, 21, 26 i 29 d'octubre de 1899.

²⁰⁵ La Vanguardia, 26 de maig de 1901.

el dret d'instituir col·legis de metges en les poblacions que no fossin capital de província i que tinguessin més de 14.000 habitants. Aquesta nova norma entrava en contradicció amb el R.D. del 12 d'abril del 1898, que només parlava dels col·legis únics i centralitzats en la capital de província. Tot i així, el 1900 es va aprovar la creació del Col·legi de Metges de Reus.⁽²⁰⁶⁾

El ministre de governació, Eduardo Dato, va signar una R.O. el 30 de juny de 1900, concedint un mes improrrogable, per fer obligatòria la col·legiació mèdica. Una nova R.O. del 3 de novembre del 1900 reiterava l'obligatorietat de la col·legiació mèdica.⁽²⁰⁷⁾ Tanmateix, Eduardo Dato el 26 de novembre va comunicar que el decret quedava en suspens fins a conèixer els informes sol·licitats a les reials acadèmies de medicina de tot l'estat.⁽²⁰⁸⁾ Sembla ser que el mateix president de govern, Silvela, es va mostrar partidari de suprimir la col·legiació, entrant en un terreny de total desorientació.⁽²⁰⁹⁾

La qüestió encara es va complicar més quan alguns metges van presentar un recurs davant del tribunal contenciós-administratiu on demanaven poder exercir sense ser col·legiats. És per això que una nova R.O. del 6 de juny del 1901 va deixar en suspens la col·legiació obligatòria. El tribunal va fallar a favor dels demandants.⁽²¹⁰⁾

La conseqüència d'aquesta confrontació va ser la congelació de l'obligatorietat de la col·legiació.

Es va interposar demanda davant del ministeri de governació demanant la suspensió de la obligatorietat de la col·legiació. Però per la via governativa no es va aconseguir res. Aleshores es plantejà un plet contenciós sota la direcció de Pi i Margall, i en morir aquest pel seu fill Pi i Arsuaga. Aquest últim demanà la derogació del real decret, tot invocant els dictàmens contraris de les reials acadèmies de Madrid i Barcelona. Però el ministeri fiscal va negar que la col·legiació vulnerés la constitució. També Ruiz Jiménez va defensar la col·legiació obligatòria i el

---

²⁰⁶ García -Faria del Corral, C.: "Historia de los colegios médicos". Cuadernos de Historia de la Medicina Española, 1970, IX, pp. 153-185.

²⁰⁷ Garcia-Faria, op. cit, p. 161.

²⁰⁸ Ortiz Gómez, Teresa. "Nota acerca del inicio frustrado de la colegiación médica obligatoria en España (1898-1902)". Dynamis, 1983, vol.3, p. 305.

²⁰⁹ Ibid. p. 306.

²¹⁰ Ortiz Gómez, Teresa. op. cit. pp. 308.

tribunal va fallar la fermesa del decret de la col·legiació obligatòria.⁽²¹¹⁾

Més tard es va crear una comissió mixta integrada per sis metges, tres apotecaris i tres veterinaris presidida pel director general de sanitat per a revisar els estatuts i proposar les reformes convenientes per eliminar tot allò que fos interpretat com a vexatori per a la independència dels metges.⁽²¹²⁾

Una de les reformes que es van proposar era de caràcter econòmic. Així es va derogar el R.D. de 13 d'agost de 1894 que establí el sistema de patents voluntàries. Pel 1904 s'establí el reglament de 28 de maig de 1896.⁽²¹³⁾ Amb totes aquestes cites volem evidenciar que no hi havien les idees clares. La col·legiació obligatòria no s'imposava.

Així veiem que el gener de 1912 Estanislau Andreu afirma que la col·legiació es de caràcter voluntari, i que en aquell any només hi havia inscrits 600 metges de Barcelona, i 250 de la resta de la província.⁽²¹⁴⁾

Així les coses i fent un salt en el temps arribem al 1917. En aquell moment el nou ministre de governació, Julio Burell, signa el R.D. del 15 de maig de 1917, amb el que es va crear un centre d'orfes de metges, i va reafirmar el caràcter obligatori de la col·legiació mèdica. D'acord amb el R.D. del 15 del mateix mes, concedia un termini també improrrogable de 30 dies, perquè els col·legis provincials tinguessin un caràcter obligatori. Un altre ministre José Bahamonde va firmar el text dels "Estatuts dels Col·legis Mèdics Obligatoris" amb R.O del 6 de desembre del 1917.⁽²¹⁵⁾

---

²¹¹ La Vanguardia, 24 d'abril de 1902.

²¹² La Vanguardia, 11 d'octubre de 1902.

²¹³ La Vanguardia, 8 de maig de 1903.

²¹⁴ "Colegio de Médicos de la Provincia de Barcelona. Acta de la sesión pública inaugural" celebrada el dia 31 de gener de 1912. Barcelona, Tipografia M y A. Vidal. p. 14.

²¹⁵ Garcia -Faria, op. cit, pp. 166-167.

IX.- EL "BOLETIN OFICIAL DEL COLEGIO DE MEDICOS DE BARCELONA"

L'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica disposava des de l'any 1888 de la revista "La Enciclopedia" que era l'òrgan oficial d'aquesta institució. Era una revista de caràcter mensual, i que tenia la redacció i administració al carrer Caçador, número 4. Els propietaris de la revista eren Joaquim Homs i Parellada, Estanislau Andreu i Serra i Ramon Elias de Molins. Entre els principals col.laboradors de l'Enciclopèdia hi trobem: Antoni Ayné, Joaquim Bonet, Jordi Gúdel, Liciaga i altres. El 1896 va deixar de publicar-se per donar pas al "Boletín Oficial del Colegio de Médicos de Barcelona".

Joaquim Homs, Estanislau Andreu i Ramon Elias de Molins van proposar el 30 de gener de 1897, de deixar d'editar "La Enciclopedia" i començar el "Boletín".⁽²¹⁶⁾

El "Boletín" fou creat per acord de la junta general extraordinària del 30 de gener de 1897. El primer número del "Boletín", que era de caràcter mensual, va sortir el mes de març de 1897. Tenia unes dimensions de 250 x 160 mm, i unes quaranta pàgines cada quadern, a més dels anuncis. Tenia la redacció i administració al carrer de Caçador, número 4, primer, en els dos primers números, i posteriorment a partir del maig de 1898, la redacció i administració va passar a la nova seu del col.legi de metges, a la Ronda de la Universitat, número 39, principal.

Els responsables del "Boletín" serien el president i la junta de govern del col.legi, i a la redacció hi participarien a més de la junta totes les seccions col.legials. Oferien les seves

---

²¹⁶ Calbet i Camarasa, J. M.: Prensas médicas en Cataluña. Universitat de Barcelona, 1967, p. 554. Tesi doctoral inèdita.

pàgines a tots els seus socis..

El "Boletín" es comprometia a publicar també les actes de les sessions de la junta de govern. Del primer número se'n va fer un tiratge de dos mil exemplars, i els altres mesos es van limitar a la meitat. Tinguem en compte que en aquell moment, en la província de Barcelona es calculava que hi havia aproximadament un total de 909 metges, i 366 apotecaris, i que el col·legi comptava a començaments del 1897 amb 434 socis numeraris. La revista es repartia gratuïtament entre els socis, entitats i persones que es considerés oportú. També s'enviaria a editorials, professors de medicina espanyols i estrangers, i s'intercanviaria amb diaris. S'admetien anuncis que ajudaven a cobrir les despeses. L'administrador de la revista va ser Manuel Heras i Samos.

La revista constava de diferents seccions: editorial; revista de societats, on es feia la ressenya de les juntes del col·legi i la memòria del curs; crònica, on es feia una síntesi de les notícies de l'activitat col·legial; secció científica, amb l'exposició dels principals treballs llegits en el col·legi; secció bibliogràfica, on es recollien els llibres rebuts, i es feia una crítica bibliogràfica per part de Ramon Elias de Molins; secció necrològica; secció professional, que tractava el tema de l'intrusisme i dels delictes denunciats; secció oficial, on a més de notícies de la vida col·legial, es feia en aquesta secció una relació dels metges i cirurgians que havien obtingut la patent; concursos a premis; i finalment trobem les seccions de varietats, congressos i anuncis.

El número 1, que com ja hem dit, correspon al mes de març de 1897 va sortir quan el col·legi ja portava dos anys i mig de vida.

Entre els seus redactors hi trobem a Cèsar Tomàs, Juli Altabàs, Avel·lí Martín i Montellà, Lluís Cirera, Estanislau Andreu i Serra, Lluís Llagostera i Pascual, Baltasar Seiradell, Rossend de Grau i Blanch, Ernest de Sisternes, Gaspar de Bruguera i Balaguer, Pelai Vilanova i Massanet, Miquel Soler i Maymó, Joaquim Banquer, Sebastià Recasens i Girol, Andrés Martínez Vargas i algun altre.

L'últim número de la revista es va publicar el desembre de 1898, en quedar constituït el Col·legi Provincial, i haver estat dissolt el Col·legi de Metges de Barcelona, de caràcter municipal i voluntari.

El programa de la revista

La revista es va proposar projectar i difondre els ideals i projectes de la col·legiació mèdica. Afirmeren que el Col·legi i el "Boletín" han de sotmetre a les autoritats, als propis metges, i al públic en general no els seus propòsits, sinó la seva conducta i els seus fets. Volia donar un exemple de moralitat, i volia combatre els possibles defectes dels seus associats i d'algun comprofessor particularment. No cal dir que volien l'associació de tots els metges de la província en un col·legi centralitzat a Barcelona: "No ha de transcurrir mucho tiempo sin que se realice este ideal".⁽²¹⁷⁾ També deien que calia vetllar i sostenir els interessos dels farmacèutics, dels veterinaris i dels llicenciats en ciències. Volien l'existència de dos col·legis independents, un per a metges, i l'altre per a farmacèutics, però a la secció científica col·legial hi treballarien barrejats. També ofereixen la secció científica als alumnes.

Van fer també una defensa sistemàtica dels productes farmacèutics produïts pels apotecaris catalans, ja que creien que era vergonyós que es prescrivissin substàncies medicinals exòtiques que importaven "fabuloses quantitats".⁽²¹⁸⁾ Per això la revista es comprometia a no publicar anuncis de medicaments secrets, com tampoc de preparacions farmacèutiques estrangeres, ni d'altres objectes i substàncies del domini de la medicina i de la farmàcia que fossin exòtics, sempre i quan s'elaboressin i s'anunciessin productes iguals o similars de producció espanyola.

De les seccions caldria destacar la necrològica, pel seu valor històric. Es van publicar una sèrie de necrològiques dedicades a: Gaspar de Bruguera i Balaguer per Joan Bassols i Villà;⁽²¹⁹⁾ Ernest Cardona i Miquel per Avel·lí Martin i Montellà;⁽²²⁰⁾ Frederic Castells i Ballespí per Rafael Rodríguez Méndez;⁽²²¹⁻²²²⁾ Pere Fàbregas i Blanqué per Carles de Ronquillo i

---

²¹⁷ Bol. Of. Col.Med. Barc., març 1897, p. 3.

²¹⁸ Ibídem.

²¹⁹ Bol.Of.Col.Méd.Barc., abril 1898, pp. 131-138.

²²⁰ Bol. Of. Col. Méd. Barc., juliol 1897, pp. 181-184.

²²¹ Bol. Of.Col. Méd. Barc., setembre 1897, pp. 269-279 i Bol. Of. Col. Méd .Barc., juliol 1898, pp. 267-275.

²²² La revista va obrir una subscripció a favor de la vídua i fills de Castells, i sembla que aquesta va ser la primera ajuda econòmica que va atorgar a algun del seus membres.

Morer; ⁽²²³⁾ Agustí Feliu i Basora per Bartomeu Robert; ⁽²²⁴⁾ Josep Fornés i Amigó per Lluís Llagostera i Pascual; ⁽²²⁵⁾ Miquel Francàs i Garrós per Joan Bigas i Viñeta; ⁽²²⁶⁾ Pau Griñan i Carbonell per Domènec González i Balaguer; ⁽²²⁷⁾ Letamendi per X.; ⁽²²⁸⁾ Joan Montserrat i Archs per Josep Mascaró i Capella; ⁽²²⁹⁾ Frederic Massó i Pastor per Estanislau Andreu i Serra; ⁽²³⁰⁾ Eugeni Palau i Colomer per Rossend Grau i Blanch; ⁽²³¹⁾ Josep Petit i Pons per Josep Roquer i Casadesús; ⁽²³²⁾ Jaume Pi i Sunyer per Rafael Rodríguez Méndez; ⁽²³³⁾ Josep M. Truillet i Teixidor per Ignasi Llorens i Gallard; ⁽²³⁴⁾ Josep Viaplana i Roviralta per Raimon Comet i Fargas. ⁽²³⁵⁾

En la secció bibliogràfica es van fer crítiques de llibres i treballs d'Enric Fajarnès i Tur; Jaume Pi i Sunyer; Guillem Serra i Bennasar; Bartomeu Robert i d'altres.

Gran part de la revista quedava reservada a fer una detallada exposició dels treballs que s'havien presentat en la secció científica.

També la revista va demostrar una gran bel.ligerància contra l'intrusisme.

En conjunt podem considerar que la revista va ser molt combativa en el terreny professional. Era la seva missió. Però

---

²²³ Bol. Of. Col. Méd. Barc., març 1898, pp. 111-116.

²²⁴ Bol. Of. Col. Méd. Barc., juny 1898, pp. 227-231.

²²⁵ Bol. Of. Col. Méd. Barc., maig 1897, pp. 103-111.

²²⁶ Bol. Of. Col. Méd. Barc., abril 1898, pp. 138-141.

²²⁷ Bol. Of. Col. Méd. Barc., novembre 1898, pp. 433-437.

²²⁸ Bol. Of. Col. Méd. Barc., juliol 1897, pp. 184-187.

²²⁹ Bol. Of. Col. Méd. Barc., febrer 1898, pp. 65-71.

²³⁰ Bol. Of. Col. Méd. Barc., febrer 1898, pp. 71-74.

²³¹ Bol. Of. Col. Méd. Barc., abril 1897, pp. 73-77.

²³² Bol. Of. Col. Méd. Barc., maig 1898, pp. 179-186.

²³³ Bol. Of. Col. Méd. Barc., juny 1898, pp. 231-243.

²³⁴ Bol. Of. Col. Méd. Barc., agost 1898, pp. 317-321.

²³⁵ Bol. Of. Col. Méd. Barc., setembre 1898, pp. 356-360.

quan es va establir la col·legiació obligatòria va plegar veles. En part per aquesta raó i en part pel fet de no trobar prou caliu, aquella revista col·legial va morir. Quan van arribar els anys vint del nostre segle i la col·legiació va ser efectivament obligatòria va tornar a aparèixer una segona sèrie.

XI. ELS HOMES DE LA COL.LEGIACIÓ

En aquest capítol oferim unes breus notes biogràfiques d'alguns dels metges que més es van significar entorn de la problemàtica sorgida arran de la col·legiació mèdica a Barcelona. Considerem que aquesta informació mínima pot ajudar al lector interessat en aquesta qüestió de la col·legiació mèdica.

ALCOBÉ i ARENAS, Carles

Nascut a Barcelona el 12 de juny de 1858. Era fill del dependent de Mataró, Emeteri Alcobé. Obtingué el títol de batxiller a Vilafranca del Penedès (1873). Posteriorment inicià la llicenciatura a Barcelona. Llicenciat el 1881. Ignorem la data de la seva mort.

ALTABÀS i ARRIETA, Juli

Nascut a Bellver de Cinca (Osca) vers el 1860. Feu el batxillerat a Osca (1876). Sembla que feu estudis a la Facultat de Ciències Exactes de Madrid (1877) on possiblement també es deuria llicenciar en medicina. El 1896 feia el doctorat a Barcelona. La seva clínica oftalmològica del carrer de sant Pau, 28, 2º 1ª tingué un gran prestigi. Cap de la clínica oftalmològica de l'Hospital d'Infants Pobres. Col·laborador habitual de "La Vanguardia". Ignorem la data de la seva mort.

ANDREU i SERRA, Estanislau

Nascut a Barcelona el 1850. Obtingué el títol de batxillerat el 1867 havent iniciat posteriorment els estudis de la carrera. Llicenciat el 1872. Doctorat amb la tesi: "Diagnóstico diferencial y tratamiento de la escarlatina y del sarampión" (1874). President del Cos Mèdic de l'Associació dels Amics dels Pobres. Secretari del Col·legi de Metges durant molts anys. Morí a Barcelona el 15 de novembre de 1920.

ANGUERA i CAYLÀ, Jordi

Nascut a Reus (Baix Camp) el 1841. Batxiller (1860) i llicenciat en medicina a Barcelona (1866). Doctorat a Madrid (1867). Membre de la Reial Acadèmia de Medicina des del 1872. President de la Societat Mèdico-Farmacèutica dels Sants Cosme i Damià, que ell va contribuir a crear. Metge fundador, juntament amb el capellà Josep Pons i Rabadà, de l'Hospital de l'Esperit Sant de Santa Coloma de Gramenet. Membre fundador de la Societat de Psiquiatria i Neurologia. Morí a Barcelona el 14 de setembre de 1919.

AYNÉ i LLORENS, Antoni

Nascut a Barcelona el 13 de gener de 1856, era fill del músic Pau Ayné i Vila. Feu el batxillerat a Barcelona entre els anys 1867 i 1872. Llicenciat a Barcelona el 1879. Síndic de l'antic gremi de metges-cirurgians. El seu fill Antoni Ayné i Roses va estar vinculat amb la casa Wasserman. Fou un dels més decidits defensors de la col·legiació mèdica. Ignorem quan va morir.

BARRAQUER i ROVIRALTA, Josep Antoni

Nascut a Barcelona el 1852. Llicenciat el 1877 amplià estudis a París. Oftalmòleg prestigiós. President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (1904-1906). Membre de la Reial Acadèmia des del 1894. Professor d'oftalmologia de la Facultat de Medicina de Barcelona. Morí a Barcelona el 27 d'abril de 1924.

BASSOLS i VILLA, Joan

Nascut a Barcelona el 13 de juny de 1852. Era fill de Joan Bassols i Tresserra i el seu avi patern era d'Olot. Feu el batxillerat a Tarragona (1870) i la llicenciatura a Barcelona (1870-1874). Entre altres treballs és autor de: "La Religión y la Moral y la Higiene, son las tres bienhechoras del hombre, ya que

conservan su salud y prolongan su vida" (Barcelona, 1883). No sabem la data de la seva mort.

BELTRI i AMIGÓ, Francesc

Nascut a Sant Feliu de Llobregat el 21 de desembre de 1855. Era fill de Francesc Beltri, de Molins de Rei. Batxiller a Barcelona (1871) i posteriorment estudià medicina. Llicenciat el 1882. Ignorem la data de la seva mort.

BERTRAN i RUBIO, Eduard

Nascut a Saragossa l'11 d'agost de 1838. Fou un dels iniciadors de la neurologia i l'electroteràpia a Catalunya. Membre de la Reial Acadèmia de Medicina des del 1865, de la que fou secretari i president entre els anys 1897 i 1899. Col.laborador de "La Vanguardia" i de moltes revistes mèdiques. Morí a Barcelona el 28 de juny de 1909.

BLANCH i PIERA, Josep

Nascut a Barcelona el 1849. Batxiller a Barcelona (1867) i llicenciat el 1871. Fou regidor de l'ajuntament de Barcelona. Va col.laborar a la revista "La Renaixensa". Morí a Barcelona el 25 de novembre de 1906.

BOFILL i NONELL, Simó

Nascut a Barcelona el 24 d'octubre de 1828. Estudis de batxillerat (1844-1847) i de llicenciatura (1847-1854) a Barcelona. Llicenciat el 1854. També estudià a la secció de ciències físico-matemàtiques de la Facultat de Filosofia. Professor substituït a la Facultat (de Josep Armenter i de Salvador Pinart). Metge forense de l'audiència de Barcelona. Membre de la Reial Acadèmia de Medicina des del 1870. Morí a Barcelona el 26 de març de 1913.

BONET I AMIGÓ, Joaquim

Nascut a Barcelona el 6 de juliol de 1852. Un cop acabat l'ensenyament primari (1862) va iniciar els secundaris al Col.legi particular del senyor Galavotti. Durant el batxillerat que va culminar el 1868 obtingué disset excel.lents i tres notables. Entre el 1868 i el 1874 feu la llicenciatura havent obtingut aprovat en totes les assignatures perquè en aquell moment no hi havia categories de notes. Doctorat el 1874 amb la tesi: "Importancia y aplicaciones de la termometría clínica". El

mateix any ja fou professor auxiliar d'obstetrícia. Substituí també en diverses ocasions al catedràtic de Patologia General. Catedràtic numerari d'Obstetrícia de Barcelona des del 1879. El 14 d'octubre de 1875 era nomenat soci de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica i el 25 de gener de 1889 n'era nomenat president, havent estat reelegit en la presidència el 31 de desembre de 1890. Aquest càrrec va ser la millor plataforma per arribar a ser el primer president del primer Col·legi de Metges de Barcelona (1894-1898). Degà de la Facultat en morir Giné i Partagàs (1902).

President de la Reial Acadèmia de Medicina (1905-1910), on ingressà l'any 1885. Rector de la Universitat de Barcelona (1905-1913). Senador en diverses legislatures. L'any 1901 rebia el títol de baró de Bonet. Col·laborà en diverses revistes havent estat cofundador de la "Gaceta Médica Catalana". Mort a Barcelona el 14 de setembre de 1913.

BRUGUERA i BALAGUER, Gaspar

Nascut a Barcelona el 30 de gener de 1865. Fill de Leoncí Bruguera i Manning, advocat de Perpinyà. Batxillerat a Barcelona (1876-1881) on feu també els estudis de medicina (1881-1888). Llicenciat el 1889. Metge de la Casa Provincial de Caritat. Morí als 32 anys, el 1897, a Barcelona.

CAMPOS i MUSSET, Tomàs

Nascut a Barcelona el 17 de gener de 1860. Era fill del militar Tomàs Campos Rojo, de Castromonte (Valladolid) i Rita Musset, de Barcelona. Batxiller a Barcelona (1874) on feu també la llicenciatura (1874-1880).

CAMPROBÍ i ALUMÀ, Joan

Nascut a Barcelona el 8 de desembre de 1865. Era fill de Joan Camprobí, fabricant de Santpedor. Batxiller a Barcelona el 1883 feu la llicenciatura entre els anys 1884 i 1890. Morí a Barcelona el 18 de març de 1933.

CARDENAL i FERNÁNDEZ, Salvador

Nascut a València l'1 de setembre de 1852. Llicenciat a Barcelona el 1875. Amplià estudis a l'estranger. Cirurgià de l'Hospital del Sagrat Cor. Introducitor de moltes tècniques quirúrgiques. President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (1893-1895) i de la Reial Acadèmia de Medicina entre els anys 1900 i 1904. Autor de nombrosos treballs. Morí a Barcelona el 24 d'abril de 1928.

CARULLA i MARGENAT, Valentí

Nascut a Sarrià (Barcelonès) el 5 d'agost de 1864. Cursà medicina a Barcelona. Membre de la Reial Acadèmia de Medicina des del 1901 la qual va presidir entre els anys 1915 i 1923. El 1904 guanyà la càtedra de Terapèutica de Barcelona. Rector de la Universitat de Barcelona (1913-1923), demostrà interès per l'ensenyament primari. El 1914 obtingué el títol de Marquès. Fundà i dirigí la revista "Therapia" (1909-1919). Morí a Barcelona el 22 d'octubre de 1923.

CASTRO i PULIDO, Adolf

Nascut a Osca vers el 1850. Inicià els estudis de batxillerat a l'Institut de Lleida, passant després per Barcelona i Salamanca i obtingué el títol a Badajoz, el 1868. Feu la llicenciatura a Barcelona entre els anys 1868 i 1873. Ignorem quan va morir.

CODINA i LÄNGLIN, Ramon

Nascut a Barcelona el 3 de maig de 1842. Batxiller a Barcelona el 1862 i llicenciat en farmàcia el 1867. Feu les pràctiques amb Jaume Codina i Franch que tenia la farmàcia i el laboratori al carrer sant Pau, 70, de Barcelona. Secretari de l'Asil Municipal de Barcelona. Químic forense de l'audiència de Barcelona. Morí el 20 de desembre de 1905.

COMENGE i FERRER, Lluís

Nascut a Madrid el 17 de febrer de 1854. Llicenciat a València el 1875. En els anys d'estudiant simpatitzà amb el Centre Republicà Popular, de València. Membre del Laboratori Microbiològic Municipal (1887) i de la Reial Acadèmia des del 1913. Co-fundador de l'Acadèmia Mèdica Municipal. Tot i que sempre va parlar en castellà, va ser molt respectuós amb la nostra cultura i va esdevenir un notable historiador de la medicina catalana. Morí a Barcelona el 12 de gener de 1916.

COMULADA i GARRIGA, Baldomer

Nascut a Alella (Maresme) el 16 d'abril de 1848. Era fill de l'hisendat de Martorelles Antoni Comulada del Xiol i de Carme Garriga, d'Alella. Batxiller a Barcelona (1868) feu la llicenciatura entre 1868 i 1873. Llicenciat el 1874. El 1913 llegí el discurs inaugural de curs al Col·legi de Metges: "Consideracions mèdico-socials sobre la tuberculosi i els tuberculosos" (V. La Vanguardia, de l'1 de febrer de 1913. Morí a Barcelona el 26 de desembre de 1926.

DEXEUS i BOVÉ, Josep

Nascut a Tarragona el 12 de juliol de 1855. Era fill del xocolater Rafael Dexeus. Batxiller a l'institut de Tarragona (1874) on va revalidar el títol obtingut a l'Establiment Lliure de Sabadell. Feu la llicenciatura entre 1875 i 1881. Llicenciat el 1882. Participà a les tasques de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica on hi va llegir un discurs el 1884. Morí l'agost de 1933 de

ELIAS de MOLINS, Ramon

Nascut a Barcelona l'1 de juny de 1853. Era fill de l'advocat Josep Anton Elias d'Aloy, d'Arenys de Mar i nét del també advocat Josep Elias i Busquets, de Begur. Feu el batxillerat (1865-1871) i la llicenciatura (1871-1877) a Barcelona. Membre actiu de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica. Autor de diversos treballs. Ignorem quan va morir.

ESPINET i BATLLORI, Enric

Nascut a Barcelona el 4 de desembre de 1852, era fill d'Ignasi Espinet i Alier, fuster de Palafrugell. Feu el batxillerat a Barcelona entre els anys 1863 i 1869. Llicenciat el 1882. Classificador i ajudant del síndic de l'antic gremi de metges-cirurgians. Morí a Barcelona el 20 de setembre de 1913.

ESQUERDO i ESQUERDO, Alvar

Nascut a la Vila Joiosa (Marina Baixa) el 24 de febrer de 1853. Feu estudis de medicina a València. Llicenciat el 1876. Col.laborà amb Salvador Cardenal. Destacat cirurgià dels hospitals de la Santa creu i del Sagrat Cor. Fundà i dirigí la "Revista de Medicina y Cirugía" (1903). President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (1891-1893) i membre de la Reial Acadèmia des del 1897. Morí a Barcelona el 25 d'abril de 1921.

FARAUDO i CASTELLS, Ramon

Metge no identificat. Tenim constància, però, que l'11 de desembre de 1924 va morir a Barcelona el metge Ramon Faraudo i Ortells. Pensem que podria tractar-se de la mateixa persona.

FARGAS i ROCA, Miquel Arcàngel

Nascut a Castellterçol (Vallès Oriental) el 4 de desembre de 1858. Llicenciat a Barcelona el 1882. Catedràtic d'Obstetrícia i

Ginecologia (1893) i membre de la Reial Acadèmia des del 1894 la qual va presidir entre 1911 i 1914. President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (1897-1898 i 1902-1904). President del Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana (1913). Co-fundador de la Unió Regionalista (1900) ajudà a fusionar-la amb el Centre Nacional Català per a constituir la Lliga Regionalista. Morí a Barcelona el 22 de febrer de 1916.

FLO i BRU, Josep

Nascut a Piera (Anoia) el 9 de gener de 1837. Era fill del terrisser Jaume Flo. Obtingué el títol de batxiller a Barcelona (1859) i cursà medicina entre 1859 i 1863. Llicenciat el 1864. Exercí com a metge forense i fou soci de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica i col.laborà en diverses revistes mèdiques. Ignorem la data de la seva mort.

GASSOL i FOLCH, Francesc Lluís

Nascut a Tortosa el 20 de desembre de 1855. Fill de l'administrador de loteria Francesc Gassol, de Valls. Obtingué el títol de batxiller a Tortosa el 1871. Llicenciat a Barcelona el 1879. Posteriorment va iniciar estudis de dret. Fou tinent d'alcalde de l'ajuntament de Barcelona i president del Centre Radical Català i vocal del Club Republicà. S'oposà a la col·legiació mèdica obligatòria. Morí a Barcelona el 2 d'octubre de 1932.

GINÉ i PARTAGÀS, Joan

Nascut a Barcelon el 18 de novembre de 1836. Llicenciat a Barcelona el 1858. Catedràtic des del 1866. Principal impulsor de la construcció de l'Hospital Clínic que no va veure funcionar. Promotor d'infraestructures acadèmiques i científiques. Fou un dels fundadors de la psiquiatria catalana. De conviccions republicanes, va estar afiliat al Partit Progressista. Amic de Ruiz Zorrilla i anticlerical. Morí a Barcelona el 27 de febrer de 1903.

GIRALT i MANYÀ, Pelegrí

Nascut a Barcelona el 4 de febrer de 1839. Fill de Jaume Giralt i Ricard, dependent del comerç i d'Eulàlia Manyà, de Tiana. Batxiller el 1856 i llicenciat el 1862. Doctorat a Madrid a l'any següent. El 1891 era degà en cap del Cos Mèdic Municipal. Co-fundador de l'Acadèmia Mèdica Municipal. Col.laborà en diverses revistes. Morí el 20 d'octubre de 1906.

GOLFERICHS i COMA, Macari

Nascut a Barcelona el 1833. Batxiller en Filosofia (1847) i en Medicina (1852). Obrtingué el títol de llicenciat en 1854 i es doctorar el 1869. Va ser professor auxiliar d'obstetrícia de la Facultat de Medicina i regidor de l'ajuntament de Barcelona. Defensor de la col·legiació mèdica, fou el segon president del Col·legi de Metges de Barcelona. Morí a Barcelona el 20 de març de 1917.

GONZÁLEZ i BALAGUER, Domènec

Nascut a Balaguer (Noguera) el 19 d'abril de 1859. Era fill de Josep González, de Torrebesses i de Raimunda Balaguer, d'Alguaire. Llicenciat el 1883 exercí a Masquefa (Anoia) de la que va escriure la topografia mèdica, i a partir de 1890 es va traslladà a Barcelona. Encarregat de la Secció especial d'Higiene (Prostitució) del Govern civil. Membre de l'Acadèmia Mèdico-Municipal i inspector municipal de sanitat. Va col·laborar en diverses revistes. Morí a Barcelona el 12 de març de 1909.

GRAS i JANER, Jaume

Nascut a Arenys de Mar (Maresme) el 27 de novembre de 1858. Era fill de Jaume Gras i Catarineu, de Vallgorguina i de Maria Janer. Inicià el batxillerat a l'Establiment Lliure de Blanes i el va acabar a l'institut de Barcelona el 1874. Estudis de llicenciatura entre els anys 1874 i 1879. Obtingué el títol de llicenciat el 1880. Morí a Arenys de Mar el 28 d'octubre de 1902.

GRAU i BLANCH, Rossend

Nascut a Barcelona l'1 de març de 1860. Era fill del metge Eugeni de Grau i Figueres, nascut a Sant Joan Despí i de Joaquina Blanch. Estudis de batxillerat (1870-1874) i de llicenciatura (1874-1879) a Barcelona. Llicenciat el 1880. El 1885 era metge del Cos Mèdic Municipal i fou president de l'Acadèmia Mèdica Municipal. Bibliotecari de l'Ateneu Barcelonès. Morí el 20 de gener de 1908.

GRAU i MARTÍ, Eusebi

Nascut a Barcelona el 5 de maig de 1854. Fill de Bernat Grau i Oliva, de Reus i de Concepció Martí, de Vilaplana. Inicià el batxillerat a Tarragona i l'acabà a Barcelona el 1870. Llicenciat a Barcelona el 1874. Membre de la Societat Mèdico-Farmacèutica dels Sants Cosme i Damià. Autor d'alguns treballs sobre obstetrícia. Morí a Barcelona el 23 d'abril de 1907.

GÚDEL i LAPLANA, Jordi

Nascut a Olvena (Osca) el 23 d'abril de 1844. Fill de pagesos. Estudià quatre anys de filosofia i teologia en el seminari de Barbastre. Feu el batxillerat a Lleida (1866) i la llicenciatura a Barcelona. Llicenciat el 1871. Juntament amb Guillem López i Estanislau Andreu, va visitar, el febrer de 1872, a la primera Casa de Socors de Barcelona, que s'havia instal·lat al carrer Ponent (avui Joaquim Costa). President del Cos Mèdic de Cases de Socors de l'Associació d'Amics dels Pobres. El seu fill Jordi Gúdel i Fillat, també metge, va morir als 24 anys, el 21 d'abril de 1914. Morí a Barcelona el 15 de gener de 1918.

HOMS i PARELLADA, Joaquim

Nascut a Barcelona vers 1859. Obtingué el títol de batxiller el 1874 i aleshores inicià la llicenciatura. Els últims anys estudià a la Facultat de Saragossa. Llicenciat el 1880. Membre del Cos Mèdic Municipal. A partir del juliol de 1886 dirigí "La Enciclopedia Médico Farmacéutica". No sabem la data de la seva mort.

LLAGOSTERA i PASCUAL, Lluís

Nascut a Barcelona el 7 de setembre de 1867. Era fill del metge Francesc Llagostera i Sala, nascut a Barcelona i de Mercè Pascual i Arrufat. Batxiller a Barcelona (1883) feu els estudis de la llicenciatura entre els anys 1883 i 1889. Com a delegat del Centre Excursionista de Catalunya va assistir al Congrés Internacional d'Alpinisme celebrat a París l'agost de 1900. Allí hi va presentar el treball: "El mal de montanya". Ignorem la data de la seva mort.

LÓPEZ i VENTURA, Guillem

Nascut a Barcelona el 7 de desembre de 1855. Fill de l'editor i llibreter Innocenci Lopez i Bernagossi. El seu germà Antoni donà una gran difusió als setmanaris "La Campana de Gràcia" i "La Esquella de la Torratxa". Llicenciat el 1876. Ingressà al Partit Possibilista, i passà el 1903 a la Unió Republicana per la que va ser regidor. Després s'adherí a la Solidaritat. President de l'Acadèmia d'Higiene de Catalunya. Assistí el 1906 al Congrés pel sanejament de la vivenda celebrat a Ginebra, com a delegat de l'ajuntament. Fou el principal opositor a la col·legiació mèdica obligatòria. Llegí el discurs "El derecho a la salud" a la sessió inaugural de curs del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona, el 31 de gener de 1912. Josep Roca diu que disposava d'un "llenguatge brillant, vigorós i impregnat de profunda convicció"

("La Vanguardia", 2 de febrer de 1896, p. 4). Morí a Barcelona el 23 de gener de 1928.

MARESCH i BONAPLATA, Ramon

Nascut a Barcelona el 15 de febrer de 1867. Era fill del comerciant Frederic Maresch i Marquet i d'Antònia Bonaplata. Batxillerat (1879-1885) i llicenciatura (1885-1891) a Barcelona. Autor d'una topografia mèdica d'Aransa (1897). No sabem la data de la seva mort.

MARTÍNEZ VARGAS, Andrés

Nascut a Barbastre (Osca) el 27 d'octubre de 1861. Cosí del polític Joaquín Costa. Cursà medicina a Saragossa. Catedràtic de Pediatria a Saragossa (1888), quatre anys més tard passà a Barcelona. Membre de la Reial Acadèmia de Medicina des del 1894. President de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica quan va iniciar-se la col·legiació obligatòria havent succeït en aquest càrrec a Joaquim Bonet i Amigó. Rector de la Universitat de Barcelona entre 1923 i 1927. Ex-radical, destacà pel seu lerrouxisme i una actitud anticatalanista permanent. El 1920 es va presentar a les eleccions amb el partit maurista UMN. La dictadura de Primo de Rivera el nomenà juntament amb Gómez del Castillo per a inspeccionar l'Institut d'Estudis Catalans (1924). Morí a Barcelona el 26 de juliol de 1948.

MASCARÓ i CAPELLA, Josep

Nascut a Barcelona el 28 de desembre de 1838. Fill del metge Josep Mascaró i Cros, d'Argelaguer i de Magdalena Capella i Cucurulla. Gendre del també metge Isern i Lloelles. Professor ajudant de la càtedra d'Obstetrícia. Membre de la Reial Acadèmia de Medicina des del 1887. President de l'Ateneu Barcelonès (1894-1895). Co-fundador de l'Acadèmia Mèdica Municipal. Autor de diversos treballs entre els quals esmentem: "Divorcio de la Medicina y el Estado, sus causas y remedios" (Barcelona, 1899) escrit en plena època constituent del col·legi oficial de metges. Morí a Barcelona el 26 d'octubre de 1905.

MASSÓ i PASTOR, Frederic

Nascut a Barcelona el 25 de novembre de 1842. Fill de Josep Massó i Oliver, cirurgià nascut a Riudoms i de Josepa Pastó (sic), de Tarragona. Batxiller a Tarragona (1859) es llicencià en Farmàcia el 1864. Feu les pràctiques amb l'apotecari Agustí Yàñez i Font, del carrer Escudillers, núm. 8. Més tard estudià medicina entre els anys 1877 i 1882. Llicenciat el 1883. Regidor de

l'ajuntament (1890-1895). Formà part de la comissió d'higiene de l'Hospital de Nostra Senyora de la Mercè, per a la prostitució. Morí a Barcelona el 18 de gener de 1898.

MENACHO i PEIRON, Manuel

Nascut a Castrourdiales (Santander) el 17 d'abril de 1860. Era fill d'Antonio Menacho Aniceba, comandant d'infanteria i de Magdalena Peiron, filla de coronel. Feu el batxillerat a l'Establiment Lliure de Gràcia (1874) i cursà medicina a Barcelona. Llicenciat el 1880. Cultivà l'oftalmologia i és autor de nombrosos treballs. Morí a Barcelona el 29 de setembre de 1934.

MONTERO i MARTÍ, Josep

Nascut a Barcelona el 1847. Cursà medicina a Barcelona entre els anys 1867 i 1871. Doctorat el 1872 amb la tesi: "Clasificación de las fracturas". Col.laborà a la "Revista de Ciencias Medicas" i en altres revistes. Metge numerari i degà de l'Hospital de la Santa Creu. Morí a Barcelona el 23 d'agost de 1917.

PÀQUEZ i ALCOVER, Frederic

Nascut a Igualada (Anoia) el 24 de desembre de 1850. Era fill de l'escrivent Antoni Pàquez, de Vilaller. Els seus avis paterns eren de Granada. Obtingué el títol de batxiller a Barcelona (1866) i posteriorment cursà medicina. Llicenciat el 1872. Ignorem la data de la seva mort.

PARELLADA i PUIG, Cristòfol

Nascut a Vilanova i la Geltrú el 1835, era fill del metge Isidre Parellada. A la seva població nadiua fou deixeble de Josep Ifern i Guinot. Estudis de batxillerat (1845-1850) i de llicenciatura (1850-1858) a Barcelona. Doctorat amb la tesi: "Caracteres físico-químicos de las manchas de sangre" (1869). Col.laborà a la revista "La Enciclopedia". Fou inspector de sanitat marítima. Ignorem quan va morir.

PIÑOL i PEREANTON, Francesc

Nascut a Barcelona el 12 de setembre de 1869. Obtingué el títol de batxiller a Barcelona el 1885. Cursà els estudis de llicenciatura a la capital catalana entre els anys 1885 i 1892. S'oposà a la col·legiació mèdica. Ignorem quan va morir.

PLANAS i PORTAZ, Ramon

Nascut a Manila (Filipines) el 2 de juny de 1861. Fill de Francesc Planas i Bonet, capità del regiment d'infanteria del rei núm. 1, i nét d'Isidre Planas, comandant d'infanteria nascut a Sitges. La seva mare Paula Portaz era de Ronda. Batxiller a Barcelona (1874) on també cursà medicina entre els anys 1874 i 1881. Morí a Barcelona el 26 de maig de 1919.

PLATERO i GALLERA, Francesc

Inspector municipal de sanitat. Morí a Barcelona el 6 d'abril de 1918.

PONS i RIERA, Francesc

Nascut Arbúcies (Selva) el 9 de desembre de 1840. Fill de l'apotecari Miquel Pons i Tussell. Batxiller en Filosofia a Girona (1857). Estudis de llicenciatura a Barcelona entre els anys 1857 i 1863. Ignorem quan va morir.

PUJADAS i SERRATOSA, Ramon

Nascut a Vic (Osona) el 12 de novembre de de 1855. Fill de l'escrivent Josep Pujadas i d'Areny i de Josepa Serratosa i Domingo. Feu el batxillerat a l'Establiment Lliure de Vic (1873). Llicenciat a Barcelona el 1879. Doctorat el 1896. Autor d'una topografia mèdica de Sentmenat (1898). Morí a Barcelona el 15 d'agost de 1928.

PUJADOR i FAURA, Isidor

Nascut a l'Hospitalet de Llobregat el 21 de juliol de 1857. Era fill del metge cirurgià Pere Pujador i Grahells, nascut a Vilafranca del Penedès i de Maria Angels Faura i Llucià, filla del metge Josep Faura, nascut a Artés. Feu els estudis de llicenciatura a Barcelonba entre els anys 1872 i 1881. Ignorem la data de la seva mort.

QUERALTÓ i ROS, Jaume

Nascut a Sant Andreu de Palomar el 15 d'agost de 1868. Llicenciat a Barcelona el 1889. Va col.laborar al diari esquerrà "La Correspondencia Catalana". Influenciat per Proudhon i anticlerical. President de l'Acadèmia d'Higiene de Catalunya. Fundador de la primera revista mèdica en català: "La Gynecologia Catalana" (1898). Morí a Barcelona el 1932.

RADUÀ i ORIOL, Enric Octavi

Nascut a Barcelona el 23 de maig de 1864. Era fill del peó d'Ascó Ramon Raduà i Serra. Obtingué el títol de batxiller a Tarragona el 1878. Llicenciat el 1885. Fou Cap de l'Institut Municipal de Demografia i Inspector Municipal de Sanitat. Es dedicà a l'estadística mèdica i al cooperativisme. Secretari General de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica (1898). En el terreny polític milità en el nacionalisme i fou delegat a l'Assemblea que aprovà les **Bases de Manresa** (1892), document doctrinari del catalanisme conservador. Amb el pseudònim de "Dr. Octavius" publicà uns articles a "Lo Somatent" amb el títol genèric de Vida Rural. Morí a Barcelona el 18 de maig de 1928.

RECASENS i GIROL, Sebastià

Nascut a Barcelona el 15 d'abril de 1863. Era fill de Pere Recasens i Maria Girol, propietaris de Torredembarra. Estudis de batxillerat (1877-1882) i de llicenciatura (1877-1882) a Barcelona. Metge per oposició de l'Hospital de Girona. Entre 1886 i 1894 fou metge de la Casa de Socors del districte de Sant Pere que convertí en una clínica. El 1893 era cirurgià de l'Hospital d'Infants Pobres que dirigia Vidal Solares. El 1902 va guanyar la càtedra de Ginecologia de Madrid. Autor de molts treballs. Morí a Madrid el 14 d'agost de 1933.

RIBERA i MALLOFRÉ, Pere

Nascut a Barcelona el 6 de desembre de 1858. Fill del jornaler Pere Ribera. Batxiller a Barcelona (1874), cursà medicina entre 1875 i 1881. Llicenciat el 1882. Metge de capçalera de mossèn Cinto Verdaguer. Sembla que va morir el mes de gener de 1937.

ROBERT i YARZÀBAL, Bartomeu

Nascut a Tampico (Mèxic) el 20 d'octubre de 1842. Llicenciat a Barcelona el 1863. Membre de la Reial Acadèmia de Medicina des del 1867, que va presidir entre 1884 i 1890. Catedràtic de Patologia Mèdica des del 1875. President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (1895-1897). Alcalde de Barcelona (1899). President de la Unió Regionalista i de la Lliga Regionalista (1901). Participà en la política des de posicions nacionalistes. Morí a Barcelona el 10 d'abril de 1902.

RODRÍGUEZ MÉNDEZ, Rafael

Nascut a Granada el 24 de setembre de 1845. Llicenciat a Granada el 1868. Catedràtic d'Higiene a Barcelona des del 1874. El mateix any ingressà a la Reial Acadèmia de Medicina. Rector de la Universitat (1901-1905). Fundador i director de la "Gaceta Médica catalana" (1881-1922) que a la seva mort va ser dirigida per Rosal.lí Rovira i Oliver. Durant els primers anys d'estada a Barcelona va ser enemic del nacionalisme català. Mort a Barcelona el 20 de setembre de 1919.

RONQUILLO i MORER, Carles

Nascut a Barcelona el 17 de gener de 1838. Era fill de l'apotecari Josep Oriol Ronquillo i Vidal. Llicenciat a Barcelona el 1858 i doctorat el 1869. El 1889 l'ajuntament de Barcelona li va encarregar la confecció de l'estadística mèdica. Autor de molts treballs. No sabem la data de la seva mort.

SALA i MESTRE, Manuel

Nascut a Vilafranca del Penedès el 17 de febrer de 1855. Fill del metge Francesc d'Assís Sala. Obtingué el títol de batxiller al col.legi lliure de Vilafranca, el 1871. Llicenciat a Barcelona el 1878. Fou metge director de l'Hospital de Vilafranca. S'oposà a la col.legiació mèdica obligatòria. Morí a Barcelona el 20 de novembre de 1920.

SALLENT i BONET, Ramon

Nascut a Barcelona el 8 d'agost de 1852. Era fill de Salvador Sellent (sic) i Borès i de Maria Bonet i Juncosa, de Cornudella. Feu el batxillerat a l'Escola Lliure de Gràcia que va revalidar a l'institut de Barcelona. Estudis de llicenciatura entre els anys 1869 i 1874. Obtingué el títol de llicenciat el 1875. Morí a Barcelona el 9 de novembre de 1911.

SEGALÀ i ESTALELLA, Manuel

Nascut a Barcelona el 7 d'agost de 1868. Era fill de l'apotecari Ramon Segalà i Riera i de Rosa Estalella, del Vendrell. Acabà els estudis de batxillerat a Barcelona (1884). Cursà medicina entre els anys 1884 i 1891. Obtingué el títol de llicenciat el 1892. Col.laborà en diverses revistes. Morí el 1932.

SOLDEVILA i BOIXADER, Josep Maria

Nascut a Barcelona el 8 de gener de 1855. Era fill del metge cirurgià Carles Soldevila i Pujol i de Dolors Boyxader (sic) i Subirana. Batxiller a Barcelona (1871) es va llicenciar en medicina el 1875. Morí el març de 1933.

SOLER i ROIG, Joan

Nascut a Rubí (Vallès Occidental) el 3 de febrer de 1850. Era fill de Joan Soler Aguilera, filador del Papiol. Feu els primers estudis al Seminari. Estudis de batxillerat (1862-1869) i de llicenciatura (1870-1874) a Barcelona. Metge de les presons i regidor de l'ajuntament de Barcelona. Fou un dels introductors de la Dosimetria -doctrina vitalista- a casa nostra. Autor de diversos treballs dirigí tres revistes mèdiques: "La Salud Pública" (1888), "La Salud" (1889), i "La Dosimetria" (1895). Morí a Barcelona l'11 de gener de 1924.

SOLEY i GELY, Victor

Nascut a Barcelona el 29 de juny de 1863. Fill de Jaume Soley i Pujadas, del comerç i de Josepa Gely. Feu estudis de llicenciatura a Barcelona entre 1879 i 1885. Llicenciat el 1886. Fou president de l'Acadèmia d'Higiene de Catalunya. Morí el 26 de setembre de 1942.

TOMÀS i ANDREU, Cèsar

Nascut a Barcelona el 26 de maig de 1872. Feu el batxillerat (1887) i la llicenciatura (1887-1894) a Barcelona. Fill del comerciant Pere Joan Tomàs i Massalles. Morí el setembre de 1960.

UBACH i MASSANA, Joan

Nascut a Santpedor (Bages) el 14 de desembre de 1846. Fill del teixidor Isidre Ubach (sic). Feu el batxillerat a l'Escola Lliure de Gràcia (1869). Llicenciat el 1874. Metge director de la Casa de Socors del districte de Sant Pere. Morí a Barcelona el 13 de desembre de 1905.

VALENTÍ i VIVÓ, Ignasi

Nascut a Vilanova i la Geltrú el 12 de març de 1841. Llicenciat a Barcelona el 1864. El 1869 era professor de Fisiologia a l'Institut Mèdic. De 1871 a 1875 fou encarregat de la càtedra de Medicina Legal que després va guanyar per oposició.

Membre de la Reial Acadèmia des del 1869. Estudiós de l'antropologia mèdica i jurídica i de la transcendència social de les qüestions mèdiques. Morí a Barcelona l'1 de setembre de 1924.

VENTALLÓ i VINTRÓ, Josep

Nascut a Terrassa el 20 d'abril de 1856. Cursà medicina a Granada. Llicenciat el 1878. Fundador de diverses publicacions. Cultivà la poesia i la literatura en castellà i català. Alcalde de Terrassa en dues ocasions: 1895 i 1900-1915. Va escriure una història de Terrassa. Morí a Terrassa el 28 de març de 1919.

VILA i GUARRO, Josep

Nascut a Sabadell l'11 de desembre de 1857. Fill de Valentí Vila i Carné, teixidor de llana i d'Antònia Guarro i Mas. Feu el batxillerat a les Escoles Pies de Sabadell i el revalidà a l'Institut de Barcelona. Estudis de llicenciatura entre els anys 1875 i 1882. El 1887 feu estudis a la Facultat de Ciències: Anàlisi matemàtic i Geometria general. Morí a Barcelona el 24 de març de 1929.

VILADECANS i PINELL, Bonaventura

Nascut a Sant Esteve de Palautordera (Vallès Oriental) el 10 de març de 1856. Fill del metge cirurgià Ramon Viladecans nascut a Sant Boi de Lluçanès. Batxiller a l'Escola Lliure de Granollers. Inicià els estudis de la llicenciatura el 1872 a Barcelona i obtingué el títol de llicenciat el 1881. Morí a Granollers el 12 de novembre de 1927.

VINADER i PAPACEY (Papasseit), Joaquim

Nascut a Barcelona el 15 de maig de 1829. Fill de Joaquim Vinader, d'Alcover. Batxiller a Barcelona (1844) es va llicenciar el 1851. Autor del manuscrit: "Existen enfermedades resultantes de las diferentes artes y oficios que el hombre ejerce?". Es va doctorar amb la tesi: "Reglas de higiene relativas a la niñez" (1869). Morí a Barcelona el 19 de gener de 1903.

YEBRA ESCUDERO, Guillem de

Nascut a Almeria el 27 de març de 1850. Batxiller a Almeria (1868) i llicenciat a Barcelona el 1874. Metge forense. No sabem quan va morir.

ANNEX DOCUMENTAL

RELACIÓ NOMINAL DELS METGES QUE EN ADHERIR-SE A L'HOMENATGE FET AL PRIMER PRESIDENT DEL COL.LEGI DE METGES JOAQUIM BONET I AMIGÓ VAN IMPULSAR LA INICIATIVA DE LA COL.LEGIACIÓ. 1896.

Agustí Alabart i Massot, Carles Alcobé i Arenas, Juli Altabàs i Arrieta, Antoni Andreu, Estanislau Andreu i Serra, Antoni Anet i Codina, Antoni Anet i Mallol, Josep Anfruns i Espel, Antoni Anglada i Torres, Jordi Anguera i Caylà, Ferran Aragonès, Joan Ardèvol i Ferré, Josep Arias i Carvajal, Marià Armengol i Simó, Pere Auger i Pons, Laureà Aumatell i Cañadó, Pau Aymerich i Gilabertó, Antoni Ayné i Llorens, Víctor Azcarreta i Colau, Adolf Azoy i Alcaide.

Josep Bach i Escofet, Salvador Badia i Andreu, Josep Balaguer i Oromí, Ignasi Barberan, Josep Barraquer i Roviralta, Lluís Barraquer i Roviralta, Ramon Bartomeu i Antúnez, Agustí Bassols i Prim, Joan Bassols i Villà, Gustau Batlle i Espinach, Francesc Beltri i Amigó, Francesc Xavier Benavent i de Camon Manaut i Camarasa, Narcís Bernés i Martí, Joan Bertran i Figueres, Josep M. Biada i Viada, Rafael Bianchi i Reche, Francesc Bigas i Grau, Joan Bigas i Viñeta, Josep Blanc i Bonet, Josep Blanch i Piera, Simó Bofill i Nonell, Eudald Boix, Alfred Bonaplata i Martin, Josep Boniquet i Colobrans, Ricard Botey i Ducoing, Josep Botey i Giménez, Gaspar Bruguera i Balaguer, Joan Josep Bultó i Sagristà, Rafael Bufill i Fors, Polió Buxó i Martínez.

Josep M. Campà i Sanmartí, Lluís del Campo i Pausas, Tomàs Campos i Musset, Joan Camprobí i Alumà, Ramon Camprubí i Mallol, Francesc Canudas, Ignasi de Caralt i Sala, Miquel Carbó i Carbó, Salvador Cardenal i Fernández, Serafí Carrer i Manegat, Conrad Carrera i Roger, Antoni Carreras i Gayviso, Josep Carreras i Garriga, Valentí Carulla i Margenat, Boi Casadevall i Diumenge, Josep Casafont, Joan Casals i Montero, Ramir Casasa i Vendrell, Lluís de Castellarnau i de Lleopart, Frederic Castells i Balleispí, Adolf de Castro Pulido, Joaquim Cebeira i Rey, Lluís Cirera i Salse, Aleix Civil i Bogañà, Josep Civil i Grau, Emili Cladera i Salom, Teodor Coderch i Buxó, Tomàs d'A. Codina i Llorens, Josep Coll i Bofill, Ramon Coll i Pujol, Joan Coma i Pedrals, Raimon Comet i Fargas, Baldomer Comulada i Garriga, Pere Cordermí i Bosch, Josep Corominas i Sabater, Ferran Cosp i

Fornells, Pere de Cots i Soldevila, Ignasi Crespo i Pons, Josep Cubero i Calvo, Samuel Cuchi, Llätzer Cuenca i Andreu.

Andreu Daroca i Carulla, Eduard Degollada i Pouplana, Francesc Derch i Marsal, Josep Dexeus i Bové, Carles Domènech, Joan Domènech i Martínez, Marià Duran i Ferreras, Joaquim Duran i Trincheria.

Ramon Elias de Molins, Josep Escaró i Soler, Josep Escriu i Pons, J.A. Escudero, Quirze Espadaler i Arimany, Lluís Esquerra i Vila, Josep Esquirol i Cots, Emili Estaper i Cuyas del Bosch.

Pere Fàbregas i Blanqué, Josep Falp i Plana, Miquel Arcàngel Fargas i Roca, Agustí Farriols i Anglada, Agustí Feliu i Basora, Gabriel Ferran i Caballé, Jaume Ferran i Clua, Iu Ferrer i Morer, Josep Flo i Bru, Rossend Font i Crusó, Alexandre Fortuny i Duran, Miquel Francàs i Garrós.

Artur Galceran i Granés, Severí Garcia i Fortea, Francesc Lluís de Gassol i Folch, Antoni Gatell, Josep Gelabert i Caballeria, Jeroni Giral i Lacerna, Pelegrí Giralt i Mañà, Josep Giró i Savall, Macari Golferichs i Coma, Carles Golorons, Trinitat Gomis i Costa, Domènec González i Balaguer, M. González i Arbó, Ricard Grahit i Papell, Jaume Gras i Janer, Jaume Grau i Berenguer, Ramon Grau i Buch, Eusebi Grau i Martí, Josep Antoni Grífols i Morera, Pau Griñan i Carbonell, Jordi Gúdel i Laplana, Jaume Guera i Estapé, Roderic Guerrero i Guirao, Lluc Guilló i Bueno, Ramon Guitart i Mas.

Jaume Hernández i Soriano, Josep Homs i Mogas, Nicolau Homs i Pascuets, Joaquim Homs i Parellada, Miquel Horta i Vives.

Enric Igual i Estrany, Eugeni Jacques i Nadal, Moisès Jaumejoan i Roca, Laureà Julià i Vilasendra, Rossend Klein de Noriega.

Enric Laplana i González, Dionís Llopart i Janer, Ignasi de Llorens i Gallard, Miquel Lluch i Anfruns, Josep Macaya i Gibert, Francesc de Paula Malet i Galí, Ignasi Manaut i Esplendiu, Pere Manaut i Taberner, Rupert Mandado i Salamó, Felip Margarit i Coll, Eusebi Martí i Grau, Jaume Martí i Guàrdia, Avel·lí Martín i Montellà, Constantí Martínez, Cristòfol Martínez i Capdevila, Andrés Martínez i Vargas, Salvador Mas de Xaxàs, Josep Mascaró i Capella, Amaro Masó i Bru, Manuel Masó i Morera, Frederic Massó i Pastor, Manuel Matheu i Móra, Roger Matute i González, Josep Maymó, Bru Mayol i Mir, Manuel Menacho i Peiron, Josep Agustí Messeguer, Joaquim Mestre i Morer, Joan Mirabent i Gutzet, Agustí Moliner i Carranza, Josep Montero i Martí, Antoni Morales i Pérez, Iu Morer, Jaume Morgades, Rafael Morgades, Angel Moya i Caragol.

Josep Navarro i Giralt, Francesc de Paula Nebot i Cantí, Josep

Nogué i Roca, Honorat Noguier i Casanova, Francesc d'Assís Noguier, Eusebi Nunell i Font.

J. Oliver, Càndid Oller, Francesc Ortiz i de Cantonad, Josep Pagès i Puig, Francesc Pallàs, Frederic Páquez i Alcover, Cristòfol Parellada i Puig, Domènec Perdomo i Gil, Agustí Pérez i Martínez, Josep Petit i Pons, August Pi i Gibert, Jaume Pi i Sunyer, Pere Pinart i Pagès, Ramon Planas i Portaz, Miquel Planchart i Vallhonestà, Francesc Platero i Gallera, Manuel Polino i Mulet, Francesc d'Assís Pons i Freixa, Francesc Pons i Riera, Antoni Porras i González, Josep Presas i Parellada, Antoni Puig i Alorda, Llorenç Puig, Josep Puig i Mas, Ramon Pujadas i Serratosa, Isidor Pujador i Faura, Joaquim Pujol i Camps.

Francesc Quer i Anguera, Francesc Xavier Queraltó i Vilasendra, Jaume Queraltó i Ros, Enric Octavi Raduà i Oriol, Sebastià Recasens i Girol, Manuel Ribas i Perdigó, Pere Ribas i Pujol, Pere Ribera i Mallofré, Antoni Riera i Villaret, Francesc de Paula Risech i Vilallonga, Feliu Riu i Ceriola, Bartomeu Robert i Yarzàbal, Enric Robledo i Negrini, Salvador Roca i Ballver, Pau Roca i Canals, Joan Roca i Sabrià, Rafael Rodríguez i Méndez, Ramon Roig i Blanch, Emerencià Roig i Bofill, Bonaventura Roig i Rovira, Carles Ronquillo i Morer, Josep Roquer i Casadesús, Joan Roquer i Torrents, Juli Rosal i Sala.

Antoni Sabater i Casals, Josep Sabater i Llaberia, Ricard Saez i Domènec, Pere Sala i Vendrell, Gil Saltor i Lavall, Ernest Sánchez-Comendador i Laulon, Aleix Sánchez i Pujol, Felip Sancho i Condís, Joan Sanllehy i Metjes, Manuel de Sanz i Anglada, Manuel Segalà i Estalella, Prudenci Sereñana i Partagàs, Joan Serra i Blasi, Marià Serra i Font, Baltasar Serradell i Planella, Rafael Serradell i Planella, Gaietà Serrat i Orriols, Carles de Silóniz i Ortiz, Miquel Sitjar i Sobrevia, Francesc de Sojo i Batlle, Josep M. Soldevila i Boixader, Carles Soldevila i Pujol, Josep Solé i Forn, Joan Soler i Roig, Víctor Soley i Gely, Miquel Solsona i Sánchez Aguirre, Joan Sordé i Busquets, Pau Subirà i Marquet, Lluís Suñé i Molist, Ramon Suñé i Torné, Cèsar Tomàs i Andreu, Joaquim Torras i Pujalt, Adolf Torrents, Joan Trilla i Tuyet, Josep M. Truillet i Teixidor, Josep Tutau de González.

Ignasi Ubach i Janer, Joan Ubach i Massana, Josep Valenciano, Ramon Vall i Riera, Mateu Valls i Esteve, Pere Verdós i Mauri, Josep Viaplana i Roviralta, Guillem Vila, Ramon Vila i Rasqui, Josep Vila i Guarro, Bartomeu Vila i Piniella, Pelai Vilanova i Massanet, Marià de Vilar i Fontcuberta, Josep Vilarrasa i Arenyas, Josep Vilaseca i Mercader, Joaquim Vinader i Papacey, Joan Viñas i Tasso, Josep Viñeta i Bellaserra, Joaquim Vinyas i Mila, Josep Vivé i Picaso.

Just Xammar, Francesc de P. Xercavins i Rius, Vicenç Xuclà i Roca, Guillem de Yebra i Escudero.

**EXPOSICIÓ
DEL
COL.LEGI DE METGES DE BARCELONA
AL
EXCM. SR. MINISTRE DE LA GOVERNACIÓ
CONTRA EL
REIAL DECRET DE 12 d'ABRIL DE 1898
REFERENT AL RÈGIM DELS
COL.LEGIS DE METGES**

Excelentísimo señor:

La Junta de Gobierno del Colegio de Médicos de Barcelona se ha enterado con extraordinaria sorpresa del R.D. del 12 del mes actual, estableciendo la colegiación obligatoria; pues esta reforma que reclamaba la inmensa mayoría de la clase se ha planteado de una forma odiosa y bajo bases sumamente injustas y perjudiciales.

Hace más de tres años que se estableció en Barcelona el Colegio de Médicos, debiéndose su creación á la necesidad de asociarse, sentida por la clase médica, para poder así más ventajosamente luchar en pro de la ciencia, de la humanidad doliente y de la profesión.

El resultado obtenido por nuestro Colegio no ha podido ser más satisfactorio, puesto que esta Sociedad cuenta en su seno quinientos médicos, casi todos los que ejercen en Barcelona, y ha contribuido poderosamente á la dignificación y concordia de la clase; ha velado constantemente por el cumplimiento de las leyes sanitarias, combatiendo con energía el intrusismo; ha prestado grandes servicios al Estado y á los Tribunales de Justicia, y ha auxiliado notoriamente á la Administración pública evitando las ocultaciones de los contribuyentes y logrando superavit en la contribución industrial que la clase médica de esta ciudad debe satisfacer.

Pues bien; á pesar de estas circunstancias, de hallarse constituido nuestro Colegio al amparo de la Ley de Asociaciones decretada por las Cortes y de haber sido declarada por R.O. Corporación Oficial y Consultiva del Estado, dispónese en el R.D. del día 12 del actual, publicado sin la intervención de las Cámaras, que este Colegio se disuelva tan pronto como se halle constituida la nueva Corporación que en el mismo se crea. No ha podido menos de sorprenderse esta Junta de semejante disposición, por cuanto el artículo 15 de la Ley de Asociaciones dice terminantemente que:

"La Autoridad Judicial será la única competente para decretar la disolución de las Asociaciones constituidas con arreglo á esta Ley" fundándose en los delitos que en las mismas se hayan cometido y en virtud de las disposiciones del Código Penal.

También se ha extrañado esta Junta de que sin la sanción de los Cuerpos Colegisladores, pretenda el Excmo. Sr. Ministro de la Gobernación instituir una Sociedad con nombre idéntico al de este Colegio, puesto que el artículo 8.º de la propia Ley de Asociaciones, dice literalmente:

"Ninguna Asociación podrá adoptar una denominación idéntica á la de otra registrada en la Provincia".

Véase, pues, cómo legalmente no puede ser disuelto nuestro Colegio, ni crearse otro con idéntico nombre.

Esta Junta sólo podría explicarse satisfactoriamente la Colegiación forzosa si se respetaran los actuales Colegios, aun cuando los mismos tuvieran que amoldarse á nuevos Estatutos. No confiarles la organización de la Colegiación forzosa, es un desaire inoportuno é injusto, y un error que, á pesar de nuestros buenos deseos, ha de dificultar el planteamiento de dicha Colegiación.

Aun más; cree esta Junta que el R.D. de 12 del presente, no sólo se halla en pugna con la Ley de Asociaciones, sino también con la Constitución de la Monarquía Española é igualmente con la Ley de Sanidad, en cuyas leyes, votadas todas por las Cortes, se consignan los derechos individuales y la libertad de profesión, derechos y libertad que resultan muy maltrechos en el R.D. que nos ocupa.

Cree esta Junta que al firmar V.E. dicho R.D. habrá sido sorprendido por alguna personalidad que, lejos de perseguir el bien general, debe pretender erigirse en dueño y señor de una clase que siempre ha sido y no puede menos de ser libre, y no duda que al examinarlo detenidamente comprenderá la oportunidad de nuestras observaciones; que la ley que nos ocupa, lejos de estar en consonancia con el espíritu liberal de nuestra época, parece una ley anticuada; que las trabas que en la misma se ponen al ejercicio de la medicina, son sumamente depresivas; que las atribuciones concedidas á las Juntas de Gobierno y las correcciones que se imponen á los señores socios, en lugar de dignificar y unir á la clase, serán, un semillero de discordias, y que el privilegio de que únicamente los que satisfacen las cuotas más altas puedan formar parte de la Junta de Gobierno, no concediéndose representación alguna á la mayoría de asociados, es sumamente irritante, está en oposicion con las demás leyes que rigen en España, establece una ley de castas en la sociedad médica y ha de matar todas las iniciativas de los Colegios, convirtiéndolos en Corporaciones completamente inertes é

inútiles.

También encuentra deficiente esta Junta los artículos de los nuevos Estatutos, referentes á los ingresos de los Colegios.

Si los Colegios de médicos han de tener la importancia que su utilidad reclama; han de disponer de un local espacioso y adecuado, de una selecta biblioteca cuyos volúmenes contengan siempre la última palabra de la ciencia, de museos siempre repletos de cuanto pueda hacer tangible aquella y de laboratorios siempre dispuestos á toda demostración. Deben también dichas Corporaciones perseguir enérgicamente el intrusismo, denunciar los innumerables delitos que á la sombra del mismo pasan desapercibidos y tomar parte en algunas causas, locual supone la organización de un servicio especial de policía y cuantiosos gastos. Además ocurren en estas Sociedades otros dispendios de consideración que son imprescindibles, si los mismos han de cumplir los servicios de interés general y hallarse á disposición de la autoridad pública para ilustrarla debidamente.

En el articulado de los Estatutos que nos ocupan, se suprime la cuota mensual que satisfacían los señores Asociados, ingreso positivo é importante, y al establecerse el deseado sello en los documentos profesionales, se hace de una manera defectuosa y que ha de dar escasos resultados. Instituir una sola clase de timbre para todos los certificados ó documentos que extienda el médico en el papel de timbre, resulta injusto y por lo tanto ha de ser sumamente difícil llevarlo al terreno de la práctica.

La creación en favor de los Colegios de un impuesto en forma de timbre se impone; pero debe haber distintas series, y el importé de las mismas ha de variar forzosamente en las diversas provincias, ya que las circunstancias y necesidades de cada una son distintas.

Esta sociedad presentó, hace dos años, al Presidente del Colegio de Médicos de Madrid y del Real Consejo de Sanidad, un proyecto completo para el uso y aplicación del impuesto de los timbres especiales que nos ocupan, en el cual se establecen tres series de sellos respectivamente de 5, 3 y 1 pesetas, especificándose los casos en que debiera aplicarse cada uno, disponiéndose lo necesario para que su uso fuera una realidad y previniéndose todos los detalles.

A pesar de que con fecha de 31 de Diciembre de 1896 recibimos una comunicación firmada por D. Julián Calleja, manifestándonos que se consideraba útil el pensamiento que informaba nuestro proyecto y solicitándose nuestra intervención para resolver este asunto, cometido que aceptamos, se ha prescindido por completo de dichos ofrecimientos y acuerdo y ha tenido lugar la reglamentación del sello, desatendiéndose las conveniencias de todas las provincias, excepto la de Madrid, cuando podía haberse

solucionado este particular de una manera satisfactoria para los intereses de todos.

Si el Colegio ha de tener gastos imprescindibles y efectivos, es preciso que sus ingresos no sean puramente teóricos ó ficticios.

El Colegio de Médicos de Barcelona habíase declarado partidario de la Colegiación forzosa, pero partiendo de la base de una reglamentación análoga á la que disfrutaban los Abogados, Notarios, Procuradores, etc., etc., es decir, de una reglamentación digna, justa y práctica, debiendo, por lo tanto, apresurarse esta Junta á protestar de dicho R.D. que ha venido á defraudar por completo nuestras esperanzas y que nos ocasiona perjuicios de consideración.

La Junta de Gobierno de este Colegio, cumpliendo con sus Estatutos y Reglamento y en representación de los señores asociados, ha acordado por unanimidad, en sesión celebrada el día 20 de este mes:

Suplicar á V.S. se digne reformar el R.D. de 12 de Abril de 1898, respetando la existencia de los actuales Colegios de Médicos, reorganizando el régimen de los mismos bajo unos Estatutos que estén exentos de los graves defectos de que adolecen los últimamente publicados, y procurando que los mismos estén en consonancia con las leyes vigentes y vengán á satisfacer las necesidades sentidas por la clase.

Gracia que esta Junta espera merecer del recto criterio y espíritu de justicia que á V.E. distinguen.

Barcelona 25 Abril 1898. -El President, Macario Golferichs. -
El Secretario General, Antonio Ayné. - Excmo. Señor Ministro de la Gobernación.

INFORME

de la Reial Acadèmia de Medicina sobre la conveniència o no d'establir la col·legiació mèdica obligatòria

La comissió estava formada per Joan Giné i Partagàs, Rafael Rodríguez Méndez, Josep Roquer i Casadesús, Emerencià Roig i Bofill, Joaquim Duran i Trincheria, Laureà Aumatell i Cañadó, Josep Cabot i Rovira, i Ramon Rosselló i Oliver.

Any 1899

I. S.

La Comisión extraordinaria nombrada para proponer el informe que habrá de dirigirse al Excelentísimo Sr. ministro de la Gobernación, en contestación a su consulta referente a la conveniencia de sostener el principio de la colegiación obligatoria de las clases médicas, tiene el honor de proponer el que sigue:

Excelentísimo Sr.:

La Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona, honrada por la R.O de 20 de Noviembre próximo pasado invitándola a informar a V.E. acerca de "si conveniente para la clases médicas mantener el principio de la colegiación obligatoria privando del ejercicio de la profesión al que no esté inscrito en algún Colegio o si responde mejor a las aspiraciones de la clase médica que la colegiación sea voluntaria", agradece vivamente que se le haya dado ocasión para expresar su criterio en asunto tan debatido y tan importante.

El problema parece arduo a primera vista, pero un estudio sereno del mismo basta para disipar pronto todas las dificultades y llevar el ánimo a una solución clara y correcta.

La cuestión es la siguiente. ¿Ha de bastar para el ejercicio de las Ciencias médicas el haber probado la suficiencia científica ante los tribunales universitarios y adaptar la conducta profesional a lo que prescriben las leyes generales de la Nación, o se requiere, además, que los aludidos profesores queden incluidos en un organismo corporativo que establezca una

disciplina interna para dicho ejercicio? Si lo segundo ¿Qué fines ha de proponerse la reglamentación profesional? ¿Proteger los intereses sociales enfrente de médicos y farmacéuticos? ¿Cuidar de los intereses materiales de éstos en frente del Estado y de los particulares? ¿O defender a los médicos y farmacéuticos de si mismos, es decir, de sus propios compañeros?

Nadie afirma que, hoy por hoy, exista motivo alguno para creer que las leyes que el estado ha dictado para la seguridad y defensa sociales sean insuficientes cuando de médicos y farmacéuticos se trata. Porqué si bien es justo que en algun respecto queden especialmente obligados, como, por ejemplo en los asuntos de salud pública, leyes existen que á ellos en particular se refieren y que, sin carácter de excepción, señalan a todos sus deberes como médicos ó como ciudadanos. Tal vez en este punto existan deficiencias, pero es evidente que, en todo caso, estas debieran ser subsanadas modificando o ampliando las leyes actuales, en manera alguna por medio de reglamentaciones internas que resultarían de seguro ineficaces. Puede pues adelantarse que en éste concepto la colegiación obligatoria no ha venido a satisfacer una necesidad social o de gobierno.

¿Ha de servir para proteger los intereses materiales y morales de las clases médicas? Los primeros estan protegidos por las leyes y si se creyera que necesitan mejores garantías, también en la ley general debieran ser consignadas, no en un reglamento profesional que por su carácter interno solo a los médicos puede obligar. Ciertó que el Estado no siempre es justo en el pago de trabajos y sacrificios, que con frecuencia deja de ser solícito en hacer que sean respetados los derechos que un título profesional concede. Pero si el Estado es ingrato o rehacio ¿Cabe esperar que los Colegios obligatorios, de él nacidos y que habrán de funcionar cohibidos por su protección, sean más capaces de moverle que una asociación libre que podrá siempre con mas desembarazo invocar la ley y pedir su cumplimiento?.

Tampoco los derechos profesionales con relación al público han de quedar mejor defendidos por la colegiación obligatoria, y si en su Reglamento se ha creído encontrar una nueva garantía de los mismos, bien examinado, resulta que es puramente ilusoria. Léese, en efecto, en el R.D. de 12 de Abril del año pasado que uno de los objetos de los Colegios habrá de ser "amparar los intereses de la salud pública persiguiendo las intrusiones". Y que se considera que las intrusiones atentan a los intereses de la salud pública, deber del Estado es perseguirlas y castigarlas conforme previenen las leyes. Conceder a las clases médicas atribuciones policíacas, encargándoles la persecución de los que invaden su campo profesional, si es una distinción, no pertenece seguramente al número de las que suelen calificarse de honrosas. Y nada vale disfrazar el concepto fingiendo que tal acción inquisitiva irá dirigida a fin tan noble como el de amparar los intereses de la salud pública: la opinión suspicaz ha de ver en ella mas bien un

móvil egoísta luchando por un provecho material y de competencia que un impulso desinteresado en favor de los que sufren y son explotados por charlatanes y curanderos.

Entienden algunos que es también ventajosa la autorización para emitir sellos de coste no insignificante que habrán de acompañar a toda certificación médica, destinándose su importe a subvenir a los gastos de los Colegios. Aun aceptando que estos representarían una institución útil, el hecho de hacer que el público pague un tributo verdaderamente oneroso para sostenerlos, no resulta, en verdad conforme a la generosidad de que en todas ocasiones han dado pruebas las clases médicas; y se requiere ser muy optimista para esperar que tan donoso arbitrio ha de aumentar nuestro prestigio ante la opinión, lo cual es precisamente uno de los objetivos que, según sus partidarios, ha de alcanzar la colegiación obligatoria.

Aparte de lo indicado y refiriéndonos ya solamente a los intereses morales, a la consideración social que la profesión médica merece, ¿Qué motivo hay para creer que una entidad obligatoria que pueda ostentar la marca oficial ha de alcanzarla más sincera que una asociación libre que fíe su prestigio solamente en el trabajo perseverante, en la estimación mutua, en la dignificación de los que la constituyen? ¿Qué autoridad, por alta que sea, ha de ser capaz de imponer respeto á los que por si mismos no lo consigán?.

Pero, dícese, si el Estado imponiendo una disciplina severísima pudiera lograr que todos los titulados fuesen dignos y probos, la opinión no tardaría en premiar tales méritos.

De ésta idea que constituye, sin duda, la clave de la argumentación de los partidarios de la colegiación obligatoria se revivan dos afirmaciones. Primera, que hay médicos y farmacéuticos que no se hallan a la altura de su misión y que con su deficiente moralidad perjudican a la clase entera; y segunda, que regimentando las profesiones médicas y rectificadas o eliminadas las excepciones, quedaría plenamente dignificada la totalidad, obteniéndose entonces la conquista de la opinión. Lograríase, al propio tiempo, que la rivalidad y emulación, natural entre comprofesores revistiera caracteres de suavidad y elevación desconocidas en otras profesiones liberales y aún en toda clase de negocios humanos.

Tales razonamientos dejan comprender que el fin esencial que ha de esperarse de la colegiación obligatoria es la protección de los médicos y farmacéuticos contra si mismos, esto es, la defensa del prestigio de todos, comprometido por la incorrección de algunos. Efectivamente, en el mentado R.D., al hablar de la misión de los Colegios, se lee: "proponer que se reglamente de modo equitativo el ejercicio de la profesión en todos sus aspectos, impidiendo que tenga lugar con ofensa de los buenos

principios de la moral y del decoro profesionales".

Permita V.E. que antes de seguir adelante, esta Real Academia que estima como el propio el honor de la clase médica, proteste respetuosamente de la suposición que envuelven las transcritas palabras cuya lectura permite sospechar que antes de la publicación del mencionado R.D. nuestra profesión venia a ser algo como negocio de judíos. Hombres son los médicos y como tales sujetos a imperfección y pecado; nadie ha pretendido nunca que fueran mirados como ángeles, pero es doloroso que haya quien considere que para que nuestra profesión se ejerza con equidad y sin ofensa de los principios de la moral y del decoro es preciso someter a los médicos a un régimen especial. No son por naturaleza mejores que el resto de los hombres, ni pueden sustraerse a las durezas de la lucha por la existencia; pero el espectáculo diario del sufrimiento y de la muerte les acerca tal vez al verdadero concepto del mundo y de la vida, y las ambiciones se acallan, los sentimientos se elevan y los altruismos dominan. Al lado del que sufre, á la cabecera del que muere, el más duro de corazón se ablanda, el mas egoista tiene destellos generosos. Un médico qué no estuviera dispuesto a cambiar la mas valiosa recompensa por la satisfacción íntima de salvar al que le ha llamado en su auxilio y a pesar de su esfuerzo va hundiéndose y se pierde, constituiría un verdadero fenómeno. En las tristezas más hondas del hogar, en las mas espantables calamidades públicas, en el fragor del combate o en el silencio de la ciudad apestada, nunca desertó el médico de su puesto que, porqué es de abnegación y de sacrificio, él lo considera sencillamente puesto de honor. Las palabras que suscribió el antecesor de V.E. constituyen una ofensa que las clases médicas no han merecido nunca.

¿Pero aun siendo verdadero tanto mal, lo remediaría la colegiación obligatoria?.

Para juzgarlo seria preciso establecer qué defectos que se trata de combatir para deducir de ello si la corrección que se propone es adecuada y promete ser eficaz. Antes de fijar penas conviene definir los delitos, y en el R.D. a que nos referimos no se encuentran datos para fundar tal juicio.

Es cierto que recorriendo su articulado se leen algunas disposiciones prohibiendo actos concretos, como el establecimiento de consultas médicas en las oficinas de farmacia, los convenios entre médicos y farmacéuticos para el suministro de medicamentos y otras referentes a las asociaciones o empresas para la asistencia facultativa. Las primeras y otras parecidas debieran en todo caso figurar en la ley de Sanidad en la cual encontrarían de seguro mejor garantía de cumplimiento. En cuanto a las últimas, es muy dudoso que sea legal la limitación que se establece pues si tales empresas son lícitas - y deben de serlo cuando no se prohíben - no hay derecho ni motivo para intervenir

en ellas y fijar la proporción que ha de existir entre el número de médicos y el de asociados o inscritos. Tal limitación, dirigida al médico, haciéndole responsable de su transgresión, constituye un atentado sin precedente a su libertad de trabajo y, además, una injusticia porque se le pena por un hecho, un detalle administrativo, que tal vez desconoce. Dirigida al director o propietario de la empresa, resultara inútil e irrisoria una disposición contenida en un reglamento que, no siendo médico, en manera alguna puede obligarle.

Aparte de los hechos referidos, se habla cien y cien veces de decoro, de dignidad y de moral profesional sin que sea posible adivinar la intención del legislador al estampar tales palabras. De esto resulta que los llamados por el reglamento a vigilar juzgar y castigar a los médicos gozarán de facultades absolutamente discrecionales; tendrán en su mano la honra y los intereses de todos sus compañeros. Este hecho evidente basta por sí solo para afirmar que el reglamento de la colegiación obligatoria atenta no sólo a la verdadera dignidad profesional sino hasta a la dignidad humana.

Se objetará que también el Código Penal establece y castiga los atentados contra el pudor y la moral sin que nadie haya creído preciso que se enumeraran todos los actos ilícitos que pueden en dicha denominación ser comprendidos, pues ha de bastar en todo caso el buen sentido para discernirlos. Pero en nuestro Reglamento no se trata de actos contra la moral neta y corriente, como los que caen dentro de la acción del Código, y cuya calificación es accesible a toda conciencia honrada, sino de actos contra la moral y el decoro profesionales, mucho mas íntimos y sutiles, y sujetos por lo tanto a grandes diferencias de apreciación según el grado de delicadeza de los juzgadores. Por otra parte, si bien es razonable suponer que éstos procederán con la mayor imparcialidad, no ha de parecer ofensivo expresar el temor de que tal suposición no resulte constantemente certera tratándose de hombres que es posible que esten influidos por rivalidades de profesión, ó por prejuicios de doctrina. Y en momentos de exaltación de los espíritus, no infrecuentes por desgracia, en que las opiniones se dividen y se forman bandos opuestos, el que posea el poder absoluto que concede el reglamento ¿Cómo lo empleará? ¿No es de temer en tales casos el entronizamiento de una nueva forma del odiado caciquismo?.

Pero aun aceptando que el juicio de ciertos actos profesionales ha de ser siempre fácil, uniforme y desapasionado, ¿no es utópico esperar que por medio de una asociación obligatoria, bajo una jurisdicción moral impuesta, ha de lograrse que las Ciencias médicas se practiquen siempre como un sacerdocio ejemplar? ¿Es que se cree posible lograr que una ley de Estado convierta a todos los médicos sin excepción ya que no en santos, al menos en "virtuosos" de la propia manera que nuestros abuelos quisieron que, por precepto constitucional, todos los españoles

fueran justos y benéficos?. Nunca han de alcanzarlo las leyes humanas. Las virtudes surgen a impulsos de estímulos mas altos o quedan por siempre dormidas. De el miedo á la pena, puede nacer la hipocresía; jamás nace una virtud. El médico perfecto ha de ser el **vir bonus** en toda la extensión de la palabra: aplicado, diligente, probo, honesto, caritativo, dispuesto a sacrificar sus intereses, su salud y hasta su vida por la de sus semejantes. Pero el Estado no puede tener la pretensión de que todos ni la mayor parte alcancen esta plenitud moral; ha de contentarse con que lleguen a la talla legal, esto es que demuestren aptitud científica, paguen sus tributos y no cometan actos prohibidos por las leyes. Aparte de estas condiciones, la profesión médica debe quedar libre, completamente libre, sin menoscabo ni tasa alguna. La ciencia y la habilidad del médico son suyas, absolutamente suyas, tanto como su hacienda, y es libre de darlas o de venderlas a quien quiera y al precio que quiera. Si de ellas no se vale para hacer todo el bien posible a sus semejantes, Dios podrá demandárselo; al Estado solo le incumbe cuidar de que no las emplee en daño de sus conciudadanos, y para esto basta que defina y castigue lo que es delito; no necesita reglamentar e imponer el decoro profesional.

En resumen: la colegiación obligatoria de las clases médicas constituye un bochorno porque supone un estado de inmoralidad profesional que no existe, y es ociosa porque en caso de que existiera, sería incapaz de corregir.

En cambio, la colegiación voluntaria tiene todas las ventajas de la asociación sin los inconvenientes de la obligatoria. Asociarse los compañeros que cultivan una misma Ciencia, que tienen las mismas aspiraciones de progreso científico y de perfeccionamiento moral, dispuestos a fundir todas sus energías y a ceder una parte de su libertad para constituir una fuerza uniforme que les lleve a la meta de sus ideales, constituye un acto verdaderamente hermoso. Es la práctica de un derecho, un honor; no un deber, no una coacción.

Cuando tales asociaciones voluntarias responden a un objeto realmente útil y bueno, los que discrepan se eliminan o son eliminados, pero la masa sigue su camino a través de los obstáculos, de lo contrario, tras breve explosión se fragmentan y sus elementos van a acrecer la masa de otras agregaciones cuya órbita sea mas conforme a las leyes de la gravitación social. Pueden morir, pero no como las uniones forzosas vivir, llevando en su seno, bajo la delgada hoja de un Real decreto que manda paz y compañerismo, una lucha enconada de móviles opuestos, sin resultante alguna y estéril, por lo tanto, para todo bien.

Por lo mismo que pueden llegar a ser una fuerza social inteligente y poderosa, las asociaciones profesionales merecen ser protegidas y fomentadas por el Estado, no sólo escuchándolas en aquellas cuestiones en que puedan aportar datos provechosos,

sino concediéndoles personalidad jurídica que les permita llegar a constituir una entidad que, aun sin carácter oficial, sea poderosa para invocar el cumplimiento de las leyes y el respeto a los legítimos derechos profesionales.

En lo que precede, esta Real Academia se ha referido casi siempre indistintamente a todas las profesiones médicas. La Medicina y la Farmacia están unidas por estrechísimo parentesco por sus fundamentos científicos y por su carácter moral, y por ésto, pueden considerarse aplicables a ambas los mismos razonamientos con respecto a la colegiación obligatoria. Esta no ha de constituir, en una ni en otra, una garantía de la salud pública, ni una defensa contra las intrusiones, ni un medio de fomentar el perfeccionamiento moral. Para las dos ha de bastar el cumplimiento estricto de las leyes.

Pero hay que tener presente una diferencia no insignificante. En la práctica de la Medicina, se ha de ver solo al individuo; el médico lo es todo; en la práctica de la Farmacia, el farmacéutico es el factor esencial pero no el único. Hay además lo que antiguamente, cuando se llamaba "Botica", formaba parte casi integrante del farmacéutico y que hoy, gracias a los adelantos de las Ciencias químicas y debido al cambio de costumbres, constituye un establecimiento mercantil de índole especialísima para cuyo funcionamiento convendrían tal vez algunos preceptos que no pudieron adivinar los autores de la antigua ley de Sanidad todavía vigente.

Tales preceptos deberían ser comprendidos en la nueva ley o formar un cuerpo aparte, a manera de ordenanzas para el ejercicio de la Farmacia, cuyo cumplimiento podría encargarse a una representación de la clase farmacéutica misma, pero sin que esto implicara en manera alguna la existencia de una colegiación obligatoria que en ningún caso ha de resultar necesaria.

Por los razonamientos que preceden, la Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona entiende que ha de contestar a V.E. de una manera terminante:

I. La colegiación obligatoria de las clases médicas es innecesaria para garantizar los intereses sociales referentes a la salud pública.

II. Es igualmente inútil para la protección de los intereses y derechos profesionales de las mismas.

III. No ha de esperarse que fomente el perfeccionamiento moral de los médicos y farmacéuticos, antes al contrario hay motivos para temer que habría de producir honda perturbación entre ellos por constituir una coacción y un menoscabo de su libertad profesional hasta ahora siempre respetada.

IV. Sería, en cambio muy conveniente a las clases médicas que el Estado fomentara las asociaciones profesionales voluntarias concediéndoles, mediante ciertos requisitos, personalidad y derechos que hicieran posible la defensa de los intereses materiales y morales de sus respectivas profesiones.

La Real Academia resolverá en su superior inteligencia lo que estime mas conveniente.

Barcelona 22 de Diciembre de 1899

**INFORME DE RAMON CODINA I LÄNGLIN
EN CONTRA DEL DICTAMEN DE
L'ACADEMIA**

Voto particular al Dictamen emitido por la mayoría de la Comisión encargada de redactar el informe solicitado por el Excmo. Sr. Ministro de la Gobernación por Real Orden de 20 del pasado mes a la Academia de Medicina de Barcelona, sobre la Colegiación de las clases médicas.

El que suscribe Presidente de la Sección de Farmacia y Farmacología de esta Academia y en tal concepto, individuo de la Comisión nombrada el día 1 de este mes para la redacción del informe que de esta Academia interesa el Excmo. Sr. Ministro de la Gobernación por Real Orden de 20 del mes próximo pasado, acerca de "si es conveniente para las clases médicas mantener el principio de la Colegiación obligatoria privando del ejercicio de la profesión al que no esta inscrito en algun Colegio o responde mejor a las aspiraciones de la Clase Médica el que la Colegiación sea voluntaria" disintiendo completamente i no pudiendo estar conforme con el parecer de sus dignísimos compañeros de Comisión. i en especial por lo que afecta a la Colegiación de la Clase farmacéutica, tiene el honor de formular su Voto particular al dictamen emitido por la mayoría de la Comisión, en los siguientes términos.

Considerando que la aprobación por Real Decreto de 12 de abril de 1898 a propuesta del Ministerio de la Gobernación de los Estatutos confeccionados por el Real Consejo de Sanidad para el régimen de los Colegios de médicos y farmacéuticos, fue motivada por las reiteradas instancias dirigidas a aquel ministerio en distintas épocas, y para dar cumplimiento al art. 80 de la vigente Ley de Sanidad, por el cual se dispone que "con el objeto de prevenir, amonestar y calificar las faltas que cometan los profesores en el ejercicio de sus respectivas facultades regularizar en ciertos casos sus honorarios, reprimir todos los abusos profesionales a que se pueden dar margen en la práctica y a fin de establecer una severa moral médica, se organizará en la capital de cada provincia un Jurado médico de calificación, cuyas atribuciones, deberes, cualidades y número de individuos que lo compongan se detallaran en un reglamento que publicará el Gobierno oyendo el Consejo de Sanidad

Considerando que si bien nuestro amor propio no hace suponer impecables y fieles observadores de la más severa moral médica en el ejercicio práctico de la profesión no obstante el legislador ajeno a criterios y a egoismos personales y colectivos; a reconocido y declara: que pueden cometerse faltas y abusos en el ejercicio de las profesiones médicas i este mismo legislador se propuso corregirlas y emmendarlas al establecer el Jurado médico a que alude el citado art. 80 de la Ley de Sanidad vigente, a cuya organización, deberes y atribuciones responde el establecimiento de los Colegios médicos y farmacéuticos por Real Decreto de 12 de abril de 1898

Considerando natural y lógico y reclamado por el espíritu progresivo de los tiempos que las faltas que se cometan en el ejercicio de las profesiones médicas y los abusos profesionales a que pueden dar margen en la práctica, sean calificados y corregidos por personas de la misma profesión, que miraran el prestigio de su clase como el suyo propio y que estarán sometidos al común sentir de sus compañeros, interesados todos en normalizar los derechos e interés profesionales; mayormente cuando estas faltas y abusos son de aquellos que atentando sensiblemente a la moral y dignidad del ejercicio de las profesiones médicas no cabe de lleno su represión y castigo, ni a la acción judicial ni a la gubernativa

Resultando que la Colegiación obligatoria es una aspiración manifestada y sostenida en distintas ocasiones por las Clases médicas de nuestro país, y así lo han significado ostensible y públicamente en el Congreso médico farmacéutico celebrado en 1878, en el de titulares en 1891, y en la Junta de defensa de la Clase médico-farmacéutica de Barcelona, constituida en 1892, en la cual entre otras representaciones figuraba la dignísima de nuestra Academia, sin que por parte de ésta ni por la ninguna de sus individuos se protestara de la Circular que publicó aquella Junta de Corporaciones médicas y farmacéuticas de esta Capital donde se consignaba clara y explícitamente que debían dedicarse a la organización de la Clase bajo la base sólida de la Colegiación forzosa

Resultando que por parte de los farmacéuticos de las provincias de Barcelona, Lérida, Tarragona y Gerona que pertenecen al Distrito de esta Academia, no se sabe se haya hecho reclamación particular ni colectiva contra la Colegiación obligatoria, estando desde hace mucho tiempo constituidos definitivamente sus Colegios provinciales y se hallan inscritos en ello, no sólo todos los farmacéuticos que ejercen en estas cuatro provincias, sino también un gran número de profesores que no practican la facultad, quienes están satisfechos de los beneficios que les va reportando la Colegiación

Resultando ser público y notorio que por parte de la Clase farmacéutica española se ha acogido y aceptado la Colegiación

obligatoria, como medida salvadora por la dignificación e interés del ejercicio profesional, como lo ha demostrado la opinión de toda su prensa, es el estar constituido definitivamente sin protesta ni oposición de ningún género, la casi totalidad de los Colegios provinciales de la Península, y por último la Asamblea general de representantes de los Colegios provinciales de farmacéuticos celebrada en Madrid en los días 18 a 24 del pasado octubre cuya Asamblea mereció la alta honra de haber sido enaltecida por sus deliberaciones y presidida en sesión solemne por el Excmo. Sr. Director general de Sanidad, y haber recibido el aplauso y felicitación por los trascendentales acuerdos que en ella se tomaron de los Excmos. Srs. Presidente del Consejo de Ministros y Ministro de la Gobernación

Resultando que con la Colegiación obligatoria se da perfecto cumplimiento a lo dispuesto en el art. 80 de la Ley vigente de Sanidad permitiendo que se puedan reprimir por los mismos farmacéuticos, representados por las Juntas de Gobierno de sus respectivos Colegios provinciales, faltas y abusos en el ejercicio profesional que por más celo que desplieguen las autoridades gubernativas y judiciales y sus delegados no son posibles ni estan en sus atribuciones corregirlas y evitarlas, como desgraciadamente la experiencia lo ha demostrado

Resultando que al emitir su informe la mayoría de la Comisión de esta Academia, no ha tenido en cuenta lo que ha sido siempre constante y deseada aspiración de la Clase farmacéutica respecto a su Colegiación, y que esta Clase ni individual ni colectivamente ha formulado protesta alguna contra la obligatoria, habiendo sido los farmacéuticos de las provincias catalanas que corresponden al distrito de nuestra Academia los primeros que en España se apresuraron a constituir su Colegio

El que suscribe en vista de los antecedentes y consideraciones invocadas

Propone a la Academia que se sirva informar al Excmo. Sr. Ministro de la Gobernación, que para el ejercicio de la profesión farmacéutica, es conveniente mantener el principio de la Colegiación obligatoria establecida por el Real Decret de 12 de abril de 1898.

Barcelona 22 de diciembre de 1898

Ramón Codina Lánclin

=====

**INFORME DE SIMÓ BOFILL I NONELL
EN CONTRA DEL DICTAMEN DE L'ACADÈMIA**

Muy Ilustre Señor

En la Sesión que celebró el día 9 del corriente el infrascrito individuo de la Comisió extraordinaria compuesta de la Sección de Higiene y de los Presidentes de las demás Secciones de ésta Real Academia nombrada por esta, para dictaminar, sobre la conveniencia de la Colegiación médica, evacuando la consulta que sobre ésta se ha servido dirigirla al Acmo. Sr. Ministro de la Gobernación, el infrascrito insiguendo la actitud de los Doctores Codina y Carreras y Xuriach y sobre todo por no tener antecedentes del asunto; objeto de la consulta, se abstuvo de votar; más después que se ha debidamente enterado de ellos, y de haber leído ayer detenidamente el dictamen emitido por dicha Comisión debe manifestar a ésta Academia que tiene el sentimiento de no poder estar conforme con el y con la ilustrada opinión de sus dignísimos, respetables y estimados compañeros de Comisión: por cuya razón se ve imposibilitado de suscribirla; y obligado por consecuencia por prescripción reglamentaria a formar voto particular formulado en los hechos y consideraciones siguientes.

La gran mayoría de los médicos de la Provincia que asciende a más de las dos terceras partes espontanea y voluntariamente se han inscrito en el Colegio; por estar conformes de que es altamente beneficioso para la Clase médica la Colegiación obligatoria, creyendo que es la única conveniente, porque es la única manera de unir en grandes agrupaciones a todos los médicos de la nación, y si la unión es la fuerza, claro está que cuanto más sólida y astenica la cohesión más energías tendrá la Clase y para ponerla en juego cuando le convenga.

Porque aquella es la única manera de conseguir la solidaridad y la autoridad necesaria para libertar a los médicos menos favorecidos por la fortuna de toda clase de despotismo; y sobre todo a los rurales del opresor y versátil caciquismo.

Porque ella es el solo medio seguro de conseguir que mejore en las aldeas la retribución de los servicios facultativos, y se mas considerada la personalidad del médico. Hoy en muchos pueblos no se nombran los médicos titulares a que obliga la ley y en donde se nombran pocas veces se pagan. Porque es la única que puede matar todo género de antagonismos, los cuales después de colegiada toda la clase médica irán desapareciendo, y la institución quedará sólida y triunfante. Estos antagonismos han sido siempre la memoria invencible de la Colegiación; ya que a

causa de ellos no se ha podido conseguir en España después de haberlo deseado toda la vida la mayoría de los médicos, hasta los que estamos ya en el ocaso de la existencia. Ni siquiera se ha podido llegar nunca a obtener la Colegiación voluntaria total de los médicos de una sola población, a pesar del manifiesto propósito reclamado por todos aisladamente de alcanzarla, imposibilitada repetidamente por útiles y triviales inconvenientes. Esa dificultad insuperable es la que nos da resuelta la Colegiación obligatoria.

Aceptamos esta y si se cree que sus Estatutos son imperfectos vayamos todos juntos a trabajar para su reforma en la que secundariamos el pensamiento de la Junta del Colegio de esta Provincia, que ya obtuvo la variación de los que creyó más importantes. Esto solo es lo que pensamos, si hemos de obrar imparcialmente, declarémonos amigos de la concordia de todos los médicos.

Las demas profesiones que disfrutan de la Colegiación obligatoria sólo tienen motivo de estar así colegiados, y sus Estatutos son en algunos más enérgicos que en la nuestra. Han tocado sus ventajas, y no han sentido sus inconvenientes.

Porque la Colegiación obligatoria concede los mismos derechos a todos los asociados, da el gobierno de la clase a si misma y dentro de ella no obliga amás que la ley de la mayoría que en la Colegiación es una verdad. De modo que es una institución eminentemente liberal, democrática ay descentralizadora. Indudablemente que la Colegiación médica obligatoria una vez definitivamente constituida que podría serlo en breve plazo es la única que podrá normalizar un sinnúmero de los individuos pobres de la clase, que hoy no tienen alivio posible.

Es por todo lo dicho que los médicos de toda España se han manifestado abiertamente partidarios de la colegiación médica obligatoria en repetidas y solemnes ocasiones sin discrepancias hasta que a llegado la hora de verla realizada. ; Tal es la condición humano en tantos casos deplorables!.

Confirman mi acerto los congresos médico-farmacéutico y el de titulares de 1878 y 1891 respectivamente reclamando la Colegiación médica obligatoria, la vigorosa campaña en pro de la misma sostenida por gran número de revistas médicas y la unanimidad en pedirla todos los Colegios voluntarios existentes antes del Decreto del 12 de abril de 1898, sin protesta jamás de ninguna clase.

Ademas y para terminar diré por último que en este mismo local, en el seno de esta Real Academia en 15 de Septiembre de 1892 se acordó nombrar representante de la misma para formar parte de la Junta de Defensa de la Clase médico-farmacéutica principalmente para cortar de raiz el intrusismo en las clases

aludidas al designar Secretario perpetuo Dr. Dn. Luis Suné y Molist. En 4 de noviembre del mismo año en esta Academia se leyó un oficio de dicha junta del 31 de octubre del propio año en la que actuaba de presidente su delegado Dr. Suné en el que suplicaba que se leyera una circular impresa por dicha junta, en cuyo preámbulo entre otras cosas se decía:

"Creen los abajo firmantes que urge antetodo la indicación vital, atacando los síntomas más peligrosos, y una vez esta lograda deben dedicarse a combatir la causa e intentar una vez más la reorganización, o mejor dicho la organización de la clase najo la base más sólida la colegiación forzosa".

No hubo protesta de ninguno de los Señores Académicos, entre los cuales se contaba al digno actual presidente de esta Comisión, y algun otro Señor firmante del dictamen. La Academia aprobó conceder a dicha junta 50 pesetas que solicitaba para los gastos de su cometido.

Y tal es el voto particular del firmante.

La Academia en su superior ilustración hará de él el mérito que estime más conveniente.

Barcelona 28 de Diciembre de 1899

Simón Bofill y Nonell

BIBLIOGRAFIA

Albarracín Teulón, Agustín. La profesión médica ante la sociedad española del siglo XIX. *Asclepio*, 1973, vol.XXV, pp. 303-316.

Albarracín Teulón, Agustín. Las asociaciones médicas en España durante el siglo XIX. *Cuadernos de Historia de la Medicina Española*, 1971, vol.X, pp. 119-186.

Babiano Ortiz de Zárate, Carles. Esglésies de Catalunya amb l'advocació de sant Cosme i sant Damià. *Gimbernat*, 1988, vol.IX, pp. 27-40.

Calbet i Camarasa, Josep Maria. Prensa médica en Cataluña (hasta 1900). Tesi doctoral inèdita, Universitat de Barcelona, 1967, en dos volums, pp. 619 i 112.

Calbet i Camarasa, Josep M. Breus aspectes mèdico-professionals del segle XIX. Actes del Primer Congrés Internacional d'Història de la Medicina Catalana, Barcelona, 1971, vol.IV, pp. 305-323.

Calbet i Camarasa, Josep M.; Corbella i Corbella, Jacint. Diccionari biogràfic de metges catalans. Fundació Salvador Vives Casajuana/ Seminari Pere Mata, Tres volums, 1981, 1982 i 1983.

Casassas, Oriol. La medicina catalana del segle XX. Barcelona. Edicions 62. 1970.

Colegio de Médicos de la Provincia de Barcelona. Acta de la sesión pública inaugural celebrada el día 31 de enero de 1912. Barcelona, Tipografía M. y A. Vidal. 1912.

Corbella, J. Evolució històrica de la medicina a Catalunya. Sisè Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Manresa 1990.

Corbella, J.; Calbet, J.M. L'evolució del pensament mèdic català en el segle XIX. Dins l'Acadèmia i la Barcelona de fa cent anys, "Anales de Medicina", 1973, 69: pp. 183-206.

Danon, José. Historia de nuestra corporación. Información Colegial, 1968, octubre, pp. 15-51.

- El Colegio de Médicos de Barcelona y el doctor Bonet ante la prensa de esta ciudad. Barcelona, Tipografía Casa de Caritat, 1896, 48 pp.
- Fuentes Sagaz, Manuel de. History of Catalan Cardiology (1872-1992). Barcelona, Editorial Alta Fulla, 1992.
- García-Faria del Corral, Carlos. Historia de los colegios médicos. Cuadernos de Historia de la Medicina Española, 1970, IX, pp. 153-185.
- Gol i Gurina, J. et al. La sanitat als països catalans. Barcelona. Edicions 62. 1978. pp. 192.
- Goti Iturriaga, José Luis. Historia general de los Colegios de Médicos. V. Cuadernos vascos de Historia de la Medicina. 1993, volum II, pp. 239-245.
- Gregorich, A. Història de la Mutual Mèdica de Catalunya i Balears. Barcelona. 1977.
- Guerra, F. Historia de la Medicina. Madrid. Ed. Norma. 1982-1989, en tres volums.
- La Colegiación Médica en Barcelona. Barcelona, A. López Robert, 1899, pp. 201.
- Massons i Esplugas, Josep M. Francesc Puig (1720-1797) i els cirurgians del seu temps. Barcelona. Seminari Pere Mata. 1993.
- Montañà, Daniel; Pujol, Joan. El Col·legi de cirurgians, confiters i cerers de la vila de Berga (1744). L'Erol. Revista Cultural del Berguedà, 1993, núm. 40.
- Ortiz Gomez, Teresa. Nota acerca del inicio frustrado de la colegiación médica obligatoria en España (1898-1902). Dynamis, 1983, vol.3, pp. 303-311.
- Reglamento del Colegio de Médicos de la Provincia de Barcelona. Barcelona. Impremta de casa Provincial de Caridad. 1907.
- Rial, Juan. Historia de la Hermandad Médico-Farmacéutica de San Cosme y San Damián de Barcelona. Octubre, 1965. (Editada amb motiu del vuitantè aniversari de la seva fundació).
- Sánchez i Ferré, P. La maçoneria en la societat catalana del segle XX. Barcelona. Edicions 62. 1993.